

Jegyzőkönyv*

az Országgyűlés **Mezőgazdasági bizottságának**
2008. szeptember 18-án, csütörtökön, 9 óra 30 perckor
az Országház Felsőházi termében

"Az Egységes Mezőgazdasági Támogatási Rendszer (SPS) tervezett bevezetése - kétségek és lehetőségek"
címmel megrendezett
nyílt napjáról

Tartalomjegyzék

[Általános programleírás:](#)

[Felszólalók:](#)

[Megnyitó](#)

[Az egységes mezőgazdasági támogatási rendszer \(SPS\) bevezetése - kétségek és lehetőségek](#)

[Elnöki bevezető](#)

[Előadások](#)

[Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter](#)

[Dr. Tabajdi Csaba képviselő \(Európai Parlament\)](#)

[Dr. Surján László képviselő \(Európai Parlament\)](#)

[Dr. Margittai Miklós, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke](#)

[Tóth István, a MOSZ mezőgazdasági és kereskedelemfejlesztési titkára](#)

[Dr. Szabó Zoltán, a HANGYA Szövetkezet ügyvezető titkára](#)

[Csikai Miklós, a Magyar Agrárkamara elnöke](#)

[Dombóvári J. Tibor, a Földszövetség alelnöke](#)

[Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke](#)

[Dr. Mikula Lajos, az AGRYA elnöke](#)

[Jakab István, a MAGOSZ elnöke](#)

[Gógös Zoltán földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár](#)

[Szász Péter, az AGRYA alelnöke](#)

[Dr. Tanka Endre, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára](#)

[Dr. Udovecz Gábor, az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatója](#)

[Benedek Fülöp, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. agrárportfólióért felelős vezérigazgató-helyettese](#)

[Kérdések, hozzászólások, válaszok](#)

Általános programleírás:

9.30 - 12.25 óráig:

1. Megnyitó, előadások

Az ülést megnyitja:

Font Sándor, az Országgyűlés Mezőgazdasági bizottságának elnöke

Előadók:

Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Dr. Surján László képviselő, Európai Parlament

Tabajdi Csaba képviselő, Európai Parlament

Dr. Margittai Miklós, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke

Tóth István, a MOSZ mezőgazdasági és kereskedelemfejlesztési titkára

Dr. Szabó Zoltán, a HANGYA ügyvezető titkára

Csikai Miklós, a Magyar Agrárkamara elnöke

Sátrai István, a Földszövetség elnöke

Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke
Dr. Mikula Lajos, az AGRYA elnöke
Jakab István, a MAGOSZ elnöke
Gógös Zoltán földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár
Szász Péter, az AGRYA alelnöke
Dr. Tanka Endre, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára
Dr. Udovecz Gábor, az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatója
Benedek Fülöp, az MNV Zrt. agrárportfólióért felelős vezérigazgató-helyettese

közben 11.15 - 11.30 óráig:

2. Szünet

12.25 - 13.15 óráig:

3. Hozzászólások, vita

Elnököl: Font Sándor (Fidesz), a bizottság elnöke

Herbály Imre (MSZP), a bizottság alelnöke

Jakab István (Fidesz), a bizottság alelnöke

Felszólalók:

Font Sándor, a bizottság elnöke

Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

Dr. Surján László képviselő, Európai Parlament

Tabajdi Csaba képviselő, Európai Parlament

Dr. Margittai Miklós, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke

Tóth István, a MOSZ mezőgazdasági és kereskedelemfejlesztési titkára

Dr. Szabó Zoltán, a HANGYA ügyvezető titkára

Csikai Miklós, a Magyar Agrárkamara elnöke

Dombóvári J. Tibor, a Földszövetség alelnöke

Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke

Dr. Mikula Lajos, az AGRYA elnöke

Jakab István, a MAGOSZ elnöke

Gógös Zoltán földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár

Szász Péter, az AGRYA alelnöke

Dr. Tanka Endre, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára

Dr. Udovecz Gábor, az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatója

Benedek Fülöp, az MNV Zrt. agrárportfólióért felelős vezérigazgató-helyettese

László Dezsőné

Wagner Márton

Bába Miklós

Bori Tamás (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium)

Nyújtó Ferenc (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium)

Bagdi Róbert

Tamási Béláné

Téglás Zoltán

Kulcsár László

Bíró Gáspárné

Hahn László

Takács Ferenc

(A nyílt nap kezdetének időpontja: 9 óra 49 perc)

Megnyitó

FONT SÁNDOR, a bizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Jó napot kívánok! Szeretettel köszöntöm mindazokat, akik elfogadták a meghívásunkat ide, a Parlament Felsőházi üléstermébe a közvetlen farmalapú támogatásról szóló SPS-törvényről és annak a háttéréről szóló tanácskozássra. Még jó néhányan vannak, akik be szeretnének jutni, ezért próbáltuk egy kicsit elcsúsztatni a kezdési időpontot, de úgy hallottuk, hamarosan mindannyian be tudnak jönni.

Kollégáim jelezték, hogy parlamenti nyílt vitanapon ennyi érdeklődő még sohasem volt, tehát egy dologban már mindenféleképpen különleges a mai tanácskozás.

Meg szeretném köszönni mindazoknak, akik a szervezéssel segítettek ennek a mai napnak a létrejöttét. Köszöntöm azokat, akik hivatali munkájukon keresztül segítettek a szervezést. És köszöntöm a gyorsírókat - kérdezem is a titkárságot, hogy jelen vannak-e. *(Közbeszólások: Igen.)* Igen, köszöntöm őket is, és egyben szeretném jelezni, hogy szokásunknak megfelelően - igen, már látom őket, köszöntöm őket is - szó szerinti jegyzőkönyv készül a parlamenti nyílt napról, amely utána szó szerint felkerül a bizottság internetes honlapjára, azokkal a kiegészítő előadásokkal, ábrákkal együtt, amelyeket itt közben fogunk majd látni, illetve hallani. Szokásunknak megfelelően a parlamenti nyílt napról egy könyvkiadványt is készítünk, a későbbiekben onnan is lehet informálódni a mai nap történéseiről.

Köszönöm mindazoknak, akik elfogadták a felkérést az előadásra. Tudom, ez egy önkényes kiválasztás, hogy kik miért szólalnak, szólalhatnak meg. Ebben több konzultációt tartottunk az érintettekkel, úgyhogy, kérem, fogadják el ezt az előadói névsort.

Az ülés első részét magam vezetem, második részét Jakab István alelnök úr, harmadik részét pedig Herbály Imre alelnök úr fogja vezetni.

A kiadott programban egy módosítást szeretnék tenni időpont-módosítási kérés miatt, amennyiben Surján László később jön, őt megelőzi Tabajdi Csaba. Ennyi lenne a kérésem a két előadóhoz.

Az egységes mezőgazdasági támogatási rendszer (SPS) bevezetése - kétségek és lehetőségek

Elnöki bevezető

Kedves Vendégek! Engedjék meg, hogy néhány szóban indokoljam, miért jutottunk arra a döntésre, hogy jó lenne erről a kérdésről minél nagyobb nyilvánosság előtt beszélni. 2007 őszén megjelent egy rendelet, a magyar nemzeti támogatásokra, a földalapú és egyéb támogatásokra vonatkozólag, amely elrendelte, hogy erre a Top-up támogatásra, a nemzeti kiegészítő támogatásra bevezeti az úgynevezett SPS-típusú, közvetlen farmalapú támogatási modellt. Megjegyzem, hogy az ehhez tartozó indoklás, hogy miért kellett ezt megtenni, számunkra nem volt eléggé egyértelmű, hiszen azonnal érdeklődtünk más, az Unióhoz velünk együtt csatlakozó országoknál, és jelezték, hogy ők nem terveznek hasonló lépést; náluk is van az úgynevezett nemzeti kiegészítő támogatás, ez, mint tudjuk, a koppenhágai szerződés következménye, lehetősége, és jelezték, hogy ők nem gondolják, hogy ezt nekik meg kellene tenniük. Aztán 2008 tavaszán a kormány beterjesztette azt a törvényjavaslatot, amely 2009 januárjától elrendeli az Unióból érkező támogatásokra is elrendeli ugyanezt a közvetlen farmalapú támogatási modellt, az SPS-modellt.

Az SPS mint modell az Európai Unió régi tagországaiban mint ötlet akkor merült fel, amikor az Unióban mezőgazdasági túltermelés volt. Ismeretes, hogy vajhegyek, húshegyek, gabonahegyek álltak, és az Uniónak nagyon komoly pénzébe került ezeket a feleslegeket harmadik piacon értékesíteni, ezért úgy döntött, hogy a termeléstől elválasztja a támogatást, és időnként arra ösztönzi a gazdákat, hogy jobb, ha nem termelnek, így is kapnak támogatást, mert ha netán termelnek, és felesleg lesz belőle, akkor az Unióra nézve az nagyon komoly pénzügyi kihatásokkal jár a felesleg csökkentése. Tehát lehetőséget adott arra, hogy a termeléstől a támogatást elválassza, és egy olyan ösztönzőt vezetett be, ami nem kötelezte a gazdákat a termelési kényszerre.

A bevezetett magyar modell - amely rendeleti úton valósult meg - és a 2008-as törvény elég egyedi módszert választott az SPS-rendszer bevezetésére. Mi ennek a lényege? Az, hogy a bizonyos állatok, illetve a föld után járó támogatást elválasztva a konkrét termeléstől vagyoni értékű jogként nevesíti, és ez a vagyoni értékű jog azokat illeti meg, akik a bázisévben - a kormány 2006-ot jelölte meg bázisévnek - a föld művelői vagy az állat tartói voltak. Ez azt jelenti, hogy mindazok, akik bérbe adták a földjüket, a földtulajdonuk után nem jogosultak a támogatásra. Mint említettem, a rendszer egyik sarkalatos és legtöbbit vitatott pontja, hogy a 2006-ban a termőföldet művelő fogja megkapni a támogatási jogosultságot.

Nézzük a konkrét számokat. A hivatali bejegyzések szerint Magyarországon mintegy 2 millió földtulajdonos, az idei regisztrációs igények alapján pedig mintegy 200 ezer földhasználó van. Ez azt jelenti, hogy 1 millió 800 ezer földtulajdonos adja rendszeresen bérbe a termőföldjét. A bérbe adott föld nagysága több mint 3 millió hektár. E több mint 3 millió hektár földtulajdon után járó támogatási jogosultság a bérlőkhöz fog kerülni, pontosabban azokhoz, akik 2006-ban a földtulajdonosok földjét használták.

A 2007-ben megjelent úgynevezett Top-upra, nemzeti kiegészítésre vonatkozó rendeletet az Alkotmánybíróság előtt megkifogásolta a Fidesz-Magyar Polgári Szövetség, a Kereszténydemokrata Néppárt és a MAGOSZ. Ezenkívül több

magánszemély is az Alkotmánybírósághoz fordult, mert nem fogadták el, hogy az ő tulajdonuk után valakik nulla ellenszolgáltatás nélkül óriási értékű vagyoni joghoz jutnak. Mekkora is ez a vagyoni érték? Óriási. Az Unióban kialakult mozgó ár azt jelenti, hogy általában egy évi támogatási összeg három-négyszereséért cserél gazdát a jogosultság. Nevesítem: ha 50 ezer forint a támogatás, akkor körülbelül 150 ezer forint a támogatási jogosultság piaci ára. Ez azt jelenti, hogy azok a földtulajdonosok, akik mintegy 3 millió hektárt adnak bérbé, 450 milliárd forinttal lettek szegényebbek, illetve azok, akik 2006-ban használták a termőföldjüket, szabadpiaci értéken ennyivel gazdagodtak. S mivel ez vagyoni jog, a banknál beváltható, hitel vehető fel rá, és utána a támogatás állami, illetve uniós forrásból biztosított.

Mi úgy gondoljuk, hogy ennek a rendszernek az ilyen módon való bevezetése komoly sérelmet okoz a földtulajdonosoknak, de néhány esetben a földhasználóknak is. Miért mondom ezt? Miniszter úrhoz kérdést intéztem ebben a témában, mert kíváncsi voltam arra, hogy milyen jogszabályi alapon vezették be 2007-ben a Top-upra vonatkozó SPS-rendeletet. A miniszteri válasznak az az indoklása, ami a bevezetési kötelezettséget illeti, sajnos sántít, ugyanis miniszter úr hivatkozása egyértelműen leszögezi, hogy ez uniós állásfoglalás és nem jogszabály, ezért ezt jogszabályként nem kell értelmezni. Nem véletlen, hogy a velünk együtt csatlakozó többi uniós tagország nem is vezette be a Top-upra, a nemzeti kiegészítésre az SPS-támogatást.

Azt is megkérdeztem, hogy először mikor tervezték bevezetni az SPS-t, mikor merült fel ennek a gondolata. A válaszból egyértelműen kiderült, hogy 2005-ben indultak meg a tárgyalások, és már 2006-ban tudták, hogy mikor fogják bevezetni. Ez egy nagyon súlyos időpont, ugyanis a bennfentes információval rendelkezők - jó néhány ilyenről tudunk - 2005-ben és 2006-ban már pontosan tudták, hogy 2006 lesz a bázisév. Akkor még sokan nem értették, hogy néhány nagy befektető - akiknek semmi közük a mezőgazdasághoz - miért kezdenek el lerobbant téeszeket, mezőgazdasági részvénytársaságokat és kft.-ket vásárolni. Nos, azért tették, mert ezeknek a részvénytársaságoknak, társas vállalkozásoknak volt bérleti földjük, s mivel 2006 lett a bázisév, hihetetlenül nagy vagyoni joghoz jutottak. De ugyanezt tették jó néhányan az állattartók körében, akik pontosan tudták, hogy 2006 lesz a bázisév. Az állattartásnál még az is izgalmas, hogy - mint tudjuk - nem kötelező az állatállomány fenntartása, utána, állatállomány nélkül is jár a támogatás. És mint említettem, van jó néhány földhasználó is, aki a sértettek körébe került, leginkább a fiatalgazdátársadalom körében látjuk őket, akik fejlesztést, bővítést szeretnének végrehajtani, de nem tudják bővíteni a gazdaságukat, vagyis tudják, de csak olyan termőfölddel, amely után nincs támogatás.

A miniszter úrhoz intézett kérdésem egyértelműen mutatja, hogy 2006 és 2008 között közel 60 ezer olyan gazdálkodó van, akiknek a gazdálkodásában bővült a termőföld-mennyiség. Ezen gazdálkodók egyikének sem lehet földalapú támogatásuk, jogosultságuk, hacsak az akkori bérlő vagy tulajdonos nem adta el ezt a jogosultságot a földdel együtt - de erre semmi sem kötelezi a volt művelőt.

Nézzük a földtulajdonosok oldaláról, mi történik, ha egy bérleti szerződés lejár, és visszakapja a termőföldet? Bizony-bizony ennek a termőföldnek az értéke egyértelműen a piaci érték alá fog süllyedni, hiszen ez a termőföld támogatás nélkül nem adható el a régi áron, nem adható bérbé, mert nincs olyan gazdálkodó, aki támogatási jogosultság nélkül művelni szeretné, de még a gazda sem tudja művelni, hiszen pontosan tudjuk, hogy a támogatások versenyéről is szól az Európai Unió, és aki ma megengedheti magának, hogy 50-60 ezer forinttal csökkentett értéken kezd el egy hektáron termelni, az száz százalék, hogy veszteséges. Csak a kukorica esetét szeretném idehozni az idei évre például, ott pontosan látszik a veszteségek óriási mértéke.

Nem véletlen tehát, hogy ezen sérelmeket nagy részben felvetítették a különböző parlamenti pártokhoz. Én csak egy sértett érintett hozzánk intézett leveléből szeretném idézni, amely talán jól jellemzi a hangulatot a kialakult kérdéskörben: "A fenti rendeletek - még a nemzeti kiegészítésről szóló SPS-rendeletéről van szó ebben az esetben - megalkotói a saját erkölcsi mércéjük szerint öltönybe, nyakkendőbe bújt haramiák, banditák, útonállók. Magam is bejelentett földhasználó vagyok, de egyúttal tulajdonos is. Családi területeink egy részét meghatározott időre, 2003-ban kötött haszonbérleti szerződéssel bérbé adtuk 2008 végéig. A haszonbérleti szerződések megkötésekor még nem voltunk tagjai az Uniónak. A haszonbérleti szerződések lejártá után támogatási jogosultság nélkül kapjuk vissza a területeinket, idő közben ezek a jogok keletkeztek, és a korábbi használónál maradtak. Mi, akik a saját területeinken folytatnánk a gazdálkodást, nem jutunk a saját területeinken támogatáshoz. Vagy most vásároljuk vissza a jogosultságot a korábbi bérlőktől, magasabb áron, mint a bérleti díj?". Ezek azok a kérdések, amelyekre jó lenne választ kapnunk a mai nyílt napon.

Megjegyzem, az Európai Unió először 2011-ig kötelezte az utólag csatlakozott országokat, hogy vezessék be az SPS-t. Azonban mivel megváltozott a világgazdasági helyzet, élelmiszeralapanyag-hiány és -igény keletkezett az elmúlt két évben, ezért az Unió rájött, hogy nem szabad olyan rendszert erőltetni, amely csökkenti a mezőgazdasági támogatási hajlandóságot. Magyarul: az SPS-t nem kell kötelezően bevezetni 2011-ig, ezt 2008. május 20-án, az úgynevezett Health Check-ellenőrzések bejelentésekor bejelentette, hanem az utólag csatlakozott országoknak 2013-ig lehet ezt a rendszert bevezetniük. És egyben megjegyzi, hogy 2013 után, miután kiegyenlítődnek a tagországok között a támogatási arányok,

amelyben mi sajnos a negatív oldalon állunk, egységes, az egész Unióra kiterjedő, új típusú, termelést ösztönző, a jelenlegi, úgynevezett SAPS-rendszerhez nagyon hasonló támogatási rendszert szeretnének bevezetni. Magyarul mi most egy ilyen rendszerből lépünk ki, az SAPS-rendszerből, és egy olyan rendszerbe lépünk be, amelyet az Unió láthatólag 2013-ban biztosan meg fog változtatni. Nem kérdéses, nagyon nehéz választ találni arra, hogy akkor miért kell bevezetni ezt a rendszert, különösen ilyen módon miért kell ezt bevezetni.

Az egyik válasz az, hogy az állattartókat meg kell segíteni. Ez teljesen jogos, ez 4 éve probléma, mindenki erről beszél. Mégis, ha megnézzük az adatokat, negatívak az állattenyésztési adatok, tehát nem sikerült erre a problémára választ találni. Az az igazság, hogy az Unió a május 20-ai bejelentésével egyben lehetővé teszi azt is, hogy az adott országokhoz érkező támogatások mintegy 10 százalékát a tagországok önállóan, arra használják fel, amire akarják, magyarul pontosan engedélyt ad arra, hogy egy-egy negatív területre külön támogatási jogosultságot adjanak. Azaz a lehetőség a kezünkben van, az Unió adja a lehetőséget az állattartók megsegítésére is.

Azt gondolom, hogy ezek a lehetőségek kétségessé teszik azt a sietséget, azt a kényszert, ami itt, a rendelet és a most megtárgyalandó törvénytervezet szerepel, de természetesen, mint a meghívóban említettem, minden fél érintett lehet, a kormány részéről a betérjesztők, a nagyüzemi gazdálkodók, akik főleg bérleti területen gazdálkodnak, a magánföldtulajdonosok, a magángazdálkodók, a fiatal gazdák, és sorolhatnám mindazokat, akik a mezőgazdaságban most, ennek a kérdésnek az átalakításában érintettek. És úgy gondoljuk, hogy ha ilyen módon kerül átalakításra és bevezetésre ez a rendszer, akkor a földbirtokviszonyokat, nem tudom, hogy örök időkre-e, de hogy nagyon hosszú távra bebetonozza, és Európában egyedülálló téeszalapú tőkés nagybirtokrendszer volt kialakulni, az egészen biztos a modellezések tükrében.

Remélem, hogy érzékeltettem azokat az aggályokat, amelyek miatt úgy gondoltam, hogy minél nagyobb nyilvánosság előtt érdemes egy parlamenti mezőgazdasági nyílt vitanapot szervezni erről a kérdéstről.

Az előadók sorában köszöntöm Gráf József miniszter urat, és egyben mint első előadót felkérem őt, ismertesse a magyar SPS-modellt. Mindazoknak, akik a legnagyobb vetítésvásznat nem láthatják, szeretném jelezni, hogy a felső karzaton található kisebb kivetítőkön nyomon követhetjük az előadásokat, valamint a már említett internetes portálunkon minden adatot leközlünk az előadásokról, illetve a megjelenő könyvben is visszaolvashatják ezeket az adatokat. Megadom a szót a miniszter úrnak.

Előadások

Gráf József földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter

GRÁF JÓZSEF földművelési és vidékfejlesztési miniszter: Tisztelt Elnök Úr! Köszönöm szépen, hogy segített mindannyiunknak, a gazdálkodóknak abban, hogy egy nyílt fórumon megtárgyalhassuk ezeket a kérdéseket. És hogy erre szükség volt, arra az ön bevezetője teljes mértékig rádöbentett, hiszen azt gondolom, jó néhány helytelen információval rendelkezik, amit a mai nap folyamán, gondolom, sok előadó fog majd érinteni. Az első és a legfontosabb az, hogy tisztázzuk ezeket a félreértéseket. Ezért nagyon örülök annak, hogy ma létrejött ez a fórum.

Az SPS-rendszer egy olyan jövedelemtámogatást jelent, amelynek az alapján a támogatás igénybevétele kényszeríti a termelőt nem a termelésre, hanem a jövedelembiztonság garantálása mellett egy piaci kereslethez igazodó, racionális magatartásra ösztönzi. Nem véletlen, hogy a régi tagországok mindegyike ezt a módszert vezette be, az új tagországok közül kettő szintén erre az útra lépett, és a FÁK-országok volt tagjai is előkészítik az áttérést. Azt kell mondanom, hogy nagyjából az Európai Unióban ez lesz az általánosan bevezetett rendszer.

A támogatásnak nagyon fontos elem, hogy a sokat kritizált agrártámogatások, már nem az agrárosok, hanem a társadalom más részéről, is nyer ezen az SPS-rendszerre való átálláson, hiszen a támogatás feltétele 19 környezetvédelmi, állatjóléti, élelmiszerhigiéniai előírás maradéktalan betartása. Így az úgynevezett kölcsönös megfeleltetési rendszer, a cross compliance az alapja ennek az új támogatási filozófiának, ahol kiegyeznek a termelők és a fogyasztók: a termelés támogatásáért, a jövedelemtámogatásért cserébe biztonságos, egészséges, jó élelmiszert kapnak, és megfelelő környezetkímélés is végbemegy ezen termelési folyamatban.

Mi tehát éppen fordítva gondoljuk, mint ahogy az a bevezetőben elhangzott: úgy gondoljuk, hogy az SPS-sel mindenki jól jár: a földtulajdonosra egy biztos, stabil földbérleti piac, és ami Magyarországon nem kevésbé fontos, egy adómentes jövedelem vár; a gazdálkodó biztos jövedelemtámogatást kap 5 évre, pontosan meghatározva, hogy évente mennyi támogatást kap, így előre számolhat a beruházásaival, és előre figyelheti a költségeit, alakíthatja a termelési szerkezetét.

A közösségi jogszabályok követelményeivel összhangban Magyarország 2008 július végén jelezte a Bizottságnak, hogy

2009. január 1-jével szeretne erre a rendszerre áttérni. Ebben a levélben azt is közöltük, hogy az ügy komolyságára tekintettel erről a parlament fog dönteni. Szükséges feltétel ennek a törvényi megoldása, a törvény vitája folyik a parlamentben és reméljük, hogy olyan döntés fog születni, amely a magyar gazdálkodók érdekeit megfelelően fogja biztosítani.

Azóta változott az Európai Bizottság véleménye is az SPS- és a SAPS-rendszer áttéréséről. Úgy döntöttek - s ezt mind a tizenhét miniszter megerősítette -, hogy eszük ágában sincs visszatérni, mert ez a rendszer jól működik, a gazdák tiszta képet látnak maguk előtt és hosszú távon is ezt akarják megvalósítani. Ezt bizonyítja Fischer Boel levelemre írt válasza is, amely a következőképpen hangzik: "Nagy örömmre szolgál, hogy Magyarország az egységes területalapú támogatást elsőként bevezető új tagállamként most úgy döntött, hogy követi az egységes támogatási rendszert már alkalmazó másik tizenhét tagállam példáját. Tudatában vagyok annak, hogy az új támogatási rendszer bevezetésének előkészítése kapcsán mekkora kihívásoknak kell megfelelniük mind a termelőknek, mind a közigazgatási szerveknek. Meggyőződésem, hogy a még meglévő akadályok leküzdésével, a még meglévő bizonytalanságok elosztatásával sikeres, zökkenőmentes lehet az áttérés. Biztosíthatom, hogy munkatársaim ehhez minden szükséges segítséget meg fognak adni önöknek."

A támogatási jogosultság kiosztásának az elve az SPS-modell. Az SPS-rendszer rugalmas, az egyes tagállamok modellvariációkból választhatják ki a termelők számára legelőnyösebb változatot. A tiszta regionális modell jelentené a támogatások legnagyobb mértékű újraelosztását. Ez úgy nézne ki, hogy az összes támogatás osztva a használt hektárterülettel, és mindenkinek egyforma földalapú támogatást lehetne juttatni. A történelmi modell gyakorlatilag megőrzi a támogatási helyzetet, azaz egyedenként kezeli a kialakult történelmi bázisokat, és különböző mértékű támogatásokat kapnak a gazdálkodók, annak megfelelően, hogy állattenyésztésre, dohánytermelésre és néhány kiemelt ágazatra kaptak-e külön támogatást. A két rendszer előnyét ötvözi az úgynevezett hibrid regionális modell, amit mi is szeretnénk bevezetni. Ez a nivelláló területalapú felosztást kombinálja a történelmi referenciákkal. Az újraelosztás szempontjából a hibrid modellek természetesen valahol a két alapmodell között helyezkednek el. Számunkra ez az adott opció. Ebben az esetben az SPS-boríték egy előre meghatározott komponense a regionális modellhez hasonlóan területi átalányként kerülne kifizetésre, amit mindenki egyformán megkap, míg a fennmaradó rész a történelmi referenciák alapján üzemenként differenciáltan kerül kiosztásra a gazdálkodóknak úgy, hogy a két komponens, a fix és a változó összegezésre kerül, és az első évben bejelentkezett területtel lesz elosztva.

Miért kell bevezetni az új rendszert? A mezőgazdasági szakmai és érdekképviselői szervekkel lefolytatott mintegy másfél éves konzultáció összegezéseként megállapítható, hogy a szakma jelentős többsége az SPS-rendszertől a támogatások megerősítését várja. Ez a stabilitás a SAPS/Top-up rendszerben nem áll fenn, hiszen az európai uniós rész, a SAPS felhígul az úgynevezett szófafarmerek bejelentkezésével, akik csak a támogatásokért jelentkeznek be a rendszerbe, de tényleges munkát nem akarnak végezni. A nemzeti kiegészítés lehetősége pedig tekintettel a speciális kalkulációs mechanizmusra 2011-től - de a tej esetében 2009-től már csak 60 százalékban lehetséges a Top-up - drasztikusan csökkenni fog. A támogatás fokozatosan átcsoportosításra kerülne az amúgy is nehezebb helyzetben lévő állattenyésztési ágazatokból a földhasználók irányába.

Hasonlítsuk össze, hogy még érthetőbb legyen, amit mondok, egy burgenlandi osztrák és egy nyugat-magyarországi állattenyésztő gazda példáján. Az osztrák a 2000-es és 2002-es támogatási bázisát száz százalékban megkapja, a magyar pedig a SAPS-rendszerben kényszerűen átengedi támogatásának évről évre növekvő részét az extenzív területen gazdálkodóknak. Nézzünk meg egy kalkulált modellüzemet, amely szemlélteti a két rendszer közötti különbséget. A terület ugyanaz. Száz hektáron termel GOFR-növényt, ötven extenzív anyatehenet tart, ötszáz tonna a tejkvótája. Mit kap ez az üzem moduláció nélkül - mert ez egy kicsit torzítja az eredményeket - Magyarországon 2013-ban az SPS-rendszerben? Kap 53 579 euró SPS-támogatást, ami száz jogosultságra osztva 535,8 euró hektáronkénti támogatást jelent. Továbbá kap 12 500 euró termeléshez kötött anyatehén-támogatást. Az összes támogatás összege ennél az üzemi modellnél 66 ezer euró. Ugyanez az üzem a SAPS-ban mindössze 24 ezer eurót - százszor 240 euró/hektárt - kaphat, hiszen 2013-ban a SAPS mint területi átalány már nem egészíthető ki. Egy ugyanilyen termelési szerkezetű osztrák gazda az SPS-ben 55 950 euró SPS-t plusz 12 500 euró termeléshez kötött anyatehén-támogatást kap. Teljes üzemi szintű támogatása 68 450 euró, ami alig több, mint a mi gazdánk várható SPS-támogatása. Valamivel több, de nem jelentősen. Az összehasonlításból látható, hogy a magyar gazda az SPS mellett 2013-ra majdnem eléri a hasonló osztrák gazda támogatási szintjét, így a támogatások kiegyenlítődéséről ebben az esetben tényként beszélhetünk. A SAPS-rendszer fennmaradása esetén viszont nem kérdés, hogy melyik termelő fog a másik országba tejet szállítani.

Ezek nagyon kemény gazdasági kérdések, amiket nem lehet a politikának felülírnia, és nem lehet vágyakat megfogalmazni ezen a téren. Ráadásul az eddigi tapasztalatok azt bizonyítják, hogy Magyarországon is évről évre több tízezer hektár, termelésre igazán alkalmatlan terület kerül be a támogatási rendszerbe, ami viszont azzal a nemkívánatos hatással jár, hogy az egy egységre jutó támogatás összege fokozatosan csökken - ma már 5 millió hektárnál tartunk ezen a területen - és rontja a valóban versenyképes területeken gazdálkodók jövedelmi pozícióit. Az SPS tehát rugalmasabb

és inkább termelőbarát rendszer, fékezi a gazdasági szempontból értéktelen, rossz minőségű mezőgazdasági földek rendszerbe való áramlását. A rendszer tehát előnyös annak a 200 ezer üzemnek, amely a közvetlen támogatási rendszerben az MVH-tól támogatást igényel, vagyis tulajdonképpen ez adja a vállalkozói agráriumot, és ebbe a kistermelőtől a legnagyobbakig mindenkit beleértünk. Előnyös számukra azért, mert középtávon kiszámíthatóvá teszi a támogatások alakulását, a termelés finanszírozását, ezáltal sokkal jobban tudja stabilizálni a gazdaságot.

Az áttérés, ahogy a bevezetőmben említettem, a fogyasztói társadalmi érdekeket is szolgálja. A támogatások versenyképességének a növelése mellett a biztonságos élelmiszerellátást is jobban garantálja, a támogatásért cserébe a gazdálkodók egészséges termékeket állítanak elő úgy, hogy nem szennyezik a környezetüket. A magyar földhasználati rendszer elsősorban a bérleten alapul, tekintettel arra, hogy a földtulajdonosok nagy része - aki alapvetően kis területekkel rendelkezik - bérbe adja a földjét és nem gazdálkodik rajta. Az SPS-rendszer éppenséggel földhasználati stabilitást nyújt, hiszen mind a jogosultságot megkapó földhasználó, mind pedig a bérbe adó földtulajdonos hosszú távú, mindkét fél számára előnyös bérletben érdekelt.

Az SPS jövedelemkiegészítést biztosít mintegy 1 millió magyar földtulajdonosnak, akik nem kívánnak közvetlenül a termelésben részt venni. Az agrárpolitikának szavatolnia kell, hogy a magyar földtulajdonosok használatba adott földtökejük után megfelelő jövedelmet élvezhessenek, ennek az eszköze a földbérleti díj.

A rendszer tehát a földhasználók és a földtulajdonosok megegyezésére épül, és itt van egy nagyon-nagyon fontos tétel, amit nem hallottam az elnök úrtól, hiszen a támogatási jogosultság a föld nélkül semmit nem ér. Ha valaki elveszt egy bizonyos földterületet, kénytelen helyette bérelni, mert ellenkező esetben elveszíti a jogosultságát a támogatásokra, és ez a jogosultság, annak az összege bekerül abba a nemzeti tartalékba, amelyből az induló, új gazdálkodókat vagy a több földet bérbe vevőket tudjuk segíteni. Tehát hamis az a megközelítése a dolognak, hogy a jogosultság egy örökös vagyoni jog annak is, aki nem termel. Csak földhasználó tudja leigényelni, és ugyanannyi területre, mint amennyivel indult, több területre nem igényelhető le a támogatás.

Az SPS bevezetése a piaci igényekhez jobban alkalmazkodó gazdálkodási szerkezet ösztönzésén keresztül egy racionálisabb eszközfelhasználásra, a hatékonyság növelésére ösztönzi a termelőket, hiszen olyan árukat kell előállítaniuk, amelyeket a piacon értékesíteni is tudnak.

Miért 2009? Az európai tanácsi rendelet ismert mindannyiunk számára. Ez csak jogi lehetőséget teremt a bevezetésre. A régi tagállamok, Szlovénia és Málta élt ezzel a lehetőséggel, az új tagállamok közül ez a két ország csatlakozott a 15 régihez. Az Európai Tanács jogszabályalkotó gyakorlata ebből a rendszerből fejleszti tovább az uniós szabályozást. A különböző ágazati reformok - és egy kicsit legyünk reálisak! - mindegyike az SPS-rendszer jogi lehetőségeire épülve született, hiszen elképzelhetetlen, hogy a 17-ekre, a 15 régi és a 2 új tagországra nézve, amelyek a többségét adják Európa mezőgazdaságának, hátrányos jogszabályok szülessenek. Nekünk és személy szerint nekem is minden egyes megszülető, új reformnál - cukor, dohány, szőlő-bor, zöldség-gyümölcs - mint egy egyedi bozótharcosnak kell megküzdenem azért, hogy ránk is ugyanúgy vonatkozzanak azok a szabályok és lehetőségek, amelyek a többiekre, a többségre. A bornál véletlenül sikerült - nem is olyan véletlenül, mert szakmailag nagyon előkészítettük -, ez volt az egyetlen olyan reform, ahol keresztül tudtuk vinni az akaratunkat, hogy ne a régi, történelmi bázison, hanem a tényleges hektáron és a tényleges szőlőmennyiségen és előállított bormennyiségen keresztül kapjuk a támogatást. Ez rögtön azt jelentette, hogy másfélszer annyi támogatást fogunk 2012-ben kapni, ami azt jelenti, hogy többet kapunk hektáronként, mint amennyit Portugália és Ausztria. Ez a többenél nem sikerülhet, minden egyes alkalommal nem lehet ezt a háborút megvívni - ez nagyon fontos volt, és sikerült.

Az SPS-rendszer egyik fontos elosztási elve, hogy az átállás szerint a bázis időszak Top-up támogatásainak elvesztését ellensúlyozni tudjuk és ellentételezzük az európai pénzekkel. Minél később vezetjük be a rendszert, a Top-up relatív súlya a pénzügyi borítékon belül annál kisebb lesz. A 2004 és 2006 között alkalmazott több-borítékos, bonyolult Top-up rendszert azért vezettük be, hogy a SAPS mellett az állattenyésztési ágazatoknak és néhány nagy munkaigényű, élőlátás-igényű ágazatnak, például a dohánytermelésnek a régi EU-s sztenderdrendszerhez hasonló kiegészítő támogatást tudjunk nyújtani. Világosan kell látni tehát, hogy a SAPS-rendszer további folytatása, a jelenleg alkalmazott Top-up rendszer milyen következményekkel jár.

Fontos gondolni arra is, hogy a SAPS alkalmazása esetén nincs mód úgynevezett nemzeti tartalék képzésére, és itt az új belépők helyzete sem rendezett. A termelés ösztönzése és az agrárágazatban időszerű generációváltás megvalósítása érdekében minden új belépő megkapja a támogatási jogosultságot a nemzeti tartalékból, és a földterületét növelő, egyébként már gazdálkodóknál is van megoldás arra, hogy hozzájussanak a nemzeti tartalékból az oda befizetett, elvesztett föld után járó támogatásuk befizetéséből.

2011-ben a jelenlegi uniós szabályok szerint, a koppenhágai megállapodás értelmében sajnos a mezőgazdasági

földpiacot fel kell szabadítanunk. A 2011-es földpiac-nyitási kényszer miatt azt gondoljuk, hogy előtte, 2009-ben kell a jogosultságokat kiosztani, hiszen ezeket mind magyar agrárvállalkozók, agrárgazdálkodók tudják megszerezni. Az SPS-jogosultság mint vagyoni értékű jog értéknövelő tényező, beépül a föld, az üzem árába is, a magángazdaság árába is, így az újonnan belépni kívánó külföldi befektetőknek ez már egy nehezebb és magasabb áron való hozzájutást jelent.

Szeretnék a figyelmükbe ajánlani egy dokumentumot: A Bizottság jelentése a Tanácsnak az új tagországok földpiaci moratóriumáról, amelynek a legfőbb következményei a dián olvashatók.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kötelességemnek tartom tisztázni még néhány olyan kérdést, amelyek, azt gondolom, szándékosan dezinformációk, és nem állják meg a helyüket. Van, aki azt hirdeti, hogy fölösleges bevezetni az SPS-t, miközben tudjuk: négy év múlva változtatnunk kell. Szeretném megerősíteni önöknek mind a 17 miniszter egyöntetű véleménye alapján, hogy nem akarnak és nem is hajlandók visszatérni a régi támogatási rendszerbe, ez náluk kitűnően működik, nem is gondolkodnak ezen.

A SAPS, miután területi volumenhez kötött támogatás, ezen kívül nem WTO-konform, és a halasztás is, amit az új országok kaptak, alapvetően a WTO-tárgyalások következménye. Én egy realista ember vagyok, tudom, hogy a WTO-tárgyalásoknak előbb-utóbb vége lesz, és egyezség fog születni. Ugyan én személy szerint mindent elkövetek azért, hogy ez ne így legyen - és ebben jó szövetséges a francia és az olasz kollégám is -, és ezúttal sem sikerült nyárig lezárni ezeket a tárgyalásokat, de nincs kétségem afelől, hogy a nagy ipari országok, amelyekben a mezőgazdaság 2-3 százalékot képvisel a nemzeti össztermékből, ipari-kereskedelmi lobbijaik érdekében előbb-utóbb ki fognak egyezni, és megszületik a WTO-egyezmény. A WTO-n belül ettől kezdve az agrártámogatások, exporttámogatások, védővámok lebontása fog megindulni, de egy SPS-rendszerben kifizetett jövedelemtámogatás jogi értelemben támadhatatlan, a gazdálkodók ezeket mindenképp meg tudják kapni. Más típusú támogatások adására semmilyen lehetőség nem lesz. Az egész filozófia egyik alapja a WTO-tárgyalások eredményességétől és az attól való félelem, hogy Európa, az európai mezőgazdaságnak a privilegizált helyzete meg fog szűnni. A WTO-megállapodások megszüntetnek, a támogatások, a közvetlen támogatások teljes egészében le fognak épülni.

Tévedés, hogy a gazdák veszítenének az átálláson. Erről szó nincs, hiszen a bevezetés nem jár a támogatások csökkentésével, csak a jogosultsági logika változásával. Az SPS stabilabb és versenyképesebb, jobban szolgáló támogatási rendszer, amelyben a jogosult a föld használója, de azért a föld használója, mert ő állít elő értéket, és az Európai Unióban a termelő, az agrártermelő a célzottja minden támogatásnak, a földtulajdonos jövedelme a földbérllet.

Van egy olyan állítás is, most is elhangzott, hogy ha másfél millió tulajdonosnak lejár a bérleti szerződése, akkor mindenféle támogatás nélkül kapják vissza a földet, lenullázódik a vagyoniuk, hiszen a támogatás nélkül a termőföldet többé nem lehet sem eladni, sem bérbe adni. Még egyszer szeretném leszögezni, hogy nincs föld nélküli támogatás, a kifizetés alapja a bérelt vagy tulajdonolt földterület. Tehát nincs olyan, hogy valaki évekig nem műveli a földet, és árulja az ő jogosultságát. Automatikusan megszűnik a támogatás - arról lehet vitatkozni, hogy ez egy év, kettő vagy mennyi -, ha nem tudja bizonyítani, hogy műveli a földterületet. Tehát önmagában ez az állítás szakmai és gazdasági értelemben is értelmetlen.

Magyarországon a kárpótlás visszaadta azoknak a családoknak a földtulajdont, akikről azt elvették és ezzel egy nagy létszámú földtulajdoni réteg jött létre. Abból viszont, hogy a regisztrált gazdálkodók száma kétszázezer, az látszik, hogy a másfél-kétmillió földtulajdonos mindegyike nem akar az apró földjén gazdálkodni, és számukra is biztos bérleti rendszert jelent az a kényszer, hogy a támogatás lehívásának egyetlen alapja a földterület. Azt kell mindenkinek megértenie, hogy e nélkül nincs támogatási jogosultság.

Az sem igaz, hogy a bérlő fog diktálni. Éppen ellenkezőleg: az SPS bevezetésével egyaránt felértékelődik a föld és a földbérllet. Sokan azt mondják, ha a bérlő odébb áll, viszi a támogatást. Az előbb világosan elmondtam, hogy ez nem így van, a támogatási jogosultsághoz ugyanis ugyanannyi földet kell szereznie, különben elveszíti azt.

Azt is mondják, hogy az SPS drága és bonyolult. Ezzel szemben állítjuk és bizonyítani is tudjuk, hogy semmivel sem drágább és bonyolultabb, mint az előző rendszerek, a bonyolultságot csak a cross compliance jelenti, ott a tizenkilenc szabály betartásával lehet gondunk, de ez akkor is így lesz, ha nem térünk át erre a rendszerre. Maga az SPS-rendszer világos, akinek nincs lényeges változás a birtokviszonyaiban, öt évig pontosan tudja, hogy melyik napon milyen támogatást fog kapni.

Amikor az SPS-sel kapcsolatos munkák 2005-ben elkezdődtek, még egy szó sem esett a bázisról. Ahhoz, hogy tisztességesen felkészüljünk, többéves munkára van szükség. Szeretnénk elkerülni azt a hibát, mint amit akkor követtünk el, amikor beléptünk az Európai Unióba. Akkor még semmilyen intézményrendszer nem volt felállítva és a kifizetéseket sem tudtuk megtenni. Ilyen hibát még egyszer nem követhet el a magyar agrárkormányzat az

agrártermelőkkel szemben, ehhez a munkához viszont időre van szükség. Minden olyan, az SPS előkészítésével kapcsolatos rendezvényre elmentünk, ahova hívtak bennünket. Mondok egy példát. A Fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége, az AGRYA az ország különböző pontjain tizenöt helyen szervezett fórumot az SPS ismertetésére, így biztosítottak lehetőséget arra, hogy az ezzel a témával foglalkozó munkatársaink közvetlenül mondhassák el a gazdálkodóknak az ezzel kapcsolatos véleményeket. Én is nagyon sok ilyen fórumon vettem már részt és veszek részt ezután is.

Mivel az SPS bevezetése egy igen nagy horderejű agrárpolitikai döntés, azt kértük a kormánytól - noha ezt egy kormányrendelettel is be lehetett volna vezetni -, hogy törvényben legyen szabályozva. Ezt a döntést a Magyar Országgyűlésnek kell meghoznia. Egy korrekt és tisztességes vita lefolytatása után - remélhetőleg a mai is ilyen lesz, ha tényleg a szakmai kérdésekről fog szólni és nem politikai kérdésekről - azt szeretnénk megoldani, hogy a magyar gazdálkodóknak tisztességes, kiszámítható jövedelmük legyen, és ne mindig mi húzzuk a rövidebbet. Tiszta lelkiismerettel tudom mondani önöknek, hogy erre a megoldás az SPS-rendszerre való áttérés.

Köszönöm szépen a figyelmüket és eredményes tanácskozást kívánok. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen miniszter úr bevezető gondolatait. Úgy néz ki, hogy egy kérdésben tartósan különbözik a véleményünk. Miniszter úr is kitért arra, hogy földhasználat nélkül nem hívható le a támogatás. Ez igaz. De azért tisztázunk, a földhasználók egy jogszabály alapján hihetetlen mértékű vagyoni joghoz jutnak hozzá úgy, hogy a tulajdonjog nem az övék, hanem másoké, majd a jogosultságot két évig megtarthatják. Ugyanakkor ez a jogosultság a szabadpiacon forgalomképes, erről azonban miniszter úr most nem tett említést. Az Európai Unió 1782/2003-as rendelete nem írja elő, hogy a földforgalmat külön kell választani a támogatási jogosultságtól, hanem azt mondja, hogy a támogatási jogosultság eladás vagy bármely egyéb formában történő végleges átruházás útján ruházható át földterülettel együtt vagy anélkül. A magyar kormányzat ez utóbbi változatot helyezte előtérbe, azaz szabadpiaci terméké minősítette ezt a jogosultságot. Ez a probléma nem állna fenn, ha a földterülettel együtt a támogatási jogosultságot is kötelező lenne mozgatni. Egyetértünk azzal, hogy mindig a mindenkori használó kapja meg a támogatási jogosultságot, de az ne fordulhasson elő, hogy valaki visszatartja, mert így lesznek olyan földtulajdonosok, akik földjéhez nem lesz támogatási jogosultság. Ekkor kialakul a kényszerhelyzet: akinek van támogatási jogosultsága, az eladhatja ezt az ingyen szerzett jogot, mint említettem, az egyéves támogatási mérték háromszorosáért. Mi ezt kifogásoljuk. Az Unióban van szabály arra, hogy kötelezően együtt mozogjon a támogatási jogosultság a földdel. Ha nálunk is így lenne, helyreállna a rend és ugyanaz lenne, mint ma a SAPS-rendszerben, hogy a támogatás mindig a földhasználónál van. Ez teljesen jogos igény.

Felkérem Tabajdi Csaba európai parlamenti képviselőt, hogy tartsa meg előadását.

Dr. Tabajdi Csaba képviselő (Európai Parlament)

DR. TABAJDI CSABA képviselő (Európai Parlament): Jó napot kívánok! Az Európai Parlament Mezőgazdasági Bizottságának egyetlen magyar főtagjaként nagy szeretettel köszöntöm a jelenlévőket. A rendelkezésemre álló tíz percben négy kérdéssel szeretnék foglalkozni. Az első: amikor ezt a rendszert bevezetjük, abba az irányba mozdulunk-e el, mint Európa többsége, várhatóan milyen irányba fog menni az állapotfelmérés után, majd 2013 után az európai agrárpolitika, e logika mentén megy-e vagy más logika mentén. A második: nem kapkodjuk-e el az áttérést. Gráf miniszter úr már elmondta, hogy az újonnan belépő országok közül a csatlakozáskor kettő a standard rendszert vezette be, tehát ma tíz tagállam van, amelyik a SAPS-rendszerben gazdálkodik. Kérdés, hogy nem kapkodjuk-e el az áttérést. A harmadik: mik a nemzetközi tapasztalatok. A nemzetközi tapasztalatok számunkra csak részben használhatók, hiszen a SAPS-ről az SPS-re még senki nem tért át, a régi tagállamok a standard rendszerről tértek át az SPS-re. A negyedik: jó lesz-e ez nekünk vagy nem lesz jó, kik a nyertesek és kik a vesztesek. Ezzel a négy kérdéssel szeretnék foglalkozni.

Először is szeretném leszögezni, hogy az Európai Unió közös agrárpolitikája, a KAP abba az irányba megy, mint az SPS. Ez teljesen egyértelmű. Az állapotfelmérés idején készített hatástanulmány a következőképpen fogalmaz: "Az egységes területalapú támogatási rendszernek, azaz az új tagállamokban alkalmazott átmeneti jellegű kifizetési rendszernek egy állandó jellegű uniós rendszerré történő átalakítása ellentmondana a termeléstől függetlenített támogatás filozófiájának, mivel ez a rendszer nem rögzített jogosultságokon alapulna." Magyarán: szó sincs arról, ami időnként elhangzik, hogy a közös agrárpolitika majd a SAPS irányába fog elmozdulni, nem pedig az SPS irányába. Miniszter úr is elmondta, hogy a SAPS területet támogat, az SPS pedig támogatási jogosultságokat, szerzett jogokat véd. Teljesen más a két támogatási rendszer filozófiája, és ennek a rendszernek nagyon sok előnye van.

Jó lenne végre az SPS-re találni egy egységes magyar kifejezést, mert igen komoly gondot jelent számunkra, hogy se a keresztmegerfeletetésre, a cross compliance-re, se az SPS-re nincs egységes magyar kifejezés, de ez egy más kérdés. Sokkal inkább piacorientált, piackonform azt termelni, amit a piac igényel. Kettő: a miniszter úr említette a WTO-tárgyalásokat. Három: a termelőt védi, mondhatnám, parafrázálhatnám, hogy az uniós támogatás azt illeti meg, aki a

földet megműveli, de ez csak részben igaz, hiszen a bérleti díjon keresztül a tulajdonosok érdekeit is védi. Álságos vitának tartom őszintén szólva, de ez a magyar birtokviszonyokból származik, a földtulajdonosok és a termelők szembeállítását, mezőgazdaság termelése, Magyarország élelmiszerbiztonsága szempontjából egyértelműen az SPS-rendszer az, ami a jövő, mert a termelőt támogatja, azt, aki mezőgazdasági terméket állít elő.

A jövő az elválasztás. Az elnök úr említette, nagy viták folynak most az állapotfelmérésnél, 1200 módosító javaslat van a mezőgazdasági bizottságban, de egy biztos: a jövő útja a termeléstől való teljes vagy részleges elválasztás. Ebben érdekkülönbségek vannak a tagállamok egy része között. A részleges elválasztás az állattenyésztésnél már egységes támogatást élvez, de a nagy intenzitású növényi kultúrák, tehát zöldség-gyümölcs, szőlő-bor esetében a részleges elválasztás vagy - nevezük másképpen! - célzott támogatás majd a 2013 utáni reformban, még nem dőlt el. Az első kérdésre tehát tulajdonképpen az a válaszom, hogy abba az irányba megyünk el, amerre Európa is mozogni fog: ez az elválasztás, a keresztmegtételezés és a moduláció.

A második, ezzel kapcsolatos észrevételem - ezt egyszerű, paraszti logikából, mint egykor 14 évig tanyán élt gyerek mondom -, hogy ha mi bele akarunk szólni az Unió vitáiba, kedves barátaim, akkor nekünk a fősodornak a működését kell a saját bőrünkön érezni, és tudni kell, hogy mit akarunk majd ezzel a reformmal, milyen reform lesz az, amely jó lesz 2013 után. Ha min nekünk nem lesz ez az ötéves tapasztalatunk, akkor mi ezekben a vitákba nem fogunk beleszólni. És, kedves barátaim, figyelmeztetek mindenkit: a francia elnökség alatt már nem csak az állapotfelmérés fog befejeződni, elkezdődik a reflexió a 2013 utáni közös agrárpolitikáról, márpedig mi a SAPS alapján nem tudjuk igazán megmondani, hogy ezt az SPS-es rendszert milyen irányba kell továbbvinni.

A következő dolog, hogy nem kapkodjunk el. Nem kapkodjunk el, kedves barátaim, még akkor sem, ha elsőként vezetjük be, éppen az előbb említett okoknál fogva. Mert kik a nyertesek, és kik a vesztesek? Tegyük fel a kérdést őszintén! Az igazán vesztesek a földspekulánsok és a kalandorok lesznek. Ki kell mondani végre ebben a teremben, hogy vesztesek lesznek, birtokméret alapján vesztesek lesznek-e. Ez sem igaz. Számításokat kell végezni. Azt persze ki kell mondani, hogy az eddig agyontámogatott gabonások - Vancsura Jóska barátom meg a gabonások agyon fognak ütni -, a jelenlegi agrárrendszer, és ezt az elnök úrnak, fent a pulpituson tudnia kell, annyira torz a közös agrárpolitika, hogy mi azért nem tudjuk az állattenyésztésünket felhozni, mert a közös agrárpolitika, a KAP támogatási rendszere agyontámogatja a GOFR-ot, a cukrot, a dohányt. Ott vannak a mostohagyerekek, a szőlő-bor, a zöldség-gyümölcs és az abszolút mostoha baromfi és sertés, ép ésszel nem lehet megmondani, hogy miért alakult ki ez a torz rendszer. Az SPS bevezetése segít abban, hogy a Top-upban meglévő jogosultságok, azok a korrekciók, amelyeket mi beépítettünk a SAPS-ba, azok a korrekciók továbbmenjenek, különben ez a rendszer még torzabb lenne az állattenyésztés rovására, ha nem lépjük meg ezt az SPS-rendszert. Vagyis ha az SPS-rendszer nem is oldja fel teljesen a közös agrárpolitika torzulásait, némileg enyhíti azokat. Azért mondom, hogy némileg enyhíti, mert rengeteg vita folyik arról, hogy fennmaradhatnak-e ezek a mostoha- és édesgyerekek, ezek a támogatási különbségek. És a közös agrárpolitikában, őszintén ki kell mondani, a kis- és középbirtok hátrányban van, általában is, és a közös agrárpolitika túlpreferálja a nagybirtokot.

Elnök úr, én sajnálom, hogy nem ismerik kellőképpen azt a jelentést, amelyet az új tagállamok agrárcsatlakozásáról az Európai Parlamentben nagytöbbséggel elfogadtak, aminek én voltam a kezdeményezője és szerzője. Két országban okozott - akkor tíz tagállam volt - igazán nagy problémát a közös agrárpolitika támogatási rendszere, az egyik Magyarország volt, éppen ebben a dologban, mert nem tette lehetővé, hogy az állattenyésztésünket megpróbáljuk egyensúlyba hozni. Méltánytalannak tartom tehát, ha nem ismerjük a közös agrárpolitika játékszabályait, és azt egy adott nemzeti kormány nyakába akarjuk varrni, főképp akkor, ha nem vesszük figyelembe, hogy nagyon ki lett velünk cseszve ezzel a kilencéves átmenettel, hogy 25 százalékkal kezdtünk. Kedves jelenlévők, a régi tagállamok európai parlamenti képviselőinek a 90 százalék nem tudta, hogy mi a közvetlen kifizetések 2004-ben csak az egynegyedét kapjuk meg, jó, ki lehetett 30 százalékkal egészíteni. Vagyis azt akarom mondani, hogy amit mi korrekcióra, állattenyésztésre és más ágazatokra tudtunk volna fordítani, azt is elvitte a nemzeti kiegészítés, a mi társfinanszírozásunk. Mert nekünk, a legszegényebbeknek, az új tagállamoknak bizony társfinanszírozni kellett.

Tapasztalatok. Azt kell mondjam, hogy nincsenek egységes tapasztalatok, mert nincsenek egységes modellek. Ott van jó és gondtalan átmenet - Németországban -, ahol hozzánk hasonló hibridmodellt vezettek be. Franciaországban gondok vannak, de erről csak ők tehetnek, mert az általuk választott regionális modell nagyon nagy regionális különbségeket eredményezett. Én tehát az európai tapasztalatok alapján nagyon helyesnek tartom ennek a hibrid modellnek a bevezetését. Ez ugyan hibridstatikus, a hibriddinamikus elvileg jobb lenne, de az nagyságrenddel bonyolultabb adminisztrációval jár. Az átállás költségei is változóak a különböző országokban. Egy biztos: az első évben magasabb az adminisztratív költség, de később ezek az adminisztratív költségek a SAPS-hoz viszonyítva is lényegesen kisebbek lesznek.

Itt van még a keresztmegtételezés. Kedves barátaim, ez a 19 állat-, növény-egészségügyi, környezetvédelmi feltétel baromira bonyolult, panaszkodnak is a régi tagállamok gazdái. De egy dologgal legyünk tisztában: ha 2013 után fenn

akarjuk tartani a közös agrárpolitikát, akkor azt elsősorban ezzel fogjuk tudni igazolni, hogy a mi termékeink, agrártermékeink Európában egészségesebbek, élelmiszer-, állat-, növénybiztonsági szempontból megbízhatóbbak, mint az Unión kívüliek. Vagyis egészségében véve a nyertesek és vesztesek tekintetében, azt kell mondanom, minden átállási probléma ellenére is jó döntésnek tartom ezt.

Egyszer Lászlóffy Aladár megkérdezte tőlem, egy másik ügy kapcsán, az még a kedvezménytörvény volt, hogy ezt ti nemzetközi nyomásra tettétek, vagy önerőből voltatok hülyék. Akkor én azt mondtam, hogy önerőből voltunk hülyék. A mostani döntésre pedig azt kell hogy mondjam: önerőből vagyunk bölcsek, hogy bevezetjük az SPS-t, mert minden szakmai, politikai érdek, a magyar földtulajdon védelme ezt igényli, hiszen ez fogja megvédeni a 2011-től felszabaduló földpiacot a külföldi spekulánsokkal szemben. Ezt egy rendkívül fontos további tényezőnek tartom.

Kívánok mindenkinek jó tanácskozást, jó munkát, és kérem, próbáljuk megtanulni ezt a bonyolult uniós rendszert, az új rendszert. Ahogy Tóth Pista barátom egyszer fogalmazott: meg kell tanulni az olyan szavakat, hogy moduláció meg keresztmegerősítés, meg kell tanulni újlatinul. Igen, ez egy bonyolult rendszer, de Magyarország számára óriási esély.

Elnök úr, kiszámítottam, hogy 2007 és 2013 között az egy főre jutó agrártámogatással, csak a minimummal, amit az Uniótól kapunk, a 7. helyen vagyunk, az első helyen a 12 új tagállam között, és egy főre kétszer annyi támogatás jut. És pártpolitikától függetlenül bölcsen tárgyalt az agrárügyekről mind az Orbán-kormány, mind a Medgyessy-kormány, vagyis jók a referenciáink. Még akkor is igaz ez, ha az első hatban a leggazdagabbak vannak benne. Ez olyan diszkrimináció, amely ellen miniszter úr állandóan hadakozik a Tanácsban, mi pedig az Európai Parlamentben próbálunk harcolni ellene. Az SPS-rendszer a jövő útja, ezzel kevesebbet veszítünk, mintha várunk az átállással. Ehhez kívánok mindenkinek jó erőt és egészséget. *(Taps.)*

ELNÖK: Megjegyzem, hogy a Tabajdi Csaba által féltett területek egyike, a szőlőágazat az SPS-ben a kormány jelenlegi elképzelése szerint nem lesz a támogatás alanya. A következő hozzászóló Surján László európai parlamenti képviselő.

Dr. Surján László képviselő (Európai Parlament)

DR. SURJÁN LÁSZLÓ képviselő (Európai Parlament): Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Miniszter Úr! Miniszter úr egy nagyon világos, nyugodt és szép előadást tartott, ezért borzasztóan sajnálom, hogy össze kell vesznünk. Össze kell vesznünk, mert ha Magyarországon két ember nincs azonos véleményen, akkor összevész. Ezen jó lenne változtatni. Amit mi az Európai Parlamentben megtapasztaltunk, az ennél továbbmegy: a különböző véleményeket nemcsak tolerálni kell, hanem közelíteni kell egymáshoz. Ez az egyetlen lehetőség, hogy hatékonyan és eredményesen tudjuk a saját érdekeinket védeni.

Elgondolkoztam azon, hogy mi a csudát keresek én itt, amikor se gazda, se agrárkérdések szakértője nem vagyok. A néppárti delegáció munkamegosztása hozta így. Az eddig hallottak alapján az Európai Parlament Költségvetési Bizottságából érkező újságírók úgy érzem, van mondanivalóm, és fel fogok vetni olyan szempontokat is, amelyek eddig nem hangzottak el, de véleményem szerint fontosak. Változtatni kellene az összeveszési szokásainkon, de nem biztos, hogy változtatni kellene a mezőgazdasági támogatási rendszerünkön.

Magyarország számára a közös agrárpolitika és a régiófejlesztés az a két nagy uniós csatorna, amiktől függünk. Évről évre azt látom, hogy időnként a Tanács, de a Parlament részéről is újabb meg újabb feladatokat próbálnak az Európai Unióra rárakni, ehhez azonban forrásokat nem biztosítanak. Egyértelmű, hogy ezeket a forrásokat a minket is érintő két legnagyobb blokkban látják. Ez azt jelenti, hogy a mezőgazdasági pénzeket és az elmaradt régiók fejlesztésére szolgáló pénzeket akarják lefaragni. Az a feladatunk - azt hiszem, e tekintetben eddig tisztességgel megálltuk a helyünket -, hogy ezt megakadályozzuk. Ebben rengeteg közös munka van. A közös alatt nemcsak pártokon átívelően a magyarok munkáját értem, hanem azt is, hogy más nemzetekkel összefogva dolgozunk ezért. Azt szokták mondani, hogy huszonnégy magyar képviselő mi a csudát akar abban a hétszázvalahány fős Európai Parlamentben. Persze, hogy önmagunkban semmit nem tudunk elérni, de a magunk politikai súlyával és kapcsolatteremtő erejével eddig megtaláltuk a szövetségeseinket.

Viszont úgy érzem, hogy itt bajok lehetnek. Eddig is az volt az érv, hogy az Unió GDP-jének elenyésző részét produkáló mezőgazdaság elviszi az európai költségvetés 40 százalékát. Ez most kiegészül és Magyarország belépésével tovább megy abba az irányba, hogy a termeléstől elválasztott támogatást milyen alapon adjuk oda ezeknek az embereknek. Ezt nem én mondom, csak ezt hallom. A vitáink egy része miniszter úrral és az átállás híveivel részben az eltérő információbázisra vezethető vissza. Én ugyanis azt hallom, hogy ez a bizonyos 2013 utáni dolog valahol a két rendszer között fog állni, kicsivel közelebb a régióhoz, noha egészen biztos, hogy nem lesz a régi. Az Egyesült Államokból is olyan hírek érkeznek, hogy nem törődnek a WTO-problémákkal és termelésorientált agrártámogatást vezetnek be.

Tudom persze, ha most azt mondom, hogy ezt nem kellene meglépni, akkor magamra húzom azt a szokásos vádat, hogy inkább minden más, csak nehogy valami történjék. Ennél azért bonyolultabb a kérdés. Kétségtelen, először úgy volt, hogy 2011-ig kötelesek vagyunk áttérni. Nem véletlen, hogy ez kitolódott 2013-ra, tehát jogi kényszer az átállásra nincs. Hadd mondjak egy érdekességet. Az agrárkérdések átvizsgálásával kapcsolatos jelentésről nekünk a költségvetési bizottságban is véleményt kell formálnunk. Ennek a véleménynek a nyers szövege elkészült, amelynek a szerzője Stoloian volt - és reményei szerint leendő - román miniszterelnök, aki minden szentnek maga felé hajlik a keze alapon azt írta le, hogy Románia és Bulgária számára a kötelező áttérés csak 2016-ban következzen be. Sőt a leirat egyik pontjában sikerült egy nullával megtoldani és 2016-ra kéri az átállást, de ez nyilvánvalóan csak egy Leiterjakab. Azt azonban világosan mutatja, hogy a románok - akiknek nem volt módjuk a miniszter úr szép levezetését meghallgatni - határozottan úgy érzik, az átállás számukra kifejezetten hátrányos lenne, és az időpontját ki akarják tolni, ameddig csak lehet.

Ott kint úgy érezzük, mindenféle agrárreform úgy értelmezhető, amit leginkább elrontásnak lehetne fordítani, mert úgy gondoljuk, hogy az intervenciók megszüntetése vagy korlátozása nem feltétlenül javította a helyzetet. A tejkvótamegemelés eltörlésének kilátásba helyezése nem biztos, hogy a mi érdekeinket szolgálja. A cukorreform idején miniszter úr azt mondta, reméli, hogy a magyar cukorgyárak ettől nem fognak bezárni. Nos úgy tudom, az öt cukorgyárból ma már csak egy működik.

Nagyon sok érvet hallottunk azzal kapcsolatban, hogy miért kellene változtatni. Én viszont amellet érvelnék, hogy miért nem kellene változtatni. Az a nagyon logikus megközelítés, hogy válasszuk el a termeléstől a támogatást, két veszélyt rejt magában: egyrészt a jelenlegi világhelyzetben a termelés növelése lenne az érdek, másrészt azokat a támadásokat, amelyekről beszéltem, nehezebben látom védhetőnek.

Hogy a rendszer költséges meg bonyolult, annak megítélése nagyon szubjektív. Persze, hogy van költsége. Engem azért megrémített, amikor államtitkár úr egy nyilatkozatában azt olvastam, hogy 3 milliárd forintnyi informatikai beruházás szükséges az átálláshoz. Szó szerint úgy szól a nyilatkozat - amely 2007. június 22-én hangzott el -, hogy "az új rendszer bevezetése mintegy 3 milliárd forint értékű új informatikai fejlesztést tesz szükségessé a kifizető ügynökségnél, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatalnál.". Lehet, hogy ezekre a fejlesztésekre akkor is szükség lenne, ha nem állunk át, de mégis van egy ilyen látszat, és ha az ember néhány ÁSZ-jelentést elolvas az ilyen volumenű beszerzésekről, akkor bizony elég sajátos következtetésekre juthat. És én ezt nagyon nagy bajnak tartom, mert őszintén szólva a miniszter úr előadása engem a jó szándékról egyértelműen meggyőzött, a rossz szándékot viszont az ember... Hogy mondjam? Kölcsönösen feltételezzük egymásról. Tehát az én oldalamból nézve ez azt jelenti, hogy egy korrupcióvezérelt átállásról van szó. Nagy butaság lenne, hogyha ezt komolyan vennénk, de még nagyobb butaság lenne nem odafigyelni arra, hogy a mi magyar közbeszerzési világunkban micsoda szörnyűségek történnek a kakaóbiztos számítógéptől kezdve elég sok dologig.

A bérlők védelme sok szempontból érthető. Valaha a miniszter úr politikai elődei azt mondták, hogy azé a föld, ami megműveli. Van is ebben valami, én ebben kereszténydemokratáknak ki is tudnék egyezni. Abban már nehezebben, hogy azé a támogatás, akié 2006-ban volt a föld. Ez valahogy nem illik bele ugyanabba a jogosultsága. És itt az állattartás, az akkori állatszám nem kell legyen..., nagyon-nagyon sok zűrzavar keletkezik ebben a kérdésben.

Engedjék meg, hogy talán éppen a békegalambok elengedése dolgában a WTO-ról is szóljak valamit! Én mindig óriási örömmel olvasom, amikor azt látom, hogy a magyar agrárminiszter a WTO-dolgokkal kapcsolatban a fenntartásait és az ellenvéleményét hangoztatja. Sőt továbbmennék: a miniszter úr ugyanakkor azt mondta, hogy reálpolitikusként azzal kell számoljon, hogy meglesz a WTO-megegyezés. Az az érzésem, hogy az az érdekünk, hogy ne legyen meg, és az az érzésem, hogy vannak mások is, akiknek ez az érdekük. Hadd mondjak erre egy példát, ami nem az agrárvilágból jön! Mi történik ma az európai termeléssel? Az történik, hogy hatalmas erővel nyomul ki olyan területekre, ahol a környezetvédelmi előírások nem olyan szigorúak, és ahol persze a munkaerő is olcsóbb. Nemcsak arról van szó, hogy az ázsiai tőke bejön, és itt csinál gyárakat, mert belülről, Európából akkor már amit csinál, európai terméknek számít, hanem a mi termelőink is mennek, áthelyezik a székhelyüket Ukrajnába, Törökországba, Kínába, Ázsiába, s a többi. És olcsóért előállítják ugyanazt, amit itthon előállítottak, behozzák, persze majdnem a régi áron, de a világ környezetterhelése egyáltalán nem csökkent, mi hiába hoztuk meg a rendelkezéseinket. Ez ellen csak egy hatékony vámrendszerrel lehetne védekezni. És ha ezt nem tesszük meg, akkor Európából az lesz, amit egy politikus-író ember valahogy úgy mondott, hogy pincér-Magyarország. A pincér-Európa, a szolgáltatásokra épülő Európa felé menetelünk, ha a WTO-ban végül is beadjuk a derekunkat. Mert valaha ez a nagy termelő országok üzlete volt, hogy a maguk árúját szét tudják terjeszteni a világban, de az áru áramlása megfordult, nincs a teremben senki, akinek az ingét ne Ázsiában készítették volna.

Azt gondolom tehát, hölgyeim és uraim, hogy a mezőgazdasági érdekeink is, de hosszabb távon a józan érdekeink is

amellett szólnak, hogy a WTO-ban egy döntő fordulatot, adott esetben egy blokkot kell létrehozni, és az én tudomásom szerint, miniszter úr vétójoga van minden tagállamnak. Tudom, hogy kicsit nehéz egy szem legénynek azt mondania, hogy nem, de azt hiszem, lesznek mások is. Ebben az ügyben pedig én annak örülnék nagyon, hogyha a nézetek egymáshoz közelítésében talán előjönne az, amit az előbb Font Sándor elnök úr mondott, hogy ne lehessen nem hozzárendelni a földhöz. Ez ügyben csak egyetlenegy dolgot kell közösen végiggondolnunk: úgy érzem, hogy a kormányoldalról azzal érvelnek, hogy azzal, hogy valaki megveszi a földet, és ezt a kiegészítő támogatást nem kapja meg, azzal megnehezítjük a külföldiek beáramlását a tulajdonosi szerkezetbe. Ha ez igaz, akkor ezt a mi oldalunknak végig kell gondolnia, hogy ez nem nagyobb érdek-e, mint az összes többi. De az lenne a szerencsés, ha találnánk egy hatékonyabb védelmet. Ráadásul azért a földet nem kötelező eladni, tehát ha olyan viszonyokat teremtünk, hogy az, aki gazdálkodik rajta, az ne akarja eladni, akkor ez a kérdés azért nem olyan nagyon veszélyes. Hogy el lehet adni, meg a kötelező eladás között nagyon nagy a különbség. De ettől eltekintve az a megoldás, hogy aki a földet műveli vagy tulajdonolja és műveli - mert azért ez a legjobb -, annak a tekintetében ne állhasson elő az, hogy abból a nemzeti alaphól nem tudja megkapni esetleg a neki járó dolgot, és versenyhátrányba kerül, ha erre garanciát lehet adni, akkor valamiképpen lassan lehet építkezni. Én erre nem látom a garanciákat, és ezért az én oldalamról, különösen az európai csaták fényében, pillanatnyilag azt gondolom, érdemesebb lenne megvárni a 2013-as rendszert. Az pedig, hogy csak a saját bőrünkön tudjuk ezt kitapasztalni, és úgy tudunk jól részt venni ezekben a vitákban, amit Tabajdi Csaba mondott, egy érdekes megközelítés, de nem hiszem, hogy ne lenne annyi szellemi képességünk, hogy az érdekeinket 2013 után ne tudnánk megvédeni, és akkor egy öt évig szóló, ideiglenes rendszerrel nem kellene felbolygatni a magyar társadalmat.

Tisztelettel köszönöm a figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen dr. Surján Lászlónak. Felkérem Margittai Miklóst, az MVH elnökét, hogy az SPS bevezetésének az adminisztratív kérdéseiről tartsa meg előadását.

Dr. Margittai Miklós, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke

DR. MARGITTAI MIKLÓS, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Üdvözlöm a vitanap résztvevőit! Vetíteni fogok - ugyan szabadon jobban szeretném megtartani az előadásomat - annak érdekében, hogy az időkeretet tartani tudjam, hogy ez egy kicsit kordában tartson. Elindítjuk a vetítést. *(Előadását a továbbiakban vetítéssel kíséri.)*

Azt hiszem, beszélnünk kell az előzményekről, hiszen vitatottak a 2006-os ügyei, tehát valóban beszélni kell az előkészületekről. A végrehajtási rendszerrel szeretnék majd beszélni. Az SPS-felkészülés elválaszthatatlan a cross compliance-től, SPS- és cross compliance-felkészülés, és ki kell tekintenünk 2010-re, hiszen a 2009-es és a 2010-es év az átmenet éve lesz, és ezek összefüggenek.

Az előzményekről. A termeléstől el kellett választani a Top-up-jogcímekeket, és ezeket akkor is el kellett volna választani egymástól, ha nem térünk át, ez tehát jogszabályi kötelezettség. Két választásunk van: vagy jogosultságot csinálunk ebből, vagy pedig a Top-upokat szétterítve, a SAPS-szal együtt fizetjük ki. Ennek a jogszabályi indoklását el fogják mondani. Ez tehát az alapvető kérdés.

Megtörtént a Top-up-jogosultságok kiosztása, a történelmi bázis jogosultságok túlnyomó részét kiadtuk, egy év alatt 28 ezer tranzakciós kérelem jött be, ebből 24 ezret elbíráltunk. Azt mondhatjuk, hogy körülbelül 115 ezer hektárra jött be tranzakciós kérelem, ez 3,2 százaléka a területnek. Az SPS-rendszerben várhatóan magasabb lesz a tranzakciós kérelmek száma.

Fellebbezések és reklamációk 12 ezer termelő esetében történtek, ezeket mind végigvizsgáltuk, és azonosítottuk a problémákat illetően. Egy korrekciós rendelet készül, amelyben bizonyos dolgokat méltányolható és elfogadható okok alapján korrigálni fogunk. Ilyenek például a vis maior, az új belépők stb. Ebben még nyitott a jogalkotás. Tehát további lehetőségeket, amelyek még méltányolhatóak és objektív kritériumok alapján elbírálhatók, rendezni lehet.

Külföldi tapasztalatok. 2006-ban egy Twinning programot indítottunk az osztrákokkal, amelynek a finanszírozását az Unió biztosítja. A program finanszírozási költsége 244 ezer euró, ebből a hazai hányad 2,4 százalék, azaz 6 ezer euró. A fő tapasztalatok: az eljárásrenddel kapcsolatos ügyek, a jogosultságok nyilvántartásának kezelése, csoportosítása, a különleges jogosultságok ügye. Nagyon lényeges a szándékosság - ez már a cross compliance ügye -, valamint a kölcsönös megfeleltetés és ellenőrzés tapasztalati rendszere. Itt még konkrét együttes ellenőrzéseket is végeztünk az osztrák AMA-val, az ő kifizető ügynökségükkel. Ezenkívül nagyon sokat tettünk a támogatási kérelmek minőségjavulásának elősegítése érdekében. Itt az elektronikus kitöltésről van szó.

A végrehajtási rendszerben az az alapelv, hogy csak azon kell változtatni, amin feltétlenül szükséges. A gazdák

megszoktak egy rendszert, az átállással őket a legkevésbé akarjuk érinteni. Elsősorban a hivatal feladata nagy, a kérelmezés rendszere viszont alig változik. Az átállás során a gazdák feladatai tehát minimalizálva vannak.

A kölcsönös megfeleltetést nem lehet elkerülni, hiszen ezt az SPS-től függetlenül 2009-ben kötelezően be kell vezetni. Ez külön terheli a 2009-es áttérést, de az együttes és kölcsönös összehangolt fejlesztést egybehangoltan végezzük.

Vitathatatlanul támogatási rendszerváltás történik. A kifizetési ütemeket a rendszerváltás ellenére szeretnénk tartani. Ez azt jelenti, hogy az első részletet 2009 decemberében kifizetjük. Ez persze attól függ majd, hogy mennyi lesz a makulátlan kérelem. A 2008-as adategyeztetésre külön szeretném felhívni minden gazdálkodó figyelmét, hiszen minél kevesebb birtokvita és minél kevesebb használati jogosultsági vita lesz - amit nagyon jó lenne ebben az évben helyretenni az adategyeztetés során -, annál többet tudunk majd kifizetni.

Hogy fog kinézni a végrehajtás rendszerében a kérelmezés? A kérelmezés 2009-ben is ugyanúgy történik majd, mint 2008-ban. A termelők a kérelmek 95 százalékát adták be elektronikusan, ezt az arányt szeretnénk 100 százalékra felvinni. A gazdálkodók minden segítséget megkapnak, a falugazdászok és a kamarai tanácsadó hálózat munkatársai mind technikával, mind pedig a belépéshez szükséges ismerettel bírnak és minden segítséget meg tudnak adni. A kérelmezés tehát ugyanúgy történik, mint tavaly, május 15-ig befejezőleg minden területalapú jogcímre együtt, kompletten. Mi lesz a kifizetési módusok közötti különbség? Eddig adminisztratív módon ellenőriztük, utána volt egy adategyeztetés, majd az elfogadott területekre a kifizetés. Ezután az adategyeztetést követően közöljük a jogosult hektárt, és ha a termelő ezt elfogadja, utána tudjuk a jogosultság alapján az egy jogosultságra jutó összeget kifizetni. Tehát közbejön egy új elem, ami a hivatalnak nyilván időrövidséget jelent. Minél kevesebb probléma lesz ebben az időszakban, annál magasabb lehet a kifizetés aránya. A kölcsönös megfeleltetés eredményeit is fel kell majd dolgoznunk, hiszen ezt 2009-ben alkalmazni kell, és ez a szankciórendszerünkben is meg fog jelenni, a le nem igényelt területeket pedig külön fogjuk figyelni.

Mit jelent ez? A most igényelt 5 millió 80 ezer hektár fölé csak nagyon indokolt esetben akarjuk engedni a rendszert, ezért kvázi lezárjuk az aluligényelt blokkokat, azokat, amelyeket nem igényeltek le száz százalékban a termelők. Ezen a blokkon a termelők berajzolták azt, ahol igényelnek, és vannak olyan területek, amelyekre nem igényeltek. A 14,94 hektár támogatható területből eddig 8,74 hektárt igényeltek le. Ezt a számot a következő évben közölni fogjuk, és annál, aki a 8,74 hektár fölött igényel, három dolgot fogunk vizsgálni. Egyrészt azt, hogy az jogosult terület volt-e 2003-ban, amikor Magyarország belépett. Másrészt igazolni kell a használat jogcímét, harmadrészt pedig ellenőrizzük a megfelelő kultúrákban való tartást. Erre azért van szükség, mert el akarjuk kerülni, hogy mindenféle rezonát behozzanak a rendszerbe, leigényeljék és ilyen módon felhígítsák a támogatható területeket és a támogatásokat. Ez a rendszerben új lesz, és az aluligényelt blokkokban százszázalékos adminisztratív ellenőrzést fog jelenteni.

Elbírálás és kifizetés. Mint már említettem, az induló jogosultságok kiosztása 2009-ben megtörténik. A jogosultság az igényelt hektár, amely egy darabszámot fog jelenteni, a jogosultság értéke pedig az elmondottak alapján a regionális komponensből és a történelmi komponensből fog állni. A nemzeti tartalék elsősorban az új belépők, a fiatal gazdálkodók számára áll rendelkezésre. A kifizetés a jelenlegi rendszer szerint történik, bankszámlára való átutalással, párhuzamosan a határozatok kiküldésével. Ezenkívül lesz még egy határozat is, amely a jogosultságokat fogja megállapítani. Az ütemezést megtartjuk és decemberben már fizetni fogunk. A fizetési rendszer viszont más lesz, hiszen eddig az európai uniós részt, a SAPS-ot fizettük decemberben, a Top-upot pedig általában a kincstárnyitáskor, január 15-én. Ezután is ezt a rendszert kell követnünk, mert nem fizethetjük ki egyszerre, az uniós részt decemberben fogjuk fizetni, a nemzeti részt pedig várhatóan az év első felében.

Hogy fog kinézni a kifizetés? Itt három termelőt ábrázolunk, akik a régi rendszerben egyforma támogatást kaptak decemberben. Látható, hogy alakult ki a jogosultság. Az első termelőnek csak SAPS-a volt, a második három borítékkal, a harmadik pedig öt borítékkal rendelkezik. Ezután ők decemberben nem azonos összeget fognak kapni, hanem minden gazda a teljes jogosultságának a teljes európai uniós boríték elosztása után jutó pénzt kapja - ez az EU-s hányad -, majd pedig januárban, a Kincstár nyitása után ugyanakkora százalékban kapja a hazai forrást. Ezt már nem nevezhetjük Top-upnak, hiszen ez egy egységes jogosultságon alapuló kifizetési rendszer, amely annyiban hasonlít a Top-upra, hogy nemzeti pénz lesz a forrása. Látható, hogy ez 2013-as bázison lesz megállapítva és 2009-es értéken kerül kifizetésre. Ezek összegét nem lehet előre megmondani, hiszen az uniós rész a 2008. szeptember 30-i árfolyamon kerül Magyarországnak jóváírásra, s tulajdonképpen ez és a visszaosztási ráta fogja megmutatni, hogy mekkora lesz a kifizetett pénz.

Említettem, hogy 2006 óta összehangolt projektszemléletű felkészülés van minden szereplő között. Az FVM a jogalkotó, az MVH a végrehajtó, az új hatósági szervezetünk pedig MGSZH. Nagyon fontos szerepet esz abban, hogy a kölcsönös megfeleltetésben a hatósági ellenőrzéseket lefolytassák. Kiemelt feladata a hivatali informatikai rendszerek átjárhatóságának biztosítása, egységes törzsadat-menzsmentet kell végrehajtanunk, és erre nyilvánvalóan át kell

állnunk.

Ez az a költség, amelyről itt, azt hiszem, már említés történt, tehát kifejezetten a kötelező, a kölcsönös megfeleltetési rendszerre való áttérésre nyertünk el egy 2,8 milliós EKOP-pályázatot. Ennek a műszaki tervei, minden elkészült, a szerződést alá fogjuk írni. Ennek nagy része az MGSZH-ban kerül felhasználásra, és kifejezetten a cross compliance kapcsán, elsősorban a számítógépekkel és a szükséges eszközökkel való ellátásra, hiszen több intézményből jött létre az MGSZH, ahol egy egységes eszközparkot és egy egységes informatikai rendszert kell kiépítenünk, és azt össze kell kapcsolni az MVH-val. Úgy gondolom, az MVH eddigi költségfelhasználásához képest is, hiszen létszámbővítést nem kaptunk, és nem kell mondani feladataink növekedését, garantálni fogjuk, hogy ez egy tisztességes közbeszerzés lesz.

Az eddigi eredményeink. A Twinning program tapasztalatait tulajdonképpen begyűjtöttük, nagyon széles körű tapasztalatok ezek, és nagyon hasznosak, hiszen az osztrákok elsőnek fizettek, az összes többi ország megkészt a fizetéssel az átálláskor, tehát egyedül az osztrákok tudtak fizetni. A történelmi bázis jogosultság kiosztása megtörtént, a tranzakciókezelésre a tapasztalataink megvannak, ezeket az SPS-ben még nyilván jelentősen tovább kell fejleszteni, de az alapok állnak. A támogatási jogosultság-kiosztás, az informatikai rendszerek első változata kész van, a modellszámításokat gyakorlatilag már végezni tudjuk, bármilyen elosztási modellt ki tudunk számolni, és bárkire valós, éles ilyen üzemi rendszerben meg tudjuk mondani, hogy egy gazdálkodónak milyen modellben mi lesz a jogosultsága.

A két hivatal - az MGSZH és mi - összehangolt informatikai fejlesztési műszaki terve elkészült, elkészült a pályázatunk, és az EU-s forrás rendelkezésre fog állni, alá tudjuk írni a szerződést. Ehhez a projektirodát felállítottuk, és elindult a szükséges közbeszerzés, ami nyilván az eszközök, a programok nélkül, a szellemi alkotás nélkül nem létezik, tehát ezt kell még végigvinnünk.

Úgy gondoljuk, hogy a felkészülésünk időarányosan megfelelő szintű.

A 2010-es kitekintés. 2009-ben nyilván nem lehet még tranzakciókat csinálni, hiszen ez lehetetlen, nagyjából mire kiközöljük a jogosultságokat, és decemberben kifizetünk, tranzakciós kérelem még nem nagyon lehet. Tehát 2010-ben el kell kezdeni a támogatási jogosultságok piaci mozgását, ami egy komoly informatikai fejlesztés még.

A nemzeti tartalék kezelése. A támogatási jogosultságok mozgásánál az is nagyon lényeges, hogy ha a nemzeti tartalékot növelni akarjuk, vagy ha a nemzeti tartalékot csökkenteni akarjuk, akkor minden egyes támogatási jogosultságra új határozatot kell hoznunk - erre is alkalmasnak kell lennie a rendszernek.

Az SPS támogatási jogosultság nem egyenlő az automatikus támogatással, ez nagyon szigorú feltétel, aktiválni kell, és be kell tartani a kölcsönös megfeleltetés előírásait. Ez tehát nem azt jelenti, hogy mindenki ül a cseresznyefa alatt, és jön a pénzes postás, és hozza a pénzt, az SPS igenis egy olyan mezőgazdasági tevékenység után járó támogatás, amelyhez csak folyamatosan és szakszerűen végzett mezőgazdasági tevékenységgel lehet hozzájutni.

Jól gazdálkodtam az idővel, még egy dia van, amely megköszöni a megtisztelő figyelmüket. Köszönöm szépen. *(Taps.)*

ELNÖK: Az elnök úrnak is köszönjük szépen, hogy jól gazdálkodott az idővel. Megjegyzem: itt egy törvényi kötelezettségről beszélt, hogy a Top-upot törvényi kötelezettség alapján kellett már a 2007-es rendelettel bevinni az úgynevezett termeléstől elválasztó, azaz az SPS-rendszerbe. Én erről megkérdeztem a miniszter urat, és kértem, hogy ennek a jogszabályi háttérét bocsássák a rendelkezésünkre. Ez megtörtént, átadták nekünk, csak hogy ennek a jogszabályra való hivatkozásnak a fedlapja a következő megjegyzéssel kezdődik: "Ez a dokumentum általános iránymutatásként szolgál, és jogilag nem kötelező érvényű, semmilyen módon nem helyettesítheti a jogszabályi rendelkezéseket, és nem döntheti el előre a bíróság semely ítéletét, amely egyedül illetékes a közösségi intézmények által elfogadott jogi aktusok érvényességére és értelmezésére vonatkozó, jogilag kötelező érvényű ítéletek meghozatalában." Azaz az Unió csak iránymutatást tett közzé, és minden országnak magának kellett eldöntenie, hogy a Top-upot hajlandó-e egyáltalán SPS-típusú rendszerbe bevinni. Erre tehát a mi ismereteink alapján uniós jogszabályi kötelezettség nincsen, ezt le szeretném szögezni.

Most megkezdődik az a szakasz, amelyben a civil partnerek fejtik ki véleményüket az SPS rendszeréről. Tóth Istvánt, a MOSZ képviselőjét, titkárát kérem szépen, hogy mondja el a véleményüket.

Tóth István, a MOSZ mezőgazdasági és kereskedelemfejlesztési titkára

TÓTH ISTVÁN, a MOSZ mezőgazdasági és kereskedelemfejlesztési titkára: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Országos szövetségünk véleményét két vetületben szeretném elmondani, és érdekképviseleti javaslatot is szeretnék tenni a véleményünk elmondása után.

Az első vetület az agrárpolitikai vetülete az SPS bevezetésének, hiszen az agrárpolitikának a termeléspolitika és a támogatáspolitikája egy nagyon komoly része. Ilyen vonatkozásban vizsgálva az SPS bevezetésének a jelenleg érvényes európai uniós jogszabályait, ismerte a magyar kormány által benyújtott, az SPS-re történő áttérés törvénytervezetét, azt kell hogy mondjuk, hogy ez nagyon jelentős változást idéz elő, és úgy ítéljük meg, hogy szükség van a különféle vélemények ütköztetésére, de ennek az alapja mindenféleképpen a pontos jogszabályismeret kell hogy legyen. Nagyon nehéz helyzetben vagyunk, mert nem politikusként - a szervezetünk sem politikai szervezet - vagyunk itt, és nagyon kell vigyáznunk arra, hogy tényszerűen mondjuk el a véleményünket.

A megismert jogszabályok szerint, tehát részben az európai uniós jogszabályok, részben a törvénytervezet, részben a már megjelent kormányrendelet alapján úgy ítéljük meg, hogy ennek a rendszernek a bevezetése követi az Európai Unió 15-ök, majd plusz 2, tehát 17-ek gyakorlatát, amelyet 2005-2006-ban vezettek be 2002-2004 bázisán. Nagyon fontos dolog, nagyon vitatott kérdés, hogy mi a bázis. Az európai uniós jogszabály szerint egyértelműen csak lezárt időszak lehet a bázis, így, úgy ítéljük meg, hogy ez a kérdés rendben lévő, és úgy ítéljük meg, hogy ennek a támogatási rendszernek a bevezetése az elemzések és az összegeзések alapján azt fogja eredményezni, hogy úgy, ahogy az európai uniós 15-öknél törekedtek arra, hogy a támogatások ott maradjanak a gazdálkodónál, úgy a Magyarországon bevezetett rendszer is ezt próbálja követni, messze nem olyan szabadsággal, mint ahogy a 15-ök ezt megtehették. De az a hibridrendszer, amely nekünk lehetőséget ad arra, hogy mégis kövessük ezt a folyamatot, segít abban, hogy a támogatások azoknál a termelőknél maradjanak, akik a konkrét gazdasági tevékenységet folytatják. Ez egy nagyon fontos dolog. A következtetése az, hogy ha nem váltunk, akkor nő az Európai Unió 15-ök gazdáinak és a magyar gazdák támogatottsága közötti különbség, azért, mert egy része nem kerül oda, a konkrétan termelő gazdához, hanem más csatornákon keresztül kifizetésre, talán nem is vesz részt a mezőgazdaság egészében. Ez egy újabb hátrány mellett, hogy a csatlakozáskor aláírtunk egy nagyon aszimmetrikus támogatást az EU-15-ök és a csatlakozó országok között. Mi tehát azt mondjuk, hogy az az agrárpolitikai lépés helyes, amely, ha lehetőség van rá, olyan támogatási rendszert alkalmaz, amely növeli a magyar termelők felzárkózását, vagy csökkenti a lemaradásukat a 15-ök termelőihez képest. Ez nagyon fontos kérdés a tagjaink számára, de úgy ítéljük meg, hogy ez nemcsak a társas gazdálkodókra, hanem a tényleges mezőgazdasági termelést folytatókra is érvényes.

A másik agrárpolitikai kérdés - ami az üzemek szempontjából alapvető igényként fogalmazódott meg már a csatlakozás előtt is -, hogy az ezt megelőző nagyon alkalmi magyarországi támogatáspolitikával szemben az európai uniós agrárpolitika végre kiszámítható lesz. Ebben csalódnunk kellett, mert a belépésünk után gyorsan váltott az Európai Unió, a KAP reformja és az ágazati reformok gőzerővel folynak, minek következtében az európai támogatáspolitikája is kiszámíthatatlanabbá vált, mint amilyen korábban volt, amire vágytunk. Az SPS-rendszer elemzései azt mutatják, hogy kiszámíthatóbbá válik a támogatáspolitikája, hiszen amikor a döntés után az MVH meghirdeti, hogy a támogatás az egyes üzemeket hogy érinti, akkor 2013-ig évente pontosan meghatározott mértékben kiszámíthatóvá teszi egy-egy konkrét gazdasági szereplő számára, hogy az egyes években mekkora támogatást fog kapni, ha a földdel aktiválni tudja a támogatást. Ez nagyon fontos az éves üzletvitel tervezése szempontjából, de a beruházások szempontjából is. Valamennyien tudjuk, akik itt vagyunk, ha a termelőnek van egy stabil pontja, a támogatás kiszámíthatósága, akkor már csak azzal kell megküzdenie, hogy milyen lesz az időjárás. El kell képzelnie, hogy az elkövetkezendő évben milyen lesz az időjárás, valamint hogy ebben a világgazdasági, pénzügyi, kereskedelmi helyzetben milyen lesz a világpiaci ár egy vagy két év múlva, amikor az állattenyésztés vagy a növénytermesztés területén a fejlesztéseit megtervezi. Tehát fontos a termelők számára a kiszámíthatóság, ezért nagyon széles körben úgy ítélik, hogy indokolt és szükséges a jelenlegi SAPS-rendszerről áttérni az SPS-rendszerre. Egyébként a SAPS-rendszer is változik. Nehogy valaki abból az alapállásból hasonlítsa össze a két rendszert, hogy a meglévő változatlan marad a termelő számára, a másik pedig változni fog. A SAPS-rendszer is változni fog, mégpedig úgy, hogy egyre jobban elválasztódik a termeléstől - de nem ez a lényeg, mert a másik is elválasztódhat -, és egyre inkább elválasztódik a gazdálkodótól.

Összegezve: az agrárpolitikai vetületét nézve azt mondhatjuk, hogy olyan termeléspolitikát, olyan agrárpolitikát támogatunk, amelyik a versenyképes piaci igényeket kielégítő, az ökológiai adottságokat, a nemzeti kincsünket kihasználó növekedést, gyarapodást segítő támogatási eszközöket alkalmaz. Nem szeretnénk belenyugodni a leépülésbe, amely után munkahelyek, vállalkozások, a vidék gazdasági életét elszegényítő események következnek be.

Most pedig áttérek az ágazati vonatkozásokra. Mivel másfél éve folyik az átállás előkészítése, vitája, a szakmai információcsere, nyugodtan mondhatom, a termelők széles körben megismerték, hogy a két változat az egyes ágazatokra milyen hatással lesz vagy lehet. Számba vettük a tej-, a marhahús-, a juh-, a dohány-, a cukor-, a rizs-, a paradicsom-, a gabona-, a fehérjenövény- és az olajosnövény-ágazatokat, mint ágazati pozícióváltozásokat. De nemcsak a MOSZ, hanem valamennyi ágazat szakmai szervezete mérlegelte ezeket. A MOSZ, de egyetlen felelős gazdasági érdekképviselő sem tehet mást, minthogy figyelembe veszi azoknak az ágazati szövetségeknek a véleményét az áttérésről, amelyeket ez érint. Tizenöt szakmai szervezet - köztük a Köztisztviselők Agrárkamara és a MOSZ is - úgy ítélte meg, hogy a bevezetésük indokolt. Még úgy is indokolt, hogy vannak olyan ágazatok, amelyek nem nyernek

közvetlenül az átállással. A gabonaágazat például tudomásul veszi, az ő érdekét is szolgálja, hogy az állattenyésztés életképes legyen Magyarországon, mérséklődjön a csökkenése, esetleg bekövetkezzen az erősödése is. Ez stratégiai kérdés az egész mezőgazdaság számára. Véleményünk szerint a szakmai szervezetek ebben a tekintetben egymás között is nagyon kiegyensúlyozott véleményt képviseltek. Egyik ágazat sem nyúlt ahhoz a támogatáshoz, amit a másik ágazat termelői eddig megkaptak, mert minden termelő érezte, hogy azoknak a támogatásoknak a mértéke elmarad a versenytársakétól, s igazából még tovább lehetetlenítené a helyzetet, ha nem azok a termelők kapnák, akik a tényleges termelést folytatják, hanem más forrásokon menne el az összes támogatásnak akár a 20 százaléka. Elhangzott már itt - én nem akarom minősíteni -, hogy hova folyhat el ez a pénz, de egyértelműen olyan körökbe, amelyek a mezőgazdaságban soha nem termeltek, később sem fognak, de a pénzt nagyon jól ki tudják vinni a rendszerből.

Érdekképviselőnk javaslata az, hogy ha a parlament megszavazza az SPS-törvényt, akkor a rendeletalkotás folyamán nagy figyelmet kell fordítani arra, hogy a föld nélküli állattartók, a fiatal gazdák, az új gazdálkodók hozzájussanak a szükséges támogatásokhoz. A 2006. évi bázis meghatározása okozta feszültség feloldásához szükséges forrásokat és jogszabályi kereteket lehetőség szerint közösen, konszenzusos alapon dolgozzuk ki. A MOSZ részéről ebben a munkában felajánljuk a segítségünket, ugyanakkor az elkészült rendszer tájékoztatásában az érdekképviselői szerepünknek is meg kívánunk felelni, és felajánljuk az együttműködésünket mindenki felé. Köszönöm szépen a figyelmet. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen Tóth István úr felszólalását. Megkérem az előadókat, hogy a rendelkezésükre álló 8-9 percet legyenek szívesek betartani. Most pedig Szabó Zoltán urat szólítom, a HANGYA szövetkezet ügyvezető titkárát.

Dr. Szabó Zoltán, a HANGYA Szövetkezet ügyvezető titkára

DR. SZABÓ ZOLTÁN, a HANGYA Szövetkezet ügyvezető titkára: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Részvevők! A bevezetőben szeretném megköszönni a mezőgazdasági bizottságnak, hogy lehetőséget kaptunk a mai rendezvényen álláspontunk ismertetésére. Szervezetünk megközelítése és érdekeltsége azon alapul, hogy az agrárágazati tevékenység eredményessége a termékpálya egészének kölcsönhatásain múlik, ezért álláspontunk szerint szövetkezeteink gazdasági stabilitása a beszállítók stabilitása nélkül nem lehetséges. Másrészt a tagsági szerkezetünk miatt különösen érzékenyek vagyunk a könnyen sebezhető kis- és középtermelőket érintő változásokra, és az ő kiesésük szövetkezeteink stabilitását veszélyezteti.

Jelenlegi álláspontunkat döntően befolyásolta, hogy 2007 őszén új helyzet alakult ki az SPS bevezetésének tartalmát és időpontját illetően. Ekkor, októberben elkészült a közösségi agrárpolitika termelőket érintő adminisztrációs költségeiről szóló tanulmány, novemberben pedig az úgynevezett Health Check dokumentum, amely a jövő agrárpolitikai trendjeit készíti elő. Ez utóbbi a kötelező bevezetés időpontjának elhalasztásával megszüntette a 2009-es bevezetés kényszerének alapját. Álláspontunk kialakítása során az FM általunk megismerhető elképzelését - remélem, hogy a kivetítőn látható - táblázatban elemeztük. *(Közbeszólások: Nem látni?) Nem, megy? (Közbeszólások: Semmi nem látszik! - Derűtség.)*

Az erősségek és az esélyek oldalát nem tisztem elemezni, ebből következően csak két érveléssel kapcsolatosan szeretném álláspontunkat kifejteni. A kormányzati érvanyag szerint kiszámíthatóbbá válik a támogatás mértéke, másfelől jobban közelít a régi tagállamokéhoz. Ismereteink szerint az egyes tagállamok támogatási felső határa 2013-ig költségvetésileg meghatározott, így az SPS 2009-es bevezetése, de a későbbi sem jelent nemzeti szinten semmi további esélyt többletforrásra, illetve a régi tagállamok támogatási szintjéhez való közelítésre. Ezért nagy érdeklődéssel hallgattam a miniszter úr okfejtését, hogy az osztrák gazdák szintjére kerülhetünk.

Engedjék meg, hogy röviden összegezzem, a jelenlegi helyzetben milyen gondokat érzekeltünk a gyengeségek, veszélyek oldalán az SPS hibrid modell 2009. évi bevezetésével kapcsolatban. A veszélyek elsősorban a történelmi komponensből adódnak. Az EU nettó befizető országai 1992 óta, az agrárkiadásokat bírálva, főleg a történelmi jogosultságon alapuló kifizetéseket kritizálják, ezért a Health Check a regionális modell általánossá tétele irányába tett lépéseket. Ma tehát azt is lehetne mondani, kicsit érdekes megfogalmazásban, hogy az EU-jövő fő trendjével ellentétes modell bevezetésén fáradozunk, bár kétségtelen, a modellválasztás a tagország hatásköre. A történelmi komponens, annak megválasztása jogi problémákat, illetőleg érdeksérelmeket is gerjesztett, amit tagszervezeteink tagsága jelzett és nehezményez, de ennek részleteire idő hiányában nem térnék ki. Csak a probléma gyakorlati vetületeként említeném meg példaként, hogy az egy év kijelölése önmagában a jogosultság egy részének elvesztésével sújthatja azokat, akik vetésforgót alkalmaznak. A régi EU-tagországok tapasztalatai is óvatosságra intenek e téren, a történelmi alapon bebetonozott jogosultság információink szerint, szemben a regionális modellel, fékezi a generációváltást, merevíti a birtokviszonyokat és a termelési szerkezetet, nem ösztönöz a termelési kapacitás bővítésére önmagában.

A 2009. évi bevezetés előkészítettségével kapcsolatban mind a termelők, mind az adminisztráció oldaláról ellentmondó információkat kaptunk. A hazai kifizetési rendszer eddigi működési tapasztalatai azt mutatják - és ezért elnézést kérek

Margittai elnök úrtól -, hogy egy erőltetett ütemű bevezetés jelentős hibaforrást okozhat, ami egyéni és nemzeti veszteséget eredményezhet. A nyilvántartási rendszerek és adatbázisok összehangolatlansága eddig is sok bosszúságot okozott a termelőknek, késedelmes határozatokhoz és kifizetésekhez vezetett. Ennek konkrét példáit és következményeit számos jelenlévő a saját bőrén tapasztalhatta. Ezt a kört tovább bonyolítja most a történelmi jogosultság nyilvántartási eleme. A bonyolultabb modell alkalmazása mind a közszféra, mind a termelők oldalán megnöveli az adminisztrációs költségeket. Félő, hogy ennek következtében - főleg ez utóbbi következtében, mármint a termelői oldalon - főleg a részfoglalkozású, részben piacra termelő kis- és középtermelői rétegből sokan kiszorultak a támogatásból, ami a tevékenység felhagyásához, szövetkezeteink oldaláról pedig a beszállítói pozíció megszűnéséhez vezet. Erre egyébként számos EU-ország tapasztalata int minket. A műveletlen területek esetleges növekedése, a gyepterületek támogatásának háttérbe szorulása mellett a környezeti, egészségügyi kockázatot jelentő gyomfertőzőség erősödéséhez is vezethet ez a probléma.

A bevezetésre tervezett modell alkalmazásának anyagi vetületeit kívánjuk érzékeltetni akkor, amikor a 2007 októberében megjelent EU-s tanulmányból a gazdák kifizetéssel kapcsolatos költségeit szeretnénk bemutatni az SPS bevezetésének évében. Tanulságosnak tartjuk a modellválasztás tekintetében azt, hogy az ábra alapján a legmagasabb költséget a nálunk bevezetésre tervezetthez legközelebb álló német modell képviseli: itt a gazdák költsége a kialakultabb birtokstruktúra, a begyakorlott adminisztráció és a magas szintű szolgáltatási szint ellenére hektáronként megközelíti a jelenlegi magyar támogatás egyötöd részét.

Álláspontunk összegzését a következő négy pont adja:

Egy: az EU KAP-rendszerének trendjéhez igazodóan a Hangya álláspontja az, hogy az SPS bevezetése nem kerülhető el, de az FVM által javasolt modell az új szabályozások fő irányával szembeegy.

Kettő: a termelési kapacitás maximális és aktuális szereplők általi kihasználásához az EU új trendjét képviselő regionális modell jobban illeszkedik.

Három: a hibridmodell történelmi komponense a termelők egy szűkebb hányadát csak átmenetileg segíti, mivel a támogatási felső határ bevezetése ezt a kört fogja érinteni, ugyanakkor számos érdeksérelmet és adminisztrációs terhet jelent mások számára. A modell, merevsége miatt, gátolja a generációs és szerkezeti változásokat.

Négy: mindezek alapján a mai ismereteink szerint kedvezőbbnek vélnénk a regionális modell alkalmazását, és megfelelő konszenzus után a 2010-es bevezetését, a Top-up-kifizetéseknek az új, Health Check követő szabályozás adta keretekben való jobb érvényesítését, és végül is kiemelten szükségesnek látjuk a termelők részleteket is elemző felkészítését.

Remélem, e felvetéseink megfontolását. Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen dr. Szabó Zoltán úr gondolatait, és szólásra felkérem Csikai Miklós urat, a Magyar Agrárkamara elnökét.

Csikai Miklós, a Magyar Agrárkamara elnöke

CSIKAI MIKLÓS, a Magyar Agrárkamara elnöke: Tisztelt Elnök Úr! Képviselő Urak! Hölgyeim és Uraim! Kedves Kollégáim! Barátaim! Az agráriumnak a közeljövőben több jelentős változásra is fel kell készülnie. Talán rangsorban is mondhatom, hogy ezek közül a legfontosabbak az Unió további reformjának részeként a szabályozás és a költségvetés egészségügyi felülvizsgálata, a hazai földvásárlási moratórium kérdése és harmadikként az SPS-rendszer várható bevezetésére való termelői és intézményi felkészülés. Hogy ezt a harmadikként említett, fontos kihívást a mi életünkben, ebben a gyönyörű házban ekkora érdeklődés kíséri, annak, úgy gondolom, alapja van, és remélem, hogy a másik két kérdésben is módunk lesz, nemcsak a politikai pártoknak, hanem az ágazat szereplőinek és a döntéseket megélőknek is találkozunk és véleményét cserélnünk még.

Nagyon röviden szeretnék visszatérni arra, hogy a koppenhágai megállapodásban felkínált lehetőséggel élve Magyarország 2004. május 1-jétől a brüsszeli forrásból finanszírozott közvetlen agrártámogatások területalapú, termeléstől függetlenített, egyszerűsített kifizetése mellett döntött. A koppenhágai megállapodásban rögzített bázisterületek, kvóták, illetve állatlétszámok, valamint a közvetlen támogatások maximális mértékének figyelembevételével a kifizetést nemzeti kiegészítő résszel egészítette ki, ezzel meghatározva egyfajta ágazati preferenciarendszert is, ugyanis elismertük, hogy egyes ágazataink csak más támogatási szinttel kiegészítve pozícionálhatók vagy tarthatók szinten - legalábbis ez volt a reményünk.

Az új SPS-rendszer, mint ahogy többször elhangzott - de talán nem árt ismételní -, olyan jövedelemtámogatást jelent, ami nem ösztönzi a termelőt eladhatatlan termék előállítására. Az SPS-rendszer a támogatások termeléstől történő leválasztását jelenti amellet, hogy egyes gazdasági, ágazatpolitikai és szociális szempontból kiemelt jogcímek esetében megengedi a támogatás további részleges termeléshez kötését is például az állattenyésztésben és a kertészetben. Ebben a rendszerben egy korlátozottan forgalomképes, a termelési kötelezettségtől elszakadó támogatási jogosultság, mezőgazdasági vagyoneértékű jog kerül a termelők számára megállapításra. Az egyénileg megállapított támogatási jogosultságok lehívása nem az adott termék előállításától függ, hanem a termelő tulajdonában lévő jogosultságok számával megegyező hektárszámú mezőgazdasági területtel kell rendelkezniük, vagyis a támogatás néhány kivételtől eltekintve továbbra is területalapon történik.

Szeretnék a rendszer előnyeiről néhány gondolatot elmondani, majd pedig a hátrányairól is. A rendszer előnyének gondoljuk, hogy tiszta viszonyokat teremt a termelésben, megszűnik a támogatásért történő termelés. A 2006-os sokat vitatott referenciaév alapján a támogatási jogosultság történelmi alapon megszerzett alanyi joggá változik, amely megilleti a termelőt, függetlenül attól, hogy mit termel. Így ha a közvetlen támogatásokat a termeléstől elválasztják, akkor a gazdálkodók abban az esetben is megkapják a közvetlen kifizetéseket, ha a gazdaság teljes területét pihentetik, minimális ápolás mellett. Ez azt jelenti, hogy a gazdálkodók csak abban az esetben fognak termelést folytatni, ha a folyó termeléstől a támogatások figyelembevétele nélkül nyereség, eredmény várható. Ez azért is rendkívül fontos, mert az elmúlt években nemcsak drasztikusan, hanem reményeink hosszabb távra változott a mezőgazdasági termékek világpiaca. Mára erős keresleti piac alakult ki, amely a termelés- és hatékonyságnövelést teszi szükségessé uniós szinten is. Az SPS-rendszer egyik előnye így az, hogy szétválasztja a mezőgazdaságot termelő és szociális részre. A termelő vállalkozásnál a támogatás bevételként értelmezhető, míg részfoglalkozású vagy kisebb vállalkozásoknál inkább jövedelemkiegészítő szerepe lesz. A KAP-reform során csökkenő közvetlen támogatások ezáltal a "nagyobbakat" versenyképességük növelésére, a világpiacon való helytállásra, a kicsiket pedig multifunkcionalításra és a vidékfejlesztési irányok által teremtett egyéb jövedelemszerzés felé orientálják. Jövedelembiztonságot teremt üzemmérettől függetlenül. A tulajdonost és a támogatási joggal rendelkezőt ésszerűbb földbérletre ösztönzi, a kiszámítható, hosszú távú földbérleti rendszer alapvetően szükséges. Talán a magyar adójogszabályokban is érdemes ezt végiggondolni, a javasolt tíz év megfelelő időpontnak látszik.

Az előbbiekből következően a termeléshez kötött nem teljes elválasztású támogatások megtartása a versenyhátrányban lévő állattenyésztési és kertészeti ágazataink szempontjából hosszú távon szükséges. Egy, már 2009-től - esetleg 2013-tól - működő SPS-rendszerben erre lehetőségünk lenne, és egyben opciónk is ezen támogatások 2013 utáni esetleges továbbvitelére is. Ezzel a hibrid SPS-modellben a SAPS/Top-upban meglévő ágazati preferenciálást tovább lehet vinni úgy, hogy a nemzeti tartalék képzése során létrehoznak egy kiegészítő komponensekből álló tartalékot, amely a hibrid modellváltozatok forrása lesz.

A rendszer hátrányai. Rövid távon - ahogy érezzük is - új feszültségeket gerjeszt földtulajdonos és földhasználó között. A lejárt bérleti szerződések megújítási vitájában a bírósági folyamatok lassíthatják a gazdasági folyamatokat, így a gazdálkodók termelés- és beruházás-visszafogó tevékenységet folytathatnak, ami minden, csak nem kívánatos. Éles vitát váltott ki a bázisév mint viszonyítási alap a rendszerben, mivel az új belépőknek, főleg a fiatal gazdálkodóknak megnehezíti a termelésbe való belépést. A nemzeti tartalék képzése és az ahhoz való hozzájárulás tisztázása, megkönnyítése - tekintettel a 2009-ig hátralévő rövid határidőre - sürgető feladat. Fontosnak tartjuk, hogy az SPS-rendszerre való áttéréssel együtt rendezni kell a hazai földbirtokviszonyokat is.

Nehezen állja meg a helyét az az ellenérv, amit ma hallottunk, hogy a gazdálkodók az újabb változashoz nem képesek alkalmazkodni. Engedjék meg, hogy az alkalmazkodóképességhez, amit a magyar gazdátársadalom számtalanszor bizonyított, a legutóbbi elektronikus támogatásigénylések esetét hozzam példának, ahol kormányrendelet nélkül - mert így gyorsabb és kevesebb hibával volt végrehajtható - a kamarai tanácsadók és a falugazdászok összehangolt munkájának köszönhetően az igénylők 95 százaléka élt ezzel a lehetőséggel. Hogy 2009 után már 2013-ban esetleg újra változtatni kell, nem elegendő érv a SAPS megtartása mellett. További jelentős munkára lesz szükség a rendszer működtetéséhez szükséges szellemi és adminisztratív kapacitás létrehozására a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal és a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal felkészítése, továbbá az érintett gazdálkodói kör kellő mélységű információval való ellátása érdekében.

Hölgyeim és Uraim! A mostani döntésünkkel arra is válaszolunk, hogy képesek leszünk-e alkalmazkodni az egyre gyorsuló, mondhatnám globalizálódó világgazdasághoz és piachoz, vagy megmaradunk elhúzódo helyi vitáinknál és hagyjuk, hogy a piac átlépjen rajtunk, és a még meglévő pozícióinkból is egyre inkább kiszorítson bennünket. Köszönöm a figyelmüket. (Taps.)

ELNÖK: Köszönöm szépen Csikai Miklós elnök úr hozzászólását. A következő hozzászóló Dombóvári Tibor, a Földszövetség alelnöke, aki Sátrai István elnök urat helyettesíti.

Dombóvári J. Tibor, a Földszövetség alelnöke

DOMBÓVÁRI J. TIBOR, a Földszövetség alelnöke: Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Megjelentek! A Magyar Földbirtokosok Országos Szövetségének általános alelnökeként képviselem Sátrai István elnök urat. Engedjék meg, hogy szövetségünk fontosabb gondolatait ismertessem önökkel. A földet birtokolni nagyon különleges dolog, hiszen annak tárgya nem tűnik el a szemünk elől, mindig ott marad és felidézi mindazt, ami a földdel az elmúlt évtizedekben történt. Van ebben jó is, rossz is. Ráadásul a földosztás, az erőszakos téveszesítés, a háztáji művelés, a kárpótlás, a földkiadások időnkénti furcsa megoldásai, a spekulánsok tevékenységének megítélése erősen függ attól, hogy kit kérdezőnk meg. Ezek a történetek velünk élnek. Egy falu öregjei jó eséllyel a háborúig visszamenőleg megmondják, hogy ki, mikor, mit csinált egy-egy földdarabbal, hogyan szerezte vagy kótyavetyélte el, tisztességgel művelte-e azt a földet. Az SPS bevezetése is újabb történeteket eredményezhet majd, s ahogy látjuk, ezek nem vidám, sokkal inkább szomorú történetek lehetnek. Persze itt is igaz az, hogy a megítélés attól függ, kit kérdezőnk meg erről. Aki olcsóbban akar földet venni, annak biztosan jó lesz az, ami előttünk áll. A földjüket bérbe adó földtulajdonosok ezzel egy időben elszenvednek egy jelentős vagyonszűkítést, földjeik forgalomképessége nagyban csökken. Újra eljön a spekulánsok aranykora.

De nézzük ezeket a dolgokat sorban. A mostani támogatási rendszernél, a SAPS-nál a földtulajdonos a földjével együtt eladja az ahhoz kapcsolódó támogatást is. Ugyanígy ha a bérlő bérbe adja a földjét, automatikusan igényelheti a támogatást a földdel kapcsolatban. A támogatás és a föld együtt mozog, azokat elválasztani nem lehet. Ez beépül a földek értékébe, és a bérleti díj megállapításakor is figyelembe veszik. A tervezett új rendszerben, az SPS-ben a földtulajdonostól, de még a termeléstől is elválnak a támogatások. Így ebben a rendszerben, ha mondjuk egy bérleti szerződés lejártá után a tulajdonos visszakapja a földjét, akkor azt támogatás nélkül kapja vissza, és csak úgy tudja azt bérbe adni vagy eladni; most már nem adja hozzá azt, amit eddig hozzáadott: a támogatást. Így a földjének az értéke csökken. Ez az értékcsökkenés nagyjából ki is számítható. Az európai példák, de a történelmi bázis jogosultság forgalma során kialakult ár szerint támogatási jogosultságot hozzávetőleg annyiért lehet megvenni, amennyi a háromévi támogatás összege: az évente átlag 50 ezer forint, három évre 150 ezer forint. Nyugodtak lehetünk abban, hogy a vevők ezzel az összeggel biztosan olcsóbban fogják majd megvenni a földet, ha valaki el akarja azt adni. Ez tehát 150 ezer forint veszteség minden hektár után, ami most bérbe van adva. Az FVM adatai alapján legalább 3 millió hektár föld van bérbe adva. Ha felszorozzuk, akkor 450 milliárd forintot vesztenek a földtulajdonosok 2008 szeptemberének éjszakáján - ez azért nem kevés pénz. Ráadásul az egyik nagyon ismert tulajdonos önmagában veszít 90 milliárdot az új rendszerben: ez a tulajdonos a magyar állam, akinek 600 ezer hektár földje van bérbe adva. A magyar állam pedig mi magunk vagyunk, akik itt ülünk, a mi közös vagyónk csökken 90 milliárddal.

Hasonló a helyzet, ha a bérleti díjat nézzük: itt is csak jóval kevesebbet lehet kérni, ha a tulajdonos nem tudja a támogatást is adni a bérbe adott föld mellé. Az előbbieket másik eredménye az lesz, hogy kettős földár és bérleti díj fog kialakulni, attól függően, hogy támogatással vagy anélkül akarják-e eladni vagy bérbe adni a földet.

Kinek jó ez? - tehetjük fel a kérdést. Nyugodtan megválaszolhatjuk a kérdést, hogy a spekulánsok már dörzsölik a kezüket, és eljött az ő idejük. Olcsón földet venni nem lesz nagy művészet az SPS-rendszerben. Ha megvan a föld, akkor már csak támogatást kell szerezni, és már lehet is a kasszához ballagni a haszonért. Mondhatnánk, hogy az nem lesz egyszerű, mert 50 százalék elvonás van a támogatási jogosultság önálló értékesítésekor. Ez igaz lenne, ha nem olvasnánk tovább az SPS-törvény tervezetét, amely szerint nincs elvonás, ha olyannak adják el a támogatást, akinek olyan földje van, amelyhez nincs támogatási jogosultság. Mi ez, ha nem felhívás keringőre? A mostani szabályok tehát lehetővé teszik a spekulációt, aminek szenvedő alanyai a földtulajdonosok lesznek.

E helyzet más oldalról is igazságtalan. Nyugodtan mondjuk ki: ez az ötödik év, hogy az EU tagjai vagyunk, a bérleti szerződések jelentős része még az EU-csatlakozás előtt született. Akkor nemhogy SPS-ről, de még a most alkalmazott SAPS-rendszerről sem tudhatott mondjuk egy jó szándékú, földet örökölt városi tanár, mert azért nem minden földtulajdonos jól menő budapesti ügyvéd, aki mindenről mindent tud, ebben azért megegyezhetünk. Nos, a mi zenetanárunk elveszti a vagyona egy részét, úgy, hogy esélye sem volt arra, hogy az érdekeinek megfelelő döntést hozzon. Az állam kompenzáció nélkül veszi el a földtulajdonos vagyont - ilyet csak nagyon régen tettek ebben az országban.

Senki ne érveljen azzal, hogy ez EU-szabály, és ezt azonnal be kell vezetni! Még Ausztriában is eltelt 12 év az EU-tagságtól, amíg bevezették az SPS-t. Ott ráadásul nem 18 éve van kapitalizmus, hanem soha nem is volt más, tehát egy kialakult földbirtokrendszerre kellett alkalmazni az SPS-t, és nem egy olyan, átalakuló, változó, mint a magyar birtokrendszer.

Zárásként a következőt szeretném mondani: az SPS-szabályokat olyan módon kell módosítani, hogy a tulajdonosoknak legalább esélyük legyen a felelős, az érdekeiknek megfelelő döntés meghozására. Ezt kívánja az erkölcs, ezt várják el az

államtól a polgárai. A Magyar Földbirtokosok Országos Szövetségének javaslata, álláspontja, hogy az SPS-t toljuk egy évvel tovább, és 2010-től vezessük be, hogy minden magyar agrárgazdálkodónak, tulajdonosnak és bérlőnek egyaránt figyelembe lehessen venni az érdekét. A bázisévek vonatkozásában pedig korrekcióval a 2006. év mellé vetessék fel a 2007. és a 2008. esztendő is!

Köszönöm megtisztelő figyelmüket. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönjük szépen Dombóvári Tibor alelnök úrnak. Fekete Balázst, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnökét kérem, hogy fejtse ki álláspontjukat.

Fekete Balázs, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke

FEKETE BALÁZS, a Magyar Állattenyésztők Szövetségének elnöke: Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Kedves Gazdatársak! Mérlegelve a KAP felülvizsgálatának eredménye során kialakult helyzetet, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége úgy gondolja, hogy a mezőgazdaság, ezen belül a nemzeti kiegészítő támogatásokban érintett ágazatok, különösen az állattenyésztés számára előnyösebb és indokolt az SPS 2009-es bevezetése. Főbb érveink az alábbiakban összegezhetők:

Amennyiben marad a SAPS és a Top-up rendszer, akkor 2009-től a tej- és az anyajuh-támogatás, 2010-től pedig már az anyatehén- és hízottbika-támogatás összege is kevesebb lesz, mint jelenleg. A SAPS-támogatás országra vetített összege évenként jelentős mértékben növekszik, viszont a Top-up számítás módszertana következtében a nemzeti kiegészítésként adott támogatás csökkenni fog. Miközben a területalapon kifizetett támogatások folyamatosan növekednek, az állattenyésztés támogató szektorainak egyre kevesebb szubvenció lenne fizethető. Ez az állattenyésztés versenyhelyzetét tovább rontaná. Számszerűen ez a csökkenés úgy néz ki, hogy amíg az SPS-rendszerben a kiegészítő támogatások, amelyekhez az állattenyésztési támogatások is tartoznak, a teljes országra vetített összeg 35 százalékát teszik ki 2009-ben, a SAPS-rendszerben ez az arány továbbra is maximum 30 százalék lehet. Ráadásul az SPS-modell alapján 2010-től a nem területalapon kiosztható támogatás aránya 40 százalékra emelkedik, és marad annyi 2013-ig, míg a SAPS-rendszerben a Top-up 2010-ben 30 százalék, majd 20 és 10 százalékra csökken a következő két évben.

Az 1782/2007. számú tanácsi rendelet cikkelyei lehetőséget adnak arra, hogy a támogatási jogcímekekkel rendelkező szektorokban, például a szarvasmarha-ágazatban a támogatási összeg bizonyos hányadáig az SPS bevezetése után is termeléshez kötött támogatás legyen adható. Az állattenyésztésben ilyen új jogcím lehet a minőségi vágómarha-előállítás ösztönző támogatás.

A jövő évi SPS-vezetés esetén 2009-ben nemzeti tartalék képezhető, amellyel lehetőség nyílik arra, hogy a jelenlegi támogatási rendszerünkre alapozva az állatalapú támogatások továbbvihetők legyenek, azok az állattartók, akik eddig termeléshez kötötten kiegészítő támogatást kaptak, ezt a pénzt továbbra is megkapják. A nemzeti tartalékot tehát arra használhatjuk fel, hogy jogosultságokat osszunk ki új belépők vagy szerkezetátalakítási programokban részt vevők számára. Amennyiben a gazdálkodó három évig nem használja fel támogatási jogosultságait, akkor azok a nemzeti tartalékba kerülnek. A nemzetitartalék-jogosultságok felhasználására, elidegenítésére speciális szabályok érvényesülnek, a kiosztásuk utáni öt évben nem lehet azokat átruházni. A 2008. május 20-án kiadott tanácsi rendelettervezet jelenlegi szövege nem engedélyezi az új tagállamokban, hogy a föld nélküli állattartók támogatási jogosultságokat kapjanak. Ha 2009-től áttérünk az SPS-rendszerre, akkor a jelenleg hatályos rendelet alapján készülhetünk fel, és a kialakítandó SPS-rendszerünkben figyelembe vehetjük a föld nélküli állattartók érdekeit is.

Az SPS-szabályozás lehetőséget ad arra, hogy a jogosultságok átruházása lehetőleg földterülettel történjen, hogy az átadott jogosultság, illetve földterület a mezőgazdaságban maradéktalanul hasznosuljon, és hogy a spekulációt visszaszorítsa. Az SPS támogatási rendszer stabilizálja a jelenlegi üzemgazdasági és földhasználati struktúrát, azaz előnyös annak a mintegy 190 ezer egyéni és társas vállalkozásnak, amelyek ma a magyar mezőgazdasági termelés gerincét adják. Előnyös számukra azért, mert középtávra kiszámíthatóvá teszi a támogatások alakulását, a termelés finanszírozását, ezáltal stabilizálja gazdálkodásukat. Úgy gondoljuk, az ország és a mezőgazdaság szempontjából előnyt kell élvezzen ez a földhasználói kör a közel egymillió földtulajdonossal szemben, akik közül a legtöbben azt sem tudják, hol van a területük. Nem beszélve arról, hogy az SPS a földtulajdonosoknak is előnyös, mert kiszámítható földbérleti konstrukciók kidolgozását teszi lehetővé.

A rendszer a földhasználók és földtulajdonosok értelmes megegyezését segítheti, hiszen a támogatási jogosultság föld nélkül alig ér valamit, míg a föld jogosultság nélkül kevésbé értékes. A két vagyonelem feltételezi, keresi egymást. A kettő együtt az egész. A két fél egymásrautaltságból fakadó kooperációja várhatóan gyengíti azt a jelenlegi káros társadalmi szembenállást, mely abból a feltételezésből indul ki, hogy földtulajdonos és földhasználó csak egymás rovására képes a saját gazdasági érdekeit érvényesíteni.

Rövidesen megkezdődik a tagállamok közötti alku a 2013-2020 közötti időszakra tervezett KAP-ról, melyet a világpiacon végbemenő változások, valamint a WTO-tárgyalások kimenetele is jelentősen befolyásolni fog. Az eddigi tapasztalat az volt, hogy a SAPS-ot alkalmazó tagállamokat szinte kívülállóként kezelték. Úgy gondoljuk, nem engedhetjük meg, hogy kívülállóként kezeljenek bennünket, amikor a 2013-tól bevezetendő KAP-szabályok kialakításáról van szó. Erre akkor van a legnagyobb esélyünk, ha mi is ahhoz a rendszerhez tartozunk, amihez az EU tizenhetek.

A SAPS alkalmazása esetén nincs mód nemzeti tartalék képzésére és az új belépők helyzete sem rendezett. A termelés ösztönzése és az agrárágazatban időszerű generációváltás megvalósítása ilyen rendszerben kétségtelenül nehezebb, mint az SPS-ben.

Végezetül a kétféle támogatási rendszer előnyeit és hátrányait összevetve megállapíthatjuk, hogy a jelenleg igen sanyarú helyzetben lévő magyar állattenyésztés számára egy hajszállal sem hoz az új rendszer javulást, viszont amennyiben nem lépünk meg a támogatási rendszer váltását, az állattenyésztők a jelenleginél is hátrányosabb helyzetbe kerülnek, ezért indokoltnak tartjuk, hogy hazánk 2009-től áttérjen az SPS-rendszerre. Köszönöm a figyelmet. (*Taps.*)

ELNÖK: Köszönöm szépen Fekete Baláznak, a Magyar Állattenyésztők Szövetsége elnökének az előadását. Felkérem dr. Mikula Lajost, az AGRYA Fialat Gazdák Magyarországi Szövetségének elnökét gondolatai kifejtésére.

Dr. Mikula Lajos, az AGRYA elnöke

DR. MIKULA LAJOS, az AGRYA elnöke: Elnök úr! Képviselő Urak! Államtitkár Úr! Nagy öröm az nekünk, hogy beszélhetünk a mai napon, és nagyon örülünk annak, hogy önök ma ilyen szép számban jöttek el ide. Azt hiszem, a Fialat Gazdák Magyarországi Szövetségének álláspontját az SPS bevezetésével kapcsolatosan nagyon kevesen nem ismerik a gazdatársadalomból, hiszen a média elég széles körben hírt adott arról, hogy ezzel kapcsolatban mi a mi véleményünk. Azt is szeretném elmondani, hogy ez a vélemény 2008 februárja óta, amióta az ezzel kapcsolatos első hivatalos levelet megírtuk miniszter úrnak, változatlan.

A mi álláspontunk szerint az SPS 2009. január 1-jei bevezetése elhamarkodott, korai. Nem mondjuk azt, hogy az SPS-t nem szabad bevezetni, hanem azt mondjuk, hogy 2009 túl korai időpont ehhez, mert nem vagyunk rá felkészültek, nem látjuk, hogy milyen hatásai lesznek az SPS-nek a magyar agrárstruktúrára, nem tudjuk megmondani, hogy egyes gazdálkodói csoportokra, egyes ágazatokra milyen hatása lesz ennek a rendszernek. Nagyon örültem annak, amikor Tabajdi úr is azt mondta, hogy ezt ki kellene számolni. Mi is azt mondjuk már egy ideje, hogy ezt ki kellene számolni. De úgy látom, hogy csukott fülekre találtak a felvetéseink, annak viszont örülök, hogy Európáig legalább elhallatszottak.

Úgy látjuk, hogy az SPS-rendszer bevezetése megmerevíti az agrárstruktúrát - tudom, sokan mondják azt, hogy ez nem így lesz -, s azt is érzékeljük, hogy a fejlesztés, a fejlődés többbe fog kerülni. Egy fiatal gazda tipikusan fejlesztésre van ítélve, hiszen egy kicsi gazdasággal kezd, és szeretné azzal a gazdasággal megalapozni az életét, eltartani a családját, de ezt csak úgy tudja megtenni, ha fejlődik. A fejlődés viszont többbe fog kerülni, hiszen adott esetben támogatási jogosultságot kell hozzá vásárolni.

A vonat azonban megy előre, az SPS-sel kapcsolatos döntést Magyarország kormánya közölte az Európai Unió illetékeseivel, az SPS-törvény tervezete a parlament előtt van. Ez a realitás, ezzel kell foglalkoznunk, ezért a mi szervezetünk úgy döntött, hogy egy javaslatot fogalmaz meg az agrár-döntéshozók, illetve a parlamenti képviselők felé, amelyben leírjuk, melyek azok a problémás pontok, amelyeket mindenképpen orvosolni kellene a mostani jogszabály-előkészítési folyamat során.

Nézzük, hogy melyek ezek. A regisztrációkor mindenki megkapta az írásos anyagunkat, mégis menjünk végig rajta, hogy az ott leírtakhoz szóban is hozzá tudjak tenni egy-két gondolatot. Úgy látjuk, hogy ebben a rendszerben vannak igazságtalanságok. Az egyik legnagyobb igazságtalanság a 2006. évi bázis. Nyugodtan mondhatom, hogy a bázisidőszak megállapítása nem kötelező, ugyanis a 1782-es EK-rendelet ezt nem írja elő számunkra. A nemzeti tartalék, amit a bevezetés évében alkalmazunk, lehetővé teszi, hogy akár bázisidőszak alapján is szétoszthassuk a pénzt, de ezt a bázisidőszakot nem kötelező megállapítani. Magyarország döntése az, hogy ez egy, kettő vagy három év. Mi azt mondjuk, hogy ez ne egy év, ne a 2006-os esztendő legyen. Font Sándor elnök úr is elmondta, vannak kétségek a tekintetben, hogy mindenki számára visszamenőleges-e a 2006-os év. Én ebbe nem akarok belemenni, dokumentumok vannak, amelyek azt mutatják, hogy erről akár még tudhattak is előtte emberek, de ez ebből a szempontból lényegtelen. Egy esztendő már a gazdálkodás jellege miatt sem lehet elfogadható bázisidőszak, másrészt pedig az európai példák ezzel ellentétesek. Amikor az SPS-rendszert bevezették Európában, akkor a 2000-2001-2002-es évek átlaga alapján számolták ki a történelmi komponenst. Aki olvasta ezeket az európai uniós anyagokat, az tudja, azért van három év,

hogy ne legyen spekuláció. Mi egy évet alkalmazunk és a mondatot nem fejezem be. Mi tehát a három év mellett kardoskodunk, így azokat az igazságtalanságokat, amelyek az egy esztendő miatt természetes módon előkerülnek, orvosolni lehetne.

A másik komoly probléma, amit mi érzékelünk, a támogatási jogosultságok teljesen független és önálló forgalomképessége. Mert mikor adja el valaki a támogatási jogosultságát? Akkor, amikor nincs rá szüksége. S mikor nincs valakinek szüksége a támogatási jogosultságra? Ha nem termel. Tehát valamit megkap ingyen az első kiosztáskor, majd utána pénzzé teszi a piacon. Nulla forintért kaptam, ha egy forintért adom el, már akkor is nyertem rajta. Véleményünk szerint elég komoly igazságtalanság az, hogy azok, akik nem tudják vagy nem akarják felhasználni a támogatási jogosultságot, a nulla forintért kapott jószágot pénzért eladják. Ezt is mindenképpen orvosolni kellene. A 1782/2003-as EK-rendelet lehetővé teszi - persze lesznek, akik azt mondják, ez nem így van; mi elolvastuk a jogszabály szövegét, ezért határozottan állíthatom, hogy így van -, hogy a támogatási jogosultság eladását termőföld-átruházáshoz is kössük. Ez nem jelenti azt, hogy ugyanannak az embernek kell eladni a támogatási jogosultságot, mint aki a földet eladja, a lényeg csupán az, hogy egy szerződésben történjen ez és ugyanannak az eladónak adják el a támogatási jogosultságot.

A következő dolog, ami szintén a támogatási jogosultságokhoz kapcsolódik: maximum hároméves időszak van arra, hogy ha egy támogatási jogosultságot valaki nem használ fel, akkor otthon a ládafiában tartsa azt, majd ezután kerül vissza automatikusan a nemzeti tartalékba. Mi feleslegesnek érezzük ezt a három esztendőt. Mert miért tartja valaki a szekrényben a támogatási jogosultságot? Bizonyára azért, mert nem tudja felhasználni, mert nem termel. Ezzel viszont elvesz másoktól támogatási lehetőséget, legyen az fiatal gazda, új belépő vagy olyan, aki szerkezetátalakítást hajtott végre. Azt javasoljuk, hogy ez az időszak legyen rövidebb. A mi javaslatunkban hat hónap szerepel, de ha egy éven belüli időszakra van szó, szerintünk az is akceptálható, akár egy olyan időpontban is, amikor a támogatás igénylése zajlik. S ha valaki nem igényli a támogatási jogosultsághoz a támogatást is, akkor veszítse el a támogatási jogosultságát.

Aztán nagyon fontos még, hogy egy jogszerű kiindulási alapot, ha lehet, jogszerű rendszert építsünk - ebben, gondolom, megegyezhetünk. A jelenlegi kiindulási állapotok, mi úgy gondoljuk, nem rendezettek, és jó pár esetben nem is jogszerűek. A jelenlegi támogatási rendszerben - ezt a gazdálkodók nagyon jól tudják - a földhasználatnak a jogcíme egyáltalán nem kerül értékelésre, úgymond bemondásra zajlik ez a dolog, az MVH nem vizsgálja, nem vizsgálhatja jelenleg ezt a dolgot. Ezzel kapcsolatosan vannak visszaélések, bizonyára mindenkinek vannak ezzel kapcsolatosan történései, bizonyára mindenki tud olyan gazdálkodóról vagy - és ez a legfontosabb - nem gazdálkodóról, aki olyan területek után igényel támogatást, amelyek után már nem igényel. És itt hangsúlyozni szeretném, hogy ezek a spekulánsok. Tehát nem a gazdákról beszélek, hanem a spekulánsokról. Az SPS-rendszerben ezek a spekulánsok tulajdonba kapják az egy jogszerűtlen, jogsértő állapoton keresztül megszerzett támogatásjogosultságot. Ötőlük ezt a dolgot már nem lehet elvenni.

Nekünk tehát az a javaslatunk, hogy legalább az első kiosztás előtt öntsünk tiszta vizet a pohárba, és örültem neki, hogy Margittai elnök úr a le nem igényelt blokkokkal kapcsolatosan pontosan ezt emlegette. Mi továbbmennénk a javaslatunkkal: mindenki mutassa meg, hogy milyen jogcímen használja azt a földet, amely után támogatást igényel, és akkor rend lesz. Minekünk az a meggyőződésünk, hogy az 1 millió 80 ezer hektár azért csökkenne, hogyha ezt a lépést megtenné a magyar állam, és mondjuk kötelezővé tenné az MVH-nak - tudom, Margittai úr tiltakozna vagy tiltakozik ez ellen -, hogy a földhasználat jogcímeihez kapcsolódóan legyen egy önálló nyilvántartás az MVH-nál, amely kerüljön integrálásra azzal a nyilvántartással, amely a támogatások megállapításához, kifizetéséhez kapcsolódik. Úgy gondoljuk, ez egy jóval jogszerűbb, tisztább állapotot teremtene, mint a mostani.

Aztán, a vége felé járva, van egy filozófiai váltásunk is a gondolkodásban, ami arról szól, hogy bármennyire is az Európai Unió tagjai vagyunk, lehetőségünk van arra, hogy nemzeti agrárpolitikát folytassunk. Az SPS-rendszer bevezetése egy jó lehetőség, egy olyan lehetőség, amelyet nem kellene elszalasztani, arra, hogy nemzeti agrárpolitikát folytassunk. Ezt a nemzeti tartalékon keresztül tehetjük meg, hiszen a nemzeti tartalék kiosztásánál - itt ülnek a szakértők az FVM-ből, majd bizonyára bólogatni fogják - mi határozzuk meg a feltételeket, hogy mi alapján kap valaki a nemzeti tartalékból támogatásjogosultságot. Egy a lényeg: hogy ezek objektív feltételek legyenek. Hogyha van egy olyan nemzeti tartalékunk, amely a korlátozott forgalomképességű támogatásjogosultságból, illetve amiatt, hogy a fel nem használt támogatásjogosultságok viszonylag gyorsan visszakerülnek a nemzeti tartalékból, van egy olyan nemzeti tartalékunk, amelyet agrárpolitikai eszközként tudunk használni, és valóban a gazdálkodóknak, az igazi gazdálkodóknak tudjuk juttatni a támogatást, és nem a szófarmereknek, akiket olyan sokszor emlegetnek az agrárpolitikások. Itt ez a lehetőség, ki kellene használnunk, mi úgy gondoljuk.

A legvégén: eljutottunk oda, hogy mikor legyen ez az egész dolog bevezetve. Ez egy nagyon érdekes kérdés. Itt sok minden elhangzott, de én még mindig nem vagyok meggyőzve, hogy kizárólag és csak és kizárólag csak 2009. január 1-je lehet az a dátum, amikor az SPS-rendszert bevezetjük, annál is inkább, mert azért vannak itt bizonytalanságok. Az

egyik az európai uniós támogatás-visszavonásnak az ügye, azzal együtt, hogy tudjuk, a magyar kormány küzd, és természetesen küzdjön is, és tényleg legyen nekünk igazunk, de van egy magyar mondás, amely úgy szól, hogy nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél, tehát azért csak van itt valami. Az elkövetkező egy esztendőben ez így vagy úgy, de eldől; nem akarom megelőlegezni ennek az eredményét, hiszen nem vagyok olyan helyzetben.

A másik dolog azok a bizonyos alkotmánybírósági beadványok, amelyeket megint sokat emlegettek itt. Csak eldőlnek ezek is egy esztendő múlva.

A harmadik dolog, amit én, illetve amit a szövetségünk nagyon fontosnak érez, az, hogy sem a gazdálkodók, sem az ehhez kapcsolódó közigazgatási struktúra nincs felkészülve az SPS bevezetésére. Lassan egy esztendő telt el úgy, hogy a történelmi bázis jogosultság mint támogatási forma vagy eszköz benne van a magyar jogrendben. Ez alatt az egy esztendő alatt az MVH munkatársai sajnos nem tudtak eljutni odáig, hogy megkülönböztessék egymástól a támogatási jogosultságot és az az alapján kifizethető támogatást. Ezek kemény szavaknak hangoznak, de én ezt sajnos jó néhány példával meg tudom erősíteni. A fiatal gazda induló támogatásnál jó pár olyan fiatal gazdálkodó van, aki amiatt kapott elutasító határozatot, mert a nevében történelmi bázis jogosultság van. *(Dr. Margittai Miklós nemet int.)* Az elnök úr rázza a fejét, én nagyon szívesen adok négy darab ilyen határozatot, négy darab ilyen határozatot adok. Egyetlenegy fillér támogatást nem igényeltek ezek az emberek, pusztán annyit tettek, hogy elballagtak az MVH-hoz, és azt mondták, hogy vettem két hektár földet, adtak hozzá támogatásjogosultságot, legyetek szívesek, írjátok a nevemre. Ez nem támogatás, ez csak egy elvi lehetőség.

Én tehát azt gondolom, hogy nagyon sok kihívás van még előttünk, és úgy gondolom, a közigazgatás felkészülése és felkészültsége mindannyiunk közös érdeke. Nagyon fontos, hogy egy olyan struktúrába menjünk bele, amely fittül-flottul működik. 2004-2005 fordulóján megtapasztalhattuk azt, milyen, amikor esélyünk sincs arra, hogy eltoljunk valamit, és hogy milyen dolog az, amikor a közigazgatás felkészületlen egy váltásra. Sajnos ez a történet is kezd egy kicsit ahhoz a 2004-2005-ös időszakhoz hasonlítani.

Zárásképpen egy gondolatot szeretnék még önökkel megosztani. Arra kérek mindenkit - aki megteszi, megteszi, aki nem, nem -, nézzen körül itt a teremben, és nézzék meg, hogy hány 40 év alatti van. Nézzenek körül! A generációváltás mint olyan egy kritikus pontja a magyar mezőgazdaságnak. *(Közbeszólások.)* Kritikus pontja a magyar mezőgazdaságnak, és az SPS bevezetésével a fiatal generáció lehet nyertes is, lehet vesztes is. Én a generáció érdekében azt kérem az agrárdöntéshozóktól, hogy egy kicsit tegyék félre azokat a fajta viselkedési módokat, amelyeket mostanság nagyon sokat látunk ebben az országban. Nem jó az, és a fiatal generáció, úgy gondolom, nem azt várja el az agrárpolitikusoktól - hiszen az agrárium egy nagyobb család -, hogy a lövészárkok egyik oldaláról átkiabáljanak a lövészárkok másik oldalára; mi azt várjuk el az agrárdöntéshozóktól és az agrárpolitikusoktól, hogy megegyezzenek. És lehet bólogatni, de a megegyezés nem azt jelenti, hogy ráerőltetjük másra az álláspontunkat. A megegyezés az, hogy kölcsönösen figyelembe vesszük egymás álláspontját, majd abból születik egy döntés, amelyhez mindannyian tartjuk magunkat. Én úgy gondolom, a fiatal generáció ezt várja el a döntéshozóktól, és úgy gondolom, a gazdatársadalom is ezt várja el a döntéshozóktól.

Nagyon szépen köszönöm, hogy meghallgattak, és további jó tanácskozást kívánok mindenkinek! *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen dr. Mikula Lajosnak, a F fiatal Gazdák Magyarországi Szövetsége elnökének gondolatait. Felkérem Jakab Istvánt, a MAGOSZ elnökét, hogy fejtse ki álláspontjukat.

Jakab István, a MAGOSZ elnöke

JAKAB ISTVÁN, a MAGOSZ elnöke: Tisztelt Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Először is szeretném megköszönni azt a hihetetlen nagy kitartást, amit önök tanúsítanak, hisz több mint három órája ülnek ebben a teremben - azt gondolom, ez jelzi a téma fontosságát is. Nem szerencsés a szünet előtt utolsónak szólni, különösen akkor nem, ha egy kiváló előadó után szólal meg az ember. Ezért úgy gondoltam, hogy az általam korábban elkészített szöveget nem fogom most önöknek felolvasni, inkább kollégáimra hivatkozva fejtem ki szövetségünk álláspontját.

Előjáróban annyit engedjenek meg, hogy egy kevés történelmi tapasztalatunk van arról, hogy az uniós csatlakozást követően, ha van egy rosszul működő intézményrendszer, ha van egy felkészületlen intézményrendszer, amelyik másfél évet késik a kifizetésekkel, annak mi a következménye. A teremben ülők egy nagyon nagy része ismeri ezt a helyzetet. Azt gondolom, elég komoly vitáink voltak ebből, és az a meggyőződésem, hogy ez még egyszer nem ismétlődhet meg.

A MAGOSZ elnöksége tegnap tárgyalta az SPS-sel kapcsolatos ügyet, és elnökségi határozat alapján mondom el az álláspontunkat. Az első pont az tehát, hogy mindaddig, amíg nem vagyunk megfelelő hatástanulmányok birtokában, amelyek egy megfelelő stratégián, nemzetstratégián alapulnak, addig nem tudjuk támogatni az átállást, mert - sokan

elmondták, még egyszer aláhúznám - semmi nem kötelezi Magyarországot arra, hogy felkészületlenül olyan lépéseket tegyen, amelyek később nagyon súlyosan visszaütnek, sőt amelyek visszafordíthatatlan folyamatokat okoznak. Ezt elsősorban a földtulajdonnal, a birtokszerkezettel összefüggésben kell aláhúzni.

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim! Elhangzottak bizonyos észrevételek azzal kapcsolatban, hogy Magyarország már felkészült. Miniszter úr említette, hogy Fischer Boel asszony levelében megdicsérte Magyarországot, illetve hogy az Európai Unió azt üzeni, ez a jövő útja. Természetesen ez a jövő útja, ha egy ország felkészül rá. Állandóan azt emlegetik, hogy a régi tagállamokon kívül van két olyan tagállam is, amelyik újonnan csatlakozott ehhez a rendszerhez. Én nagyon szeretném, ha Magyarország gazdasága olyan szinten állna, mint Szlovéniáé. Ebben az esetben mi sem vitatkoznánk erről a kérdéstről. Arról már nem is beszélve, hogy mekkora Szlovénia mezőgazdaságának a súlya az ország gazdaságán belül Magyarországhoz viszonyítva.

Korábban folyvást azt mondták, hogy a közös politika alapján 2011-ben át kell térni az új támogatási rendszerre. Én ott voltam Brüsszelben, amikor Mariann Fischer Boel asszony a Health Check keretében ismertette, hogy ezt nem követelik meg az új tagállamoktól. Tabajdi képviselő úrnak mondom - akivel nem találkoztam akkor, amikor ez a bejelentés elhangzott -, a jegyzőkönyvben az is olvasható, hogy nem is ajánlják, pont azért, mert az Európai Uniónak sem érdeke az, hogy egy ország, amelyik nem készült fel kellőképpen, nem rendezte a birtokviszonyokat, az intézményrendszere nem úgy működik, ahogy annak a polgárai érdekében működni kéne, ezt gyorsan meglépje.

Miniszter úr említette, hogy mennyire előnyös lesz nekünk a kölcsönös megfeleltetés, a cross compliance bevezetése. Valóban előnyös lesz, ha felkészülünk rá, ha részleteiben megismerjük a feltételrendszert és a feltételrendszer betartására alkalmassá tesszük magunkat. Miniszter úr azt mondta, hogy ez jó lesz minden magyar polgárnak, mert hogy kiváló minőségű magyar élelmiszert állítunk elő. Mi valóban kiváló minőségű élelmiszereket és élelmiszer-alapanyagokat állítunk elő, nem tőlünk kell védeni a magyar fogyasztók egészségét. A kormányzat feladata megakadályozni az olyan élelmiszerek beáramlását Magyarországra, amelyek az egészségre ártalmasak. Mi tehát ennek a követelménynek megfelelünk, és nem szeretnénk csak azért többletköltségeket investálni és jelentős büntetéseket fizetni, mert ezzel együtt a már említett tizenkilenc feltételt is át kell vennünk és azoknak is meg kell felelnünk. Természetesen arra törekszünk, hogy ezeknek is megfeleljünk.

Mibe kerül az új rendszer? Németországban az összes támogatási összeg 9,5 százalékát fordítják az új rendszer működtetésére, Olaszországban pedig a 8,5 százalékát. Kérdés - remélem egyszer majd választ kapunk rá -, hogy ez Magyarországon mennyibe kerül az elkövetkezendő időszakban.

Több előadó is feltette a kérdést, hogy kinek jó ez a támogatási rendszer, kiket fog segíteni. De továbbmenve én azt is megkérdezném, hogy látják ezt a szántóföldi zöldségtermesztők, a réttel és legelővel rendelkező, hagyományos állattartást folytató gazdák. Meg kellene nézni, hogy a szőlőültetvény-tulajdonosok milyen formában kapnak majd támogatást és mennyit. Ezeket velük is egyeztetni kellene, mert az, hogy van egy gyors egyeztetés, még akkor se a többség álláspontját képviseli, ha nyilatkozatokat írnak alá. Meg kellene nézni, hogy az úgynevezett puha ágazatokra, a sertés- és baromfiágazatra milyen hatással van, mert az a legenyhébb kifejezés, hogy közömbös. Gondolom, az ezzel kapcsolatos adatok mindenki számára rendelkezésre állnak.

A MAGOSZ - egyetértve a HANGYA és az AGRYA képviselőivel - a jelen helyzetben, a jelenlegi birtokviszonyok figyelembevételével mellett, az ország mai felkészültségi szintjén az átállást sem 2009-ben, sem 2010-ben nem látja biztosítottnak. Ahhoz csodának kellene történnie, hogy Magyarország 2010-re felkészüljön a rendszer teljes körű átvételére. A MAGOSZ ennek alapján az átállást nem támogatja. Köszönöm megtisztelő figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen Jakab Istvánnak, a MAGOSZ elnökének a hozzászólását. Az első blokk ezzel véget ért. Most szünet következik. Mindenkit arra kérek, hogy tizenöt perc múlva, 12 óra 50 percre jöjjön vissza a terembe.

(Szünet: 12.38 - 13.02 óráig,

Elnök: Jakab István)

ELNÖK: Tisztelt Vendégeink! Megkérek mindenkit, szíveskedjenek elfoglalni a helyüket, mert szeretnénk folytatni a munkát. Amennyiben elfoglalták a helyüket, úgy kérem, engedjék meg, hogy a délutáni rész keretében külön tisztelettel köszöntsem önöket *(Zaj.)*, és kérem, ha lehet, próbáljunk egy kicsit csendesebben lenni.

Engedjék meg, hogy tisztelettel köszöntsem Gógös Zoltán államtitkár urat, akit megkérek előadásának megtartására. Parancsoljon, államtitkár úr.

Gógös Zoltán földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár

GÓGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Jó napot kívánok, hölgyem és uraim!
Köszönöm szépen a szervezőknek a felkérést, hogy kicsit rávilágítsak az SPS bevezetésének a konkrét jogi hátterére.

Két dolgot szeretnék az elején világossá tenni, mert úgy látom, hogy egy-két dolog azért keveredik. Az SPS-t nem kötelező bevezetnünk 2009-ben, de nem is tiltja ezt semmi. Azt, azt hiszem, senki nem mondta itt, hogy ez tilos. Ez az egyik. A másik, hogy a kölcsönös megfelelés rendszerét viszont kötelező bevezetni, az nem opció. Itt utalás történt arra, hogy azt mondtam a rendszerről, hogy az 3 milliárdba kerül, de akkor én a kölcsönös megfelelés rendszeréről nyilatkoztam annak idején. Tehát nincs olyan opciónk, hogy a keresztmefelelést nem vezetjük be, pontosabban van, de akkor egy fillér európai uniós támogatást sem kapunk.

Amit el szeretnék továbbá mondani, hogy azért izgalmas ennek a jogi háttérnek a bemutatása, mert én nem vagyok jogász, és köztudott, hogy ugyanazt a dolgot a jogászok be tudják bizonyítani így is, meg ennek az ellenkezőjét is. Most azt szeretném elmondani, hogy mi az, ami minket arra készítetett, hogy ezt a rendszert bevezessük, azt a jogi háttérrel, amellyel kapcsolatban szeretném jelezni, hogy azt senki nem kérdőjelezte meg, nem tilos bevezetnünk 2009-ben az SPS-t, és hogyha egy agrárkormányzat a szakmát művelők döntő többségének vagy meghatározó többségének a véleményét kikérve úgy dönt, hogy egy rendszert átalakít, akkor valahol persze az ő felelőssége is, hogy utána aztán mi lesz. És azért mondtuk azt, hogy erre törvényi szabályozás kell, mert ez azért annál fajsúlyosabb kérdés, mint hogy egy kormányrendelettel lerendezzük.

Egyébként nagyon sok mindenre lenne úgymond kedvem reagálni, de ezt majd megteszem kedden, a másik teremben, ahol már nem mint meghívott előadó, hanem mint a törvényjavaslat előterjesztője veszek részt a vitában. Úgyhogy én most szigorúan annak a jogi környezetnek a bemutatásához ragaszkodnék, amely ennek az egész történetnek a hátterét igazolja.

Elég sok minden elhangzott itt az utóbbi időben erről az SPS-modellről, sok vádat is hallottunk, amelyekre most nem akarok reagálni, hogy kismizmizünk, elveszünk, újraosztunk. Igen, van egy olyan opciónk, hogy nem vezetjük be, de én azt gondolom, hogy ez Magyarországnak, különösen - ahogy az többször elhangzott - az állattenyésztőknek egy nagyon rossz opció lenne. Viszont azt is szeretném jelezni, hogy a 2006. év báziskorrekcióját mindenképpen el fogjuk végezni; erre megvan a jogi lehetőség, hiszen olyan modellt választottunk, amelyben ezt megtehetjük. Azt azonban szeretném jelezni, hogy azt nem tehetjük meg, hogy a bázisév 2006. december 31-e után legyen. Előtte lehet, az lehet egy tárgyalási alap, hogy 2005-öt is vonjuk be ebbe a történetbe, és a mondandóból majd nyilván kiderül, hogy miért nem lehet 2006 év vége után, így tehát már 2007 is miért nem lehet bázisév. Azt is szeretném elmondani, hogy az Európai Unióban 2003-ban eldöntötték ennek a dolognak a bevezetését, és 2000-es, 2001-es és 2002-es átlagot jeleztek - nem mondták meg előre ott sem, hogy mik lesznek a lottószámok, szeretném jelezni.

Ahhoz, hogy mindenki számára világos és érthető legyen, nézzük meg a legalapvetőbb európai uniós alapelveket, konkrétan azokat a jogi alapokat, amelyek között mindenkinek dolgoznia kell. Először is tisztázzuk, hogyan kezeli a jog a régi és az új tagországokat a közvetlen kifizetés esetében, majd azt is, hogy a 2003-as KAP-reformot hogyan kellett végrehajtani. Kezdjük a kezdeteknél!

A Tanács 1782/2003/EK rendelete 143. cikk (2) bekezdésének utolsó mondata az új tagországok termelői által elérhető támogatások összegének vonatkozásában korlátot állít fel, amikor azt írja elő, hogy: az új tagországokban egy adott jogcím vonatkozásában a nemzeti kiegészítéssel együtt kapott összes támogatás nem haladhatja meg azt az összeget, amelyet a gazdálkodó kapna azonos jogcímen a régi tagországokban. Nem mondom konkrétan végig ezt a jogszabályt, fenn van a dián, pontosan el lehet olvasni, annak egy bizonyos pontját idéztem.

Nyilvánvaló, hogy a SAPS-rendszerben az EU-s rész adott, a fenti korlátozás a gyakorlatban a Top-up mértékére vonatkozik. És hogyan ellenőrzi ezt az Európai Unió? Ugyanezen cikk (6) bekezdése szerint a Top-up csak bizottsági jóváhagyással adható. A (7) bekezdés előírja a jóváhagyás tartalmát, amely alapján a jóváhagyás többek között meghatározza azt a szintet, ameddig nemzeti kiegészítő támogatások nyújthatók, a nemzeti kiegészítő támogatások mértékét, és adott esetben, odaítélésük feltételeit. A jóváhagyás továbbá a közös agrárpolitika alakulása miatt szükségessé váló esetleges módosításokra is figyelemmel kerül kiadásra.

Hogy milyen módosításokra gondol a jogalkotó? Ezt a vonatkozó szakasz végrehajtási szabályai tisztázzák, ugyanis a Bizottság 1973/2004/EK rendeletének 139a. § (2) cikke az alábbi rendelkezést tartalmazza: "Az 1782/2003/EK rendelet 143c. cikke (7) bekezdése második francia bekezdésének alkalmazásában a Bizottságnak különösen figyelembe kell vennie az e rendelet 143c. cikke (5) bekezdésében említett, (al)ágazonkénti külön pénzügyi kereteket és a megfelelő közvetlen kifizetések támogathatósági feltételeit, amelyek a 2004. április 30-ai összetételű közösségben - a csatlakozás

előttről beszélünk természetesen - a tagállamokra ekkor voltak alkalmazandók."

Miért idéztem ezeket a jogelveket? Általánosságban azért, hogy felhívjam a figyelmet arra, hogy az új tagországok lehetőségeit már a kezdetektől a régiekéhez kötik, egy konkrét esetre vonatkoztatva pedig azért, mert ezek a jogelvek a gyakorlatban azt jelentik, hogy a Top-upnak nemcsak mértékében, hanem feltételeiben is igazodnia kell az EU 15-ökben adható közvetlen támogatásokhoz. Sajnos a közösségi jogból egyértelműen következik, hogy 2007-et követően már az ágazatok többségében nem adhattunk termeléshez kötött nemzeti kiegészítést. Ez ellen lehet ágálni, viszont ameddig a Bizottság nem hagyja jóvá az adott év borítékait, a Top-up sem hirdethető meg.

Mivel az EU tizenötök részére az SPS-t 2005-2007 között kötelezően be kellett vezetni, ezért legkésőbb 2007-től bizonyos jogcímek csak az SPS részeként és termeléstől leválasztott formában adhatók. Ennek analógiájára, 2007-től kezdődően ugyanezen ágazatok vonatkozásában a Top-up is csak termeléstől leválasztott módon nyújtható. Ennek két formája lehetséges: A teljes SAPS nemzeti kiegészítése, illetve ágazati Top-up nyújtása, de bázis alapon. Ezt a jogértelmezést a Bizottság 2007/2. számú jogi iránymutatása egyértelműen tartalmazza.

Miért és hogyan alakult ki ez a bázisügy, a leválasztandó jogcímek? Ezeket, mint tudjuk, a 2003-as KAP-reform vezette be. Tehát a KAP 2003-as reformja vezette be a közvetlen kifizetések függetlenítésének elveit, amelyeket a következő pontokban lehet nagyon röviden összefoglalni:

A termelés és a kifizetés mértéke közötti kapcsolat megszüntetése, néhány kivétellel. Az egységes támogatási rendszer keretében a mezőgazdasági termelő által megszerezhető támogatási jogosultság értékének formájában meghatározott kifizetési szint nem függ össze a termelés tényleges szintjével. A kifizetés mértékét a támogatási jogosultság értéke rögzíti.

A referenciaösszeg meghatározása objektív ismérvek alapján a mezőgazdasági termelők közötti egyenlő bánásmódot, valamint a piac és a versenyhelyzet torzulásának megakadályozását biztosító módon kell, hogy történjen.

A referenciaösszeg múltbeli bázisidőszak alapján történő megállapítása. A múltbeli bázisidőszak biztosítja, hogy a referenciaösszeget ne befolyásolja a mezőgazdasági termelő mezőgazdasági tevékenységekre vonatkozó jövőbeni döntése, így a támogatás független maradhat a termeléstől.

Magyarország egy úgynevezett regionális hibrid SPS modellt kíván bevezetni. A ránk vonatkozó jogszabályi helyek a 1782/2003/EK rendelet 71/e és 71/d paragrafusai. Ezen utóbbi szakasz alapján lehetséges egy megnövelt nemzeti tartalékkal - ez 71/d szakasz utolsó mondata - az EU tizenötök számára fennálló regionális hibrid rendszerrel azonos végeredményt biztosító modellt kialakítanunk: "Az egységes támogatási rendszer alkalmazásának első évében az új tagállamok felhasználhatják a nemzeti tartalékot arra, hogy - objektív ismérvek alapján, a mezőgazdasági termelők közötti egyenlő bánásmódot, valamint a piac és a versenyhelyzet torzulásának megakadályozását biztosító módon - támogatási jogosultságokat utaljanak ki olyan ágazatokban működő mezőgazdasági termelők részére, akik az egységes támogatási rendszerre való áttérés eredményeképpen különleges helyzetbe kerültek." Erről szól az említett jogszabály utolsó cikke.

A jogszabály vonatkozásában különleges helyzet alatt azt a tényt lehet érteni, hogy a SAPS/Top-up rendszerben egyes ágazatok külön nemzeti kiegészítést kaptak, és a tiszta regionális SPS-ben ezt elvesztenék, mivel ágazati Top-up csak a SAPS-ban adható. A regionális modell ezen hátrányát lehet a 71/d (3) cikk alapján kiküszöbölni úgy, hogy a bázis alapon igénybe vett Top-up-összegekkel megegyező többlet jogosultságokat is kiosztunk.

Az objektív ismérvek alatt az SPS átállást megelőző SAPS/Top-up kifizetéseket kell érteni. Mivel az idézett cikk nem tartalmaz évszámot, ezért a 2006. évnél korábbi bázist is alkalmazhatnánk, de későbbit nem, hiszen legkésőbb 2007-től a régi tagországokban megtörtént az SPS szerinti kötelező leválasztás, ami után nem lehet termelési szintet tükröző bázist megállapítani. Logikus, hogy az esetek többségében a jogilag lehetséges legkésőbbi bázis 2006. Ezért kell az SPS-ben a már leválasztott nemzeti kiegészítésekre alapozni a bázist. Megjegyzem, hogy a bázisalapú jogosultságképzés a teljes pénzügyi keretnek kevesebb mint 40 százalékára vonatkozik.

A fenti érvelésből levonható általános következtetés az tehát, hogy 2007-től kezdődően az új tagállamok - függetlenül attól, hogy SAPS-ot vagy SPS-t alkalmaznak - csak akkor ítélnének oda termeléshez kötött közvetlen támogatást, ha az az SPS-t alkalmazó régi tagállamokban is termeléshez kötve odaítélhető lenne, de ez nem így van.

Eljutottunk tehát a SAPS/Top-up bázishoz, a történelmi bázisjogosultsághoz. Az ezt bevezető hazai rendeletek - a 29/2007. és a 106/2007. FVM-rendeletek - időben megjelentek. Természetesen a korábbi évek gyakorlatával megegyezően ezen rendeletek tervezeteit minden szakmai és érdekképviselői szervezetekkel és a termékpályákkal is

egyeztettük, igaz, hogy volt olyan, aki ezzel nem értett egyet. A termeléstől elválasztott nemzeti kiegészítő támogatások 2007-es bevezetésével a támogatás célcsoportja nem, pusztán a támogatás odaítélésének feltételei változtak. A bázisjogosultságok megállapítása a bázisidőszakban megvalósult, a tényleges mezőgazdasági földhasználati és termelési viszonyokat képezi le, az agrotechnikai sajátosságokat is fegyelembe véve. Az FVM éppen ezt a célt tartotta szem előtt, amikor a termeléstől elválasztott történelmi bázisalapú támogatások esetében referenciaévként a támogatások bevezetéséhez legközelebbi lezárt időpontot, a 2006. évet javasolta.

Fontos tudni, hogy az EU tizenötökkel ellentétben, ahol a bázis mereven 2000, 2001 és 2002, Magyarország 2006-2009 között báziskorrekciónak is alkalmazhat - a régi tagországok ilyen nem tehetnek -, amely egy sokkal rugalmasabb és a gazdasági élet változásait jobban lekövető rendszer. Nem dicsekvésként mondom, de amikor az osztrák minisztérium illetékes vezetője ezt megértette, akkor csupán annyit mondott, hogy "nagyon ügyes". A kivételekkel kapcsolatban az érintett állattenyésztők megnyugtatóra mondom, hogy a termeléshez kötés természetesen az SPS alatt is fennmarad az anyatehén, az anyajuh és a minőségi marhavágás esetében.

Nézzük meg a Health Check és a magyar SPS viszonyát. Az SPS bevezetését befolyásoló jogi szabályozás kapcsán még ki kell térnem a KAP jövőjével kapcsolatos alkukra is. Az úgynevezett Health Check vonatkozásában három tévhitet el kell oszlatni. A Bizottság nem a SAPS-ot tartja az üdvözítő rendszernek, csupán az SPS-re történő átállás határidejét tolja ki 2013-ra. Akkor mindenképpen át kell állni, hiszen a WTO zöld doboz definíciójának a SAPS kevésbé felel meg mint az SPS. A Bizottság nem ajánlja Magyarországnak, hogy maradjon a SAPS-ban, sőt minden segítséget megad még a jogalkotás területén is, hogy a magyar átállás sikeres legyen. A Health Check nem kényszeríti a tagállamokat egy SAPS-szerű átalánytámogatás irányába, csupán megadja azt az opcionális lehetőséget, hogy a kiugróan magas jogosultságok értékét az egyes tagországok közelítsék az átlaghoz, illetve modellt váltsanak például történelmiből regionális hibridbe. Magyarország eleve ez utóbbit vezeti be. Jelzem, hogy Franciaország is pont ugyanezt akarja csinálni, amely most fog átállni ugyanarra a modellre, amit mi is szeretnénk bevezetni.

A május 20. óta tartó felülvizsgálat nem fundamentális reform, hanem a közvetlen támogatások rendszerének finomhangolása. Ennek ellenére van néhány kritikus pont, amely Magyarország érdekeit sérti. Ugyanakkor le kell szögezni, hogy a negatív javaslatok döntő többsége független attól, hogy Magyarország SAPS-t vagy SPS-t alkalmaz - például a progresszív moduláció -, míg a Health Check pozitív elemei többnyire az SPS-ben jelentkeznek. Fontos látni, hogy a felülvizsgálat egyáltalán nem nehezíti a magyar átállást, viszont több esetben hátrányos lenne ha az átállás később következne be. Például az anyajuh 50 százalékos termeléshez kötéséről csak most lehetett utoljára dönteni, 2009-ben csak a meghozott döntést tudjuk megerősíteni.

A felülvizsgálat, tehát a Health Check pozitív elemei:

- A magyar modell minden elemében bevezethető.
- A rugalmasabb nemzeti tartalék felhasználás több elemében pontosan magyar javaslatra lett beleépítve.
- A spekulatív, úgynevezett szófafarmerek kizárhatóságának erősebb jogi megalapozása - ez szintén magyar igény volt.
- Két részletben történő kifizetés - ez meg a rendszer biztonságát erősíti, hiszen van egy bizonyos lauf arra, hogy a második körben a vitás ügyeket rendezzük, és ne kelljen emiatt mondjuk az első körben mindennek megfelelőket hátráltatnunk.
- Erdősített területek jogosultságának megteremtése - ez csak az SPS-ben lehet.
- Föld nélküli jogosultságok rendszere. Ez gyakorlatilag csak egy korai átállás esetén jár pozitív hozadékkal, hiszen egy földalapú átalányrendszerben az átállásnál már a termelést előíró állatalapú jogosultságnak nincs létjogosultsága. Ez szintén egy fontos magyar igény volt.
- A modellváltás későbbi lehetősége. Szintén bekerült, hogy ha mégsem jó az a hibrid modell, akkor legyen erre lehetőség, amit egyébként minden tagország támogat, hogy rugalmasabban állapíthassák meg a nemzeti szabályokat az egyes tagországok.
- Részleges termeléshez kötés - anyatehén, anyajuh - fenntartása. Az eredeti verzióban ennek a termeléshez kötése is eltörlésre került volna.
- A termeléshez kötött, de később leválasztásra kerülő ágazatok pénze nem kerül szétterítésre, bázisra a termelőnél marad. A SAPS-szal történő összehasonlításkor elsősorban a szőlőültetvény-kivágás és a szárítotttakarmány-feldolgozóipari támogatásoknál markáns az SPS előnye. Ezek magyar javaslatok, a Bizottság várhatóan el fogja fogadni.
- Széleskörű bizottsági felhatalmazás a szükség, illetve igény szerinti végrehajtási szabályok megalkotására.

Természetesen nagyon sok területen tárgyalásban vagyunk még. Azt gondoljuk, hogy ugyan vannak még bizonytalan pontok, hiszen még nincs elfogadva a Health Check, de ezek a kockázati elemek, amelyeket most még látunk, nem veszélyeztethetik az SPS 2009-es magyarországi bevezetését.

Szeretnék még néhány szót szólni az SPS és a földpiac összefüggéseiről. Ugyan Magyarország a külföldiek földvásárlására a 2011-ig érvényben lévő moratórium meghosszabbításában érdekelt, a Bizottság nemrég nyilvánosságra hozott jelentésének tükrében ez nehezen tűnik kivitelezhetőnek. Ezt az ábrát egyébként a miniszter úr bemutatta, hogy most ugyan nem tartják aktuálisnak 2009-ben ennek a felülvizsgálatát, de azt sem fogják aktuálisnak tartani, hogy ezt meghosszabbítsák. 2011-től a külföldiek által támasztott pótlólagos kereslet árfelhajtó hatására számítani lehet, viszont nem mindegy, hogy a moratórium feloldását megelőző piaci árszínthez képest ez milyen többlet-tényeződrágulást eredményez. Az SPS bevezetésével a 2009-2011 közötti időszak mindenképpen földpiaci stabilizációt jelenthet. Az SPS-támogatások lehívása ugyanis feltételezi a termőföld meglétét, így a jogosultságtulajdonos földbérleti kényszerben van. Hibás az a gondolkodás, hogy egy nagyüzemi bérlő, arra várva, hogy a tulajdonos tönkremenjen, évente több tízmillió forint támogatásról hajlandó lemondani, hogy majd 2011-től a külföldi vevővel versenyezhesen. Éppen ellenkezőleg: a bérlő és a tulajdonos megállapodásra van ítélve, anélkül, hogy bármelyik domináns pozícióba kerülne. Egy jogosultság nélküli föld ugyanis bármikor alkalmas arra, hogy egy földjét veszített jogosultság alá álljon, legyen az bárhol az országban.

Ugyancsak életszerűtlen az a megközelítés, hogy a földtulajdonosnak nem lesz lehetősége más bérlővel megállapodni. Először is, ha az új bérlőjelölt rendelkezik magasabb értékű "pucér" jogosultsággal, akkor feltehetően képes a bérleti díjra rálicitálni. Ha pedig nem, akkor a tulajdonosnak miért állna érdekében alacsonyabb és bizonytalan fedezetű bérleti díjért bérlőt váltani? Ezért mondjuk, hogy az SPS stabilizál. A rendszer nem abban teszi érdekeltté a feleket, hogy néhány évenként bérlőt, illetve bérleményt váltsanak, hanem hogy hosszú távú, mindkét fél számára a fair, a haszonmegosztás elvén alapuló egyezség megkötésére törekedjenek. Egy ilyen stabil földhasználati rendszer megléte esetén már a 2011 sem tűnik annyira fenyegetőnek.

Végezetül, az utolsó dián bemutatnám az angol földárak alakulását 2004-2007 között. Az angolok is egy regionális hibrid SPS-modellt vezettek be 2005-ben, szintén elterjedt földhasználati forma bérlet, és a bevezetés, ahogy a dián látszik, egyáltalán nem eredményezte a földek elértéktelenedését.

Hölgyeim és Uraim! Ezen a konferencián nagyon sok minden elhangzott, és még nyilván el is fog hangozni. Ugyan vannak viták, de azt nagyjából lehet látni, hogy ez a rendszer 2009-től bevezetésre kerül. *(Derűltség.)* Én azt szeretném kérni, hogy a törvényalkotásban próbáljuk ennek a... 2009-től bevezetésre kerül - nem ezt mondtam? *(Közbeszólások: De! - Közbeszólások.)* Én azt gondolom, hogy ez a rendszer 2009-től bevezetésre kerül, mármint az SPS-rendszer *(Folyamatos zaj.)*, és azt is gondolom, hogy ehhez szükség lenne arra, hogy akinek még korrekciós javaslata van a törvény kapcsán, az azt tegye meg. Én kaptam már ilyet, az előbb a Lajosnak mondtam is, hogy értem, amit ők mondanak, csak akkor tegyék hozzá, hogy akkor lehet például megcsinálni, hogy összekötöm a támogatások forgalmát meg a földforgalmat, amit egyébként csak opcionálisan tehetek meg, nincs olyan, hogy vagy ezt választom, vagy azt, ezt a termelőnek kell eldöntenie. Én egyet tehetek meg: hogy olyan feltételeket szabok, hogy ez ne legyen, mármint hogy külön mozogjon a történet. De azért ez felvet egy dolgot, tisztelt hölgyeim és uraim. Magyarországon a földtörvény kizárja a jogi személyek földvásárlási lehetőségét. Akkor most ezzel a történettel mit fogunk kezdeni? Ugyanis Magyarországon nagyon sok jogi személyiségű társaság végzi mondjuk az agrártermelés döntő hányadát. Hogyan tudjuk ezt a két dolgot összeegyeztetni?

Lehet erről tárgyalni, csak akkor ezt se tekintjük tabutémának! Ugyanis ami ide nekem le van írva, ebben nem lehetne elvileg különbséget tenni, amikor én jogosultságot és földet forgalmazok, hogy most akkor lesz olyan kör, amely ezt megteheti, és lesz olyan kör, amelyik meg nem. Ez erősen alkotmányellenes, tisztelt hölgyeim és uraim. Tehát vagy olyan rendszert csinálunk, amely szektorsemleges, és megvan az opciós választási lehetőség, vagy pedig alkotmányellenes lesz, és úgyis el fogja meszelni az Alkotmánybíróság. Én tehát külön felhívnám erre a figyelmet. Sok minden lehet tárgyalási alap, csak gondoljunk bele abba, amit leírtunk! Ugyanis egy ilyen szigorú és egy ennyire kizáró földtörvény mellett nem lehet igazságot tenni ebben a történetben. Erre azért én nagyon felhívnám tehát mindenkinek a figyelmét, és egyúttal köszönöm szépen a figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Megköszönöm Gógös Zoltán államtitkár úr előadását. Én csak egyetlen mondatot hadd fűzzek hozzá: a Health Check még nem került elfogadásra, tehát azt gondolom, hogy még ott is lesznek változások.

Hölgyeim és Uraim! Engedjék meg, hogy köszöntsem Szász Péter urat, az AGRYA tagját, egyben a SEGA, a Fiatal Gazdák Európai Tanácsának alelnökét. Parancsoljon, alelnök úr!

Szász Péter, az AGRYA alelnöke

SZÁSZ PÉTER, az AGRYA alelnöke: Köszönöm szépen, elnök úr. Nem lesz könnyű megszólalni Gógös úr után, a sok jogszabálytól, gondolom, mindenkinek zúg a feje, de azért megragadom az alkalmat, hogy megvédjem elnöktársamat,

Mikula Lajos urat: valóban, mindig kell csiszolni a dolgokat, de azt gondolom, az a dolgok lényege, miszerint tárgyalni kell a dolgról, a következő időszakban nem változtat. Nekem egy picit egyszerűbb a szerepem, nem kell belefolyynom ebbe a félig-meddig politikai diskurzusba, lévén most egy európai érdekképviselőt a lelnökeként szölalok meg. Ezért egy egyszerű módszertant választottam az előadásomhoz: feltettem néhány kérdést a 15-ökben működő fiatalgazdaszervezetnek, hogy mik az ő tapasztalataik az SPS működése kapcsán. Az elején azzal a prekoncepcióval vágtam ennek neki, hogy ez a fiatal gazdák szempontjából és a gazdálkodók általános körében is valószínűleg negatív lesz. Meglepő volt: viszonylag semleges válaszok érkeztek, tehát majdnem mindenki azt írta, hogy az életüket alapvetően nem borította ez fel, igazság szerint a mindennapjaikat kevésbé változtatta meg. Ahol érezhető a feszültség, az egyértelműen a fiatal gazdák, illetve a támogatási rendszerbe újonnan belépők köre között van, hiszen a nemzeti tartalékok nehezen tudják kezelni ezeket a feszültségeket, amelyek a gazdaságok elindításánál kialakulnak.

Az első kérdés alapvetően az volt, hogy felborította-e az SPS bevezetése az első évüket. A válasz az, hogy nem, aminek az oka az volt, hogy az érdekképviselői oldal, az államigazgatási oldal és a politikum gyakorlatilag összefogott, és minden tagországban nagyon komoly, 5-6 hónapig tartó egyeztetés, képzés, felkészítés zajlott. Minden egyes gazdálkodóhoz elértek, így minden egyes gazdálkodó tudta, hogy az SPS bevezetésével mi vár rá. Való igaz, hogy egyetlen esetben sem használtak egyéves történelmi bázist. Arra kérem államtitkár urat, próbáljanak megoldást találni arra, hogy akár visszamenőlegesen is egy minimum kétéves történelmi bázist alkalmazzunk, ugyanis azt semmi nem tiltja, hogy a megelőző éveket alkalmazzuk. Egy esetleges 2010-es bevezetésnél 2007-et is lehetne bázisévként használni. Erre biztosan lehet megoldást találni. A legjobb lenne talán a megelőző évek adatait használni, mert így kikerülhetnénk azokat a konfliktusokat, amelyek az egyéves használatból adódnak, nem beszélve arról, hogy az állattenyésztésben, a földhasználatban Magyarországon nagyon komoly változások zajlanak egyik évről a másikra. Ezt mutatja a gazdálkodók számának a csökkenése, valamint mindenféle MVH- és KSH-statisztika. Ugyanakkor partnerként kell kezelni az érdekképviselőket, a következő időszakban újra meg kellene indítani és fel kellene gyorsítani a szakmai egyeztetéseket, mert ha a kormányzat eltökélt szándéka ezt 2009-ben bevezetni, akkor nagyon sok feladat hárul az érdekképviselőkre, amelyek talán könnyebben, gyorsabban jutnak el a gazdálkodói körhöz, mint egy hivatal.

Nagyon érdekes kérdés volt, hogy az előzetes felmérésekhez képest hogy alakult az SPS-rendszerbe belépők száma. Az SPS-rendszerben az Európai Unió szinte minden tagországában kevesebb lett az igénylők száma, mint volt azelőtt. Ez is azt mutatja, hogy a belépés adminisztrációs terhe - noha az adminisztrációk száma kevesebb lett - tovább csökkentette a gazdálkodók számát. Spanyolországban az előzetes felmérésekhez képest 17 százalékkal lett kevesebb az igénylők száma, ezért ott később egy 2,2 százalékos pozitív támogatásemelésre nyílt lehetőség, hiszen ugyanakkora összeg esetén a kevesebb igénylőre magasabb támogatás jutott. Legyünk őszinték, ez bizonyos szempontból pozitív dolog a mezőgazdaságban, főleg a nyugat-európai stabilan beállt gazdálkodási rendszerben, mert azokat a szöföfarmereket, akik tényleg csak néhány olajfával, egy-két húsmarhával vagy nagyon kicsi területtel rendelkeztek, kiszorította a támogatási rendszerből, s az így felszabaduló támogatást át lehetett irányítani a nagyobb gazdaságok számára. Ez viszont Magyarországon egy másik kérdést is felvet: az örökké vitás agrárpolitika vagy bizonyos szempontból vidékpolitika és szociálpolitika kérdésében hogy fogunk megoldást találni azoknak a kistermelőknek a problémájára, akik ebben a rendszerben támogatástól esnek el, hiszen az ebben a keresztmegerfelelési rendszerben adott támogatást sem tudják majd igénybe venni. Lehet, hogy ez nem az FVM hatásköre, de a kormányzatnak mindenképpen fel kell készülnie arra, hogy hogyan kezelje a kiesőket, mert biztos, hogy nálunk is tovább folytatódik és felerősödik a koncentráció. Ugyanakkor a társadalom számára ez egyértelműen pozitív üzenet volt, hiszen a gazdálkodók magasabb támogatást kaptak és fejleszteni tudtak.

A nemzeti tartalékok kérdésében elég felemás a helyzet. Több tagország 3 százalékos plafonnal indult, a tapasztalatok viszont azt mutatják, hogy egyik tagországban sem tudtak ekkora nemzeti tartalékot lehívni a gazdálkodók, ugyanis a lehívás jogi háttere - az adatlapok, a különböző mellékletek és az adminisztráció - a kérelmek 50 százalékát formai hibássá tette, és szinte minden tagországban bent maradt a nemzeti tartalékban összeg, ezért az évről évre folyamatosan csökkent. Az új belépők formailag nem tudtak megfelelni az igénylés követelményeinek. Azt nem tudom megmondani, hogy ez egész pontosan mi volt, de érdemes lenne megnézni, hogy ez vajon nálunk is bekövetkezhet-e, mert ha igen, akkor ez a generációváltásra, a mezőgazdasági innovációra, az új vállalkozások megjelenésére hátrányos következményekkel fog járni. A válaszokból egyértelmű volt, hogy újonnan csak a közepesnél nagyobb gazdaságok tudtak belépni, mert nekik volt megfelelő adminisztrációs hátterük, ők voltak képesek kitölteni az adatlapokat, ők tudtak alkalmazkodni az új előírásokhoz. Ez viszont ismételen felvet egy kérdést: felkészítettük-e a gazdátársadalmat arra, hogy ki tudja tölni az adatlapokat, tudják-e, hogy miről beszélünk. Ha nem, akkor a fennmaradó félévben, egy évben erre nagyon nagy energiát kell szánnunk.

Hasonló kérdés volt a későbbiekben a nemzeti tartalék működése. Ez tagországonként változik, ezért ebben nem lehetett egységes álláspontot körvonalazni, de igazából sehol sem volt probléma a nemzeti tartalék működésével. Ma ez a legtöbb tagországban fél százalék körüli szinten mozog, mert ez is elegendő az új belépőknek. Ebből le lehet vonni azt a

következtetést, hogy nem vált be az az elképzelés, hogy ezek a támogatások dinamizálják majd az új belépőket. Valójában beragadtak a támogatások a nyugati birtokstruktúrában a meglévő gazdálkodói körnél, kitöltték a közepes méretű birtokok tulajdonosainak a jövedelemfelszívó képességét, s közülük nagyon sokan már nyugdíjasként vagy egészen más tevékenységet folytatva is ragaszkodnak a bázisukhoz, lehívják ezt a pénzt, hiszen csak egyetlen követelmény van, a 19 cross compliance-os feltétel tiszteletben tartása. Az az érv, ami sokszor elhangzik, hogy az SPS bevezetésével a támogatás bent marad a mezőgazdaságban, sajnos nem igaz, mert pont úgy kimehet, mint a SAPS-ból. Tehát a rendszerből ki lehet vinni a támogatást, amit egy kormányzatnak nem lehet célja támogatni. Itt is meg kell találni azokat a módszereket, amelyekkel a szófatermelőket ki lehet zárni.

Ehhez kapcsolódó kérdés az SPS-jogok eladása. Nagyon érdekes, hogy a tizenöt tagországban az SPS-jogok adásvétele mintegy 80 százalék fölött termőföld nélküli adásvétel, azaz szinte mindenhol elvált a termőföldtől, külön adják-veszik, hiszen a jól gazdálkodó termelőnek, a tőkeerős gazdálkodónak érdeke egy hektár földhöz a lehető legmagasabb támogatási jogosultságot hozzárendelni. Sorra vásárolják fel a mezőgazdaságból kilépők jogosultságát, ugyanakkor a termőföldet a magas ára miatt nem veszik meg, az marad bérletben valaki másnál. Ilyen szempontból nagyon jó az a magyar álláspont, amely az SPS-jogok termőföld nélküli eladásánál 50 százalékos elvonással sújtja az eladót. Ezt mindenképp meg kellene tartani, sőt akár még magasabbra is lehetne emelni. A régi tagországok gazdálkodói körében ez nagyon kevés helyen ment át, a belga, a francia és más érdekképviseletek is arról panaszkodtak, hogy az idősebb gazdálkodói kör miatt ezt nem sikerült áttolni, mert annak az volt az érdeke, hogy ez szabadon forgalomképes legyen. Mi, fiatalok viszont ahhoz ragaszkodunk, hogy amennyire csak lehet, földhöz kötötten történjen meg az SPS-jogok kereskedelme, és a lehető legtöbb jogi és adminisztratív korlátot építsük be a rendszerbe.

A másik érdekes kérdés: mi volt az a három dolog, ami leginkább előnyös, illetve hátrányos volt az SPS bevezetésénél. Minden tagország elmondta, hogy az ő rendszerükben az SPS bevezetése az adminisztrációs terheket lényegesen csökkentette. Szerintem ez nálunk nem fog megtörténni, lévén, hogy a SAPS igénylése nem sokban tér el az SPS-igényléstől. Egy átlagos nyugati gazdaságnak - ahol nyolc-kilenc-tíz dossziét adtak le - ez egyszerűsítette a dolgát, ugyanakkor a keresztmegfelelés szempontjainak a bevezetése a gazdálkodás és az adminisztráció szintjét emelni fogja. Ma még nem látom pontosan, hogy ez mekkora terhet fog jelenteni, de azt gondolom, a német összeg - amit Szabó Zoltán úr említett - nem a valóságtól elrugaszkodott, mely szerint hektáronként 30 euró az adminisztrációs költség. Ennek a megoldására szintén fel kell készülnie az államnak, a szaktanácsadói rendszernek és az érdekképviseleteknek.

Előnyös elemként fogalmazták meg az érdekképviseletek, hogy eltűntek a kicsi termelők, negatívum viszont, hogy megjelentek a szófatermelők. A másik érdekesség az volt, hogy nálunk az eddigi nagyon szigorú gazdálkodási rendszerben ez egyfajta termelési szabadságot hozott, amit mindenki üdvözölt, hiszen a piachoz jobban alkalmazkodó, gyorsabban változtatható gazdálkodási forma jelent meg az SPS kapcsán. Nálunk ez nem lehet érv, hiszen mi ma is szabadon választhatunk a GOFR-növények közül. A negatív elemek közül kiemelendő, hogy a gazdaság megfiatalodása, az új belépők száma lényegesen lecsökkent. Erre mindenképpen megoldást kell majd találni.

A támogatások becsontosodtak, illetve a társadalom számára gyakorlatilag nagyon nehezen lett eladható a mezőgazdasági támogatások fenntartása, hiszen mit lát ma egy európai polgár? Hogy az ő adójából egy olyan ágazatot támogatnak, ahol a termelő azért kap pénzt, mert nem termel. Gyakorlatilag tehát azáltal, hogy elvált a támogatás, a nyugati társadalmakban ez lett az előszele a 13-ak, az angolok vagy főleg az angolszászok után képviselt álláspontnak, miszerint tovább kell csökkenteni az agrártámogatást, mondván, hogy amúgy sem a termelésre jut, nem minőségi élelmiszer készül belőle, hanem egyszerű támogatásként odaadjuk a földet valamikor művelőknek történelmi alapon, ennek tehát semmilyen gazdasági racionalitása nincs. Azt gondolom, ezzel a társadalmi feszültséggel nekünk is szembesülnünk kell, mi szintén nem tudunk ma komoly választ adni a magyar társadalomnak arra, hogy az amúgy is szűkös adóforintokból miért támogassák őket a 2006-ban termelőket, azok helyett, akik valójában élelmiszert állítanak elő. Azt gondolom, a teljes agrártársadalomnak fel kell erre készülnie, merthogy a 13-as vitában pont ezek a kérdések lesznek a legérdekesebb kérdések, hogy tovább csökken-e a mezőgazdaság szerepe támogatási oldalról az Európai Unióban, egyáltalán lesz-e közös agrárpolitika, avagy nem.

A másik negatív pont az volt a fiatalok számára, hogy a nemzeti tartalékok működése nem egységes, ebből adódóan nem is lehet egységesen fiatal gazdaként elindulni az Európai Unióban. Ebben a magyar kormányzat szerepe nagyon markánsan meg fog jelenni, hogy tudja-e az EU-s átlagnál jobban támogatni a generációváltást vagy nem, hiszen az agrárium jövőjének azért mindenképpen az a kulcsa, hogy új szereplők jelenjenek meg, hogy meginduljon egyfajta gondolati frissülés a mezőgazdaságban. Mert Lisszabon óta mindig beszélünk az innovációról, de a mezőgazdaság gyakorlatilag nem nagyon jeleskedik ezen ágazatban, nem igazán történtek radikális változások. Ami megvalósult, az csupán annyi, hogy az eddigi termelési rendszerekben a termelést korlátozták, a termeléshez kötötték a támogatást, ma viszont szabadon termelhetünk a világpiacra, ugyanakkor ma már piaci alapon kell tudni termelni, amihez viszont új technológiák, innovatív megoldások szükségesek, és nem hiszem, hogy ezekbe - és nem akarok senkit megsérteni - a szakmai pályája vége felé járó ember vagy döntéshozó nagyon be fog fektetni, ugyanis mindenki tudja, hogy ezen

befektetések 15-20 év alatt térülnek meg. Tehát mindenképpen szükséges - és ezt ismét aláhúznám - a generációváltás a mezőgazdaságban, és az SPS-nek kiemelt célja kell hogy legyen ez. Ma én ezt nem látom Magyarországon, nyilván pontosan azért, mert az a bizonyos jogszabályi háttér még nem született meg. Kérem a kormányzatot, hogy amennyiben lehet, ezen egyeztetéseknél mindenképp fordítson figyelmet arra, hogy meghallgassa az érdekképviselőket is.

Köszönöm szépen a figyelmet. *(Taps.)*

ELNÖK: Megköszönöm Szász Péter alelnök úrnak a tájékoztatóját. Azt gondolom, egyértelmű számunkra, a tájékoztató alapján is, hogy történelmi bázist igazán ott lehet jól kialakítani és működtetni vagy figyelembe venni, ahol van történelmileg kialakult birtokszerkezet és bérleti rendszer. A formai hibák viszont nagyon elgondolkodtattak, nagyon elgondolkodtattak a formai hibák, hogy a magyar gazdák jelenlegi felkészültségi szintjén mennyire leszünk majd képesek eredményesen igénybe venni a támogatásokat.

Engedjék meg, hogy külön tisztelettel köszöntsem dr. Tanka Endre professzor urat a Károli Gáspár Református Egyetemről. Megkérem professzor urat, szíveskedjen előadását megtartani.

Dr. Tanka Endre, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára

DR. TANKA ENDRE, a Károli Gáspár Református Egyetem tanára: Tisztelt Tanácskozás! Hölgyeim és Uraim! Az SPS-nek a földpiaci és a birtokszerkezetre gyakorolt hatásáról szeretnék néhány gondolatot kifejteni.

A termeléstől elválasztott átalánytámogatás egy meghatározó eleme a KAP szabályozó rendszerének, tehát feltétlenül szükséges lett volna, hogy az idő előtti és nem kötelező bevezetését egy hatástanulmány előzze meg, amely felmérné, hogy milyen közvetlen és közvetett következményekkel jár az egész mezőgazdaságra, az egyes ágazatokra, de nem utolsósorban az agrártársadalomra és a vidék sorsára nézve is. Az effajta szembesülés sajnos kizárja, hogy ennek az intézménynek a kialakítását és működtetését végül is egy szűk haszonélvező rétegnek az elsajátítási magánérdeke és az eredeti tőkefelhalmozás iránti igénye diktálja. Lehet, hogy durván fogalmazok, de csak egyetlen számra gondoljanak, és arra, hogy miről beszélünk itt egész délelőtt: arról, hogy legfeljebb 200 ezer földhasználónak az agrártámogatása majd hogyan fog alakulni.

Gondoljuk el! Sok minden történt már 1989 óta, például a 960 ezer magángazdaság száma csak az utóbbi három év alatt 20 százalékkal csökkent, de még mindig legalább 760 ezer magángazdálkodó van, és ha ezt családtagokra vetítjük, akkor aligha vitathatja bárki, hogy még ebben az elnehezült helyzetben is legalább 1 millió termelő különböző szinten - önellátó, félig árutermelő vagy árutermelő - érdekelt a mezőgazdaságban. Ehhez képest az egész SPS arról szól, hogy az agrárnépesség 10 százaléka milyen feltételek mellett juthat garantált vagyoni értékű, alanyi jogi támogatáshoz. Azt hiszem tehát, egy percig nem lehet vitás, hogy ebben az esetben is a farkok csóválja a kutyát, tehát nem az egész rendszerről beszélünk, márpedig én erre szeretnék kitérni. Annak ellenére, hogy - mondom - nincs egy tudományos hatásvizsgálat vagy tanulmány, megkönnyíti ezt, hogy mégis előre fel lehet vázolni olyan alaptényeket már, és ezek meglehetősen meggyőzőek, amelyek egyrészt a földviszonyoknak a bizonyított szerkezetmozgásából következnek, másrészt nagyon jó fogódzókat ad az Uniónak az agrárjövőképe, amely tulajdonképpen 2020-ig felvázolta a leglényegesebb tendenciákat.

Két részre kellene bontani ezt az elemzést, hogyha hosszabb idő lenne rá, de én csak vázlatosan próbálom ezeket ismertetni: a közvetlen és a közvetett hatásokról kellene beszélni az egész hatásmechanizmussal összefüggésben. Kétfajta közvetlen hatást próbálok jelezni: egyrészt a földtulajdoni piac, másrészt pedig a földbérleti piac tekintetében. Én nem osztom az államtitkár úrnak azt a véleményét, hogy itt nem várható a földárak növelése. Én úgy gondolom, hogy a földárak néhány éven belül jelentősen növekedni fognak, hiszen többéves nemzetközi, elsősorban az USA-ból kiinduló tapasztalat, hogy amikor a földtulajdonú monopóliumhoz egy alanyi jogú, vagyoni értékű támogatási jog társul, akkor az szükségképp beépül a földárba, mert a földnek a megnövekedett és a garantált jövedelemtermelő képességét jelzi.

Az Európai Bizottság az ez évi hivatalos anyagában, amely a moratórium kérdésével foglalkozott, Magyarországra nézve a 2000 és 2006 közti átlagos földárról beszél, hogy az 373 ezer forint hektáronként. Feltételezhető, hogy néhány éven belül ez az átlagos földár akár a támogatással arányosan is nőhet. Itt két alaptényt világosan látni kell. Az egyik az, hogy ez a földár-növekedés nem a bérbeadó földtulajdonos javára fog majd megjelenni, hanem annak a javára, aki a földet, az üzemet és a támogatási jogot végleg megszerzi - ez elsősorban a nagyüzemi földhasznóbérlő lesz. A másik tény pedig az, hogy nem most következik be ez a földár-növekedés, csak néhány éven belül, akkor, amikor már kialakult a földtulajdoni monopólium, és alkotmányos védelmet élvez, annak javára, aki természetesen a támogatási jogot is megszerezte.

Lényeges, hogy a földtulajdonos mint bérbeadó a támogatási jognak ezt az értéknövekményét nem tudja érvényesíteni sem a föld eladásakor, sem a bérbeadáskor. Hiszen először is abból kell kiindulni, hogy ez a növekmény nem az övé, hanem azé, aki végleg megszerzi, és egyszer és mindenkorra megszerzi a jelenlegi szabályok szerint, márpedig a földtulajdonos talán soha az életben nem fogja tudni megszerezni. A másik hatás pedig az, hogy ha beáll az agrárüzem, a föld és a támogatási jog monopóliuma - ami gazdálkodói túlsúlyt vagy kizárólagosságot is jelent -, az a nem tőkeerős földpiaci szereplőt végképp elzárja a földvásárlási esélytől. Magyarán az várható, hogy amikor ez a helyzet előáll, az EU tizenötökhöz hasonlóan nálunk is be fog fagyni a földpiac. Több évtizedes tendencia, hogy az éves földforgalom a földalpnak még az 1 százalékát se éri el.

A föld bérleti piacán az SPS díjemelő hatása már kevésbé egyértelmű, tudniillik a bérbeadónak a bérlő nagyüzemmel szemben nincs semmiféle alkupozíciója. Egyrészt a bérleti szerződéseket legalább öt évre kötik és a szerződés lejárta előtt eleve nem emelhetnek bérleti díjat, másrészt itt is előállhat, hogy a támogatási jog a földhasználót illeti meg, tehát ennek a hasznából a földtulajdonos nem követelhet méltányos részt. Az Európai Bizottság anyagában szereplő 17 100 forint/hektáros átlagos bérleti díj csak hosszabb távon növekedhet, de úgy gondolom, a földár 2-3 százalékát akkor sem fogja meghaladni. Zárójelben jegyzem meg, hogy az Agrárgazdasági Kutató Intézet egyik kutatója, Kovács Gábor korábban elemezte a földbérleti díj és a támogatási jog összefüggését és arra következtetett, hogy miután a földkínálat erősen rugalmatlan, a tulajdonos, azaz a bérbeadó részesedése majd aránytalanul nagy lesz. Véleményem szerint ez a következtetés csak akkor állna meg, ha Magyarországon is szabad földbérleti piac lenne, vagyis ha a tulajdonos maga dönthetné el - mint Nyugaton -, hogy ő műveli a földet, vagy bérbe adja, mert úgy jobban jár. A magyar helyzet gyökeresen más, itt ugyanis kényszer-jogintézményről, kényszerbérletről van szó. A jogi személy részéről azért, mert ő tulajdonos nem lehet, a földet csak bérbe veheti, de még inkább érvényes a kényszerelem a bérbeadó részéről, mert hiszen a tipikus bérbeadó itt a szövetkezeti részarány-tulajdonos, és az osztatlan tulajdonközösség neki se rendelkezési jogot, se használati jogot nem biztosít. S mivel már húsz éve nem kapja vissza a földjét, kénytelen bérbe adni olyan feltételek mellett, amiket számára diktálnak.

Mi az SPS közvetett hatásmechanizmusa? Ez sokkal lényegesebb kérdés, amiket eddig mondtam, emellett szinte eltörpülnek. Miért? Először is azért, mert a földalap kétharmadára terjed ki, legalább 1,8 millió bérbe adót érint, meghatározza a birtokszerkezetet, a foglalkoztatás alakulását, a mezőgazdaság teljesítőképességét és szerkezetét, valamint a vidék, a vidéki társadalom sorsát. Országos viszonylatban a földalap 62 százaléka haszonbérletben áll - ez az arány a szántóknál magasabb, 69 százalék -, az 1,8 millió bérbeadó zöme részarány-tulajdonos, aki az állam alkotmányos mulasztása miatt húsz éve meg van fosztva attól, hogy visszakapja a földjét. Eredetileg 3,6 millió hektárról volt szó, amelyből 1,5 millió hektár osztatlan tulajdonközösségbe került - kizárva persze a birtoklást -, a további része pedig tulajdonjogilag nem tisztázott. Most vált világossá, hogy húsz éve miért kellett befagyasztani a szövetkezeti részaránytulajdont, és annak döntő részét papíron mint osztatlan közösséget visszaadni a tulajdonosának. Az SPS intézménye - s ez a lényeg - nem más, mint egy erős katalizátor, amely az eredeti tőkefelhalmozást befejezi, és egy átjátszási technikával lehetővé teszi, hogy a földalap kétharmadát a mintegy 1,8 millió földtulajdonos terhére jelképes áron, az érték töredékéért elsősorban a nagyüzemi agrárréteg, a kül- és belföldi tőkétársaságok földtulajdoni monopóliumba vehessék.

Látni kell, hogy a földalap közgazdasági értelemben nem működő tulajdon és a tulajdonos számára nem jelent értéket, hanem csak annak jelent, aki ezt most meg fogja szerezni. Miért? Egyrészt mert a részarány-tulajdonos természetben nem kapja vissza a földjét, a földet pedig az állam leértékelte, a tulajdonos bármilyen fekvésű, bármilyen minőségű földért hektáronként csak 80 ezer forintot kaphat. Másrészt: támogatási jog nélkül nagyon gyorsan leértékelődik a földje. Harmadrészt pedig ne felejtjük el, hogy a földet a bérlő javára törvényes elővásárlási jog terheli, tehát előbb-utóbb sikerre vezet az a mechanizmus, amely a részarány-tulajdonost arra kényszeríti, hogy szabaduljon meg a földjétől és az érték töredékéért adja át azt a földhasználónak.

Az SPS negatív hatásai egy soktényezős folyamatban összeállnak, egymást erősítve összegződnek. Idő hiányában most ennek csak az elemeit tudom jelezni: a foglalkoztatás beszűkülése, a gazdaságok tömeges megsemmisülése, a birtokszerkezet végleges torzulása, a nagyüzem túlsúlya, a falvak pusztulása, a népesség elvándorlása, a vidéki életminőség romlása. Engedjék meg, hogy itt e Házban figyelmeztessenek arra, milyen jövőképet szán számunkra az Európai Bizottság 2020-ig tervezett koncepciója. Ez nem másról szól, mint a mezőgazdaság európai modelljének a teljes feladásáról. 2018-ig megszűnik a belső piactámogatás és a közvetlen termelői támogatás, és megszűnik az SPS is. A 2009-től tervezett bevezetés célja az, hogy megszüldítsa az elsajátítási monopóliumot, mert aki 2018-ig megszerzi ezt az alanyi jogú támogatást, a földet, az üzemet, az az egész ágazatot uralhatja, a mai termelőnépesség milliós tömegeit pedig ki fogják szorítani a mezőgazdaságból.

Azt már jeleztem, hogy a támogatási jog maximum 200 földhasználó javára szól. A többiek azért nem regisztráltathatták magukat, mert az életképességi méretküszöb a gazdálkodók 91 százalékát eleve megfosztja még a támogatás lehetőségétől is. Az SPS azzal teljesíti az uniós jövőképet, hogy versenyképesség ürügyén az EU huszonötök 10 millió

gazdaságából 47 százalékot meg kell szüntetni, fel kell számolni. Ebből 700 ezer a tizenötökre esik, 4 millió pedig a keleti térségre. A közgazdasági ok is nyilvánvaló: ahhoz, hogy az új belépők hatékonysága legalább a felét elérje az EU tizenötöknek, a gazdaságok felét fel kell számolni.

Beszélnem kellene a birtokszerkezet alakulásáról, ahol nyilvánvalóan egyfajta koncentráció megy végbe. A 2003-as adatok is jelezték, hogy a gazdaságok 1,6 százaléka birtokolja a termőterület 75 százalékát. Az SPS hatására a részarány-tulajdonosok és a tíz hektár alatti egyéni gazdaságok kiszolgáltatott helyzetbe kerülnek, s tudni kell, hogy az 1,8 millió földtulajdonos - akik bérbeadóként is megjelennek - 93 százalékának a földterülete tíz hektár alatti. Ezek mind a gazdálkodás feladására, a föld eladására kényszerülnek. A lényeg, hogy a földkoncentráció és a gazdasági ellehetetlenülés hatására 2011 után, amikor a földpiac felszabadul, létrejön a nagybirtokrendszer földtulajdoni monopóliuma.

Összegezve: ha a KAP 2020-ig tervezett diktátumát és az SPS mechanizmusát az agrár- és földpolitika egy nemzetstratégiával nem ellensúlyozza, akkor nyolc-tíz év távlatában nem lesz magyar mezőgazdaság, legfeljebb magyarországi mezőgazdaság, hasonlóan ahhoz, ahogy 1997 óta nincs élelmiszeriparunk. Nem részletezem, hogy ebben a termelőre mi várhat, tehát aki nem kényszerült elmenekülésre, bérabszolga lehet, a hazai fogyasztó pedig a mérgező globalizációval szemben egy kiszolgáltatott - elnézést a kifejezésért - konzumidióta lett.

Idő hiányában nem tudok beszélni a pozitívumról (*Derűltég.*), pedig az lenne a legfontosabb - mert az is van.

Az agrárpolitikának tehát ahelyett, hogy az SPS idő előtti bevezetésére fordítja a figyelmét, a nemzetstratégiát kellene kidolgoznia. Ennek a legfontosabb pillére, hogy egyrészt a földre nézve az állam önrendelkezését visszaszerezze a földtulajdon és a földhasználat közérdekű szabályozására, másrészt hogy visszaszerezze az élelmiszer-önrendelkezést. Ezt a témát nem, csak egyetlen mondatot engedjenek még meg: hogy nem különleges és harmadikutas magyar útról van itt szó, nem. A közösségi jognak és a csatlakozási jognak az érvényesítéséről van szó, mert például a földdel kapcsolatos nemzetstratégiának a legeslegesítő lépése az lenne, hogy a törvény szerezzen érvényt annak a fontos uniós követelménynek, hogy a földbérleti piacon nem lehet diszkrimináció. Tehát a gazdasági társaságnak és a szövetkezetnek a haszonbérleti kiváltságát meg kellene szüntetni, mert hiszen az uniós jog az, amely jogegyenlőséget és általános egyenlőséget garantál, és az Európai Közösség Bírósága a római szerződés 4. cikke alapján ezt kiterjeszti az azonos versenyfeltételek biztosításának a követelményére is. A kezünkben tehát a kulcs, csak a közösségi jogot kell érvényesíteni, és nem arról kellene beszélni, hogy miért megy tönkre a magyar mezőgazdaság, és hogy miért nincs eltartóképesége. Ehhez tehát egy paradigmaváltás kell, és én nagyon bízom abban, hogy nem a politikai éleslátás, hanem az objektív körülmények kikényszerítik ezt.

Köszönöm a figyelmet. (*Taps.*)

ELNÖK: Megköszönöm a professzor úr részletes előadását. Felkérem dr. Udovecz Gábor urat, az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatóját, szíveskedjen előadását megtartani. Előadásának címe: A 2009-2013 közötti közvetlen kifizetések összehasonlító elemzése a SAPS- és az SPS-rendszer alkalmazása esetén. Kérem a főigazgató urat, kápráztasson el bennünket a számokkal, és tegye lehetővé, hogy az összehasonlítás alapján mindenki számára egyértelművé váljon, hogy ki lesz a győztes, kinek lesz nyeresége ebben a kérdésben, ha véletlen bekövetkezne.

Dr. Udovecz Gábor, az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatója

DR. UDOVECZ GÁBOR, az Agrárgazdasági Kutató Intézet főigazgatója: Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Köszönöm a szót. Én inkább itt lent maradnék, a föld közelében. (*Közbeszólások: Helyes! - Taps.*) Mielőtt az SPS-ről beszélnék, engedjenek meg egy rosszálló megjegyzést: a magyar parlament büféjében nincs élelem. (*Derűltég.*)

Szóval az SPS-ről már majdnem mindent elmondtak itt, én igyekszem nagyon szelektálni, kerülve az átfedéseket. Azt gondolom - és egy kicsit hűtöm is a kedélyeket -, hogy a magyar mezőgazdaság jövőjét nem ez a lépés dönti el alapvetően. Fontos, lesz hatása, de azért a főbb ágazatainkra, a vidék népére nagyobb hatással lesz a környezetünk, a piac, nagyobb hatással lesznek az értékesítési lehetőségek, az árak, a hozzáértés, a szervezettség, az időjárás is. Természetesen a támogatásnak is lesz valamilyen szerepe, vagy például a vagyonsbiztonságnak avagy - bizonytalanságnak is nagy szerepe van a mezőgazdaság jövőjét illetően. Annál is kevésbé látom ezt sorsdöntőnek, mert hiszen a támogatások nagy része, tulajdonképpen 100 százaléka a földtulajdonosoké lesz bérleti formában. Dániában ez már így van, jobb magyar területeken ma is meghaladja a bérleti díj az 1 hektárra jutó támogatások összegét. (*Taps.*) Elhangzott már itt, hogy mi lesz a támogatási jogosultság ára, az előadók kiegészítettek itt három évben. Én nem vennék erre mérget. Ezt alapvetően az dönti majd el, hogy milyen lesz a közös agrárpolitika sorsa 2013 után, ez nagymértékben befolyásolja majd a jogosultságok eladási árát.

Hölgyeim és Uraim! A sajtóban gyakran felbukkan, hogy az lesz a nagy változás, hogy a támogatásokat elszakítjuk a termeléstől ebben az SPS-rendszerben. Badarság. A SAPS-rendszer egy termeléstől elszakított támogatás, a Top-up rendszerben is két ilyen elem van: a húshasznú tehén és az anyajuh. Nem ez a nagy változás. Ha lesz még ebben változás, azt az úgynevezett Health Check elintézi, de arról még ne beszéljünk, arról még nem szavaztak. Az igazi változás az, hogy a területi átalány helyett egy egyszer megállapítandó, vagyoni értéket jelentő gazdaságsoros támogatási jogosultság lép életbe az első évben. Nézzük meg a tortát, a brüsszeli tortát!

Én nem beszélek a Top-upról, azért, mert az egy kifutó kategória, és az van mindkét rendszerben, a SAPS-ban is van, a Top-upban is van, de, hangsúlyozom, az 13-ban nulla, 12-ben már csak 20 százalék, 11-ben 10, de addig is csökken már az állatokhoz kapcsolódó támogatás, mert hiszen a területi eleme miatt azt csökkenteni kell.

Hadd szögezzem el azt is, hogy a támogatás, a brüsszeli pénzt összege nem függ attól, hogy SAPS vagy SPS, ugyanannyi. A 2009-es tortában ez 807 millió euró - mondom, mindkettőhöz tartozik Top-up, amíg van. A SAPS, ha abban maradunk, csak egy területi támogatás maradhat, más célra brüsszeli pénz nincs. Ha áttérünk az SPS-re, ott van egy 43 millió eurós termeléshez kötött - juh és húshasznú tehén, meg amit addig még esetleg kötelezően bevezetnek vagy megtartanak -, illetve abban van egy pici kis nemzeti tartalék, a klasszikus nemzeti tartalék. Van durván 300 millió forint, ez a kiegészítő elem, ha úgy tetszik, ez is egy termeléstől elszakított, üzemsoros támogatás. És van a legnagyobb elem, a 460 millió euró, ami a területi alapú támogatás.

Még egyszer mondom: az, hogy a közös agrárpolitika felülvizsgálata mit hoz, arról én nem beszélek, mert ha azt meg akarjuk váltani, akkor biztos, hogy el kell halasztani a bevezetést. Ez egy érv éppenséggel mellette.

2013-ban ugyanez a helyzet: a bal oldali torta elég unalmas, minden területre vetített támogatás, az összege értelemszerűen növekszik. A jobb oldali az SPS, a mai kormányjavaslat, amely egy 52 milliárdos termeléshez kötött támogatás, 488 az a bizonyos üzemsoros kiegészítő elem, ami a múltbéli, történelmi teljesítményekhez kapcsolódik, és 767 millió euró a regionális elem. Ezek a számok - és ezt főleg a következő számokhoz kellene mondanom - az elvi maximumot jelentik. Ezek nem hivatalos számok, ezeket a kutatók állították össze. Mi nem veszünk részt a Bizottságban való napi tárgyalásokban, tehát lehet, hogy a napi adat ettől már egy picit eltér, de remélem, nem tévedtünk nagyot. Ez az ábra azt mutatja, hogy az egyes ágazatok összességében, abszolút számban mire számíthatnak, a következő ábra pedig a fajlagos számításokat mutatja be. Ez világosan mutatja az agrárpolitikai szándékokat. 2009-ben a növénytermesztők mintegy 800 millió eurót kapnának, ha áttérünk az SPS-re, akkor 700 milliónál valamivel kevesebbet. Ez azt mutatja, hogy a döntéshozók a pénz egy részét átcsoportosították a növénytermesztőktől az állattenyésztőkhöz, hiszen az állattenyésztők a SAPS-ban 2009-ben csak nemzeti támogatásból kapnának pénzt, az SPS-ben viszont kapnak mintegy 110 millió eurót. 2013-ban ez a különbség még jelentősebb lesz, hiszen még nagyobb az átcsoportosítás aránya: az állattenyésztők ebben az esetben mintegy 184 millió eurót kapnak. Ez az ágazati támogatottságot is jól mutatja, az összes ilyen brüsszeli pénz 14 százaléka menne az állattenyésztésre.

A fajlagos mutatóknál még plasztikusabb az átcsoportosítás iránya, a nyertesek és a vesztesek megnevezése. 2009-ben a GOFR-növénytermesztők hektáronként 15 euróval kevesebbet kapnak az SPS-ben, mintha a SAPS-ban maradnánk. Ez a pénz máshova megy. Az egyéb növénytermesztők, gyümölcs- és szántótulajdonosok, illetve -használók 66 euróval kapnának kevesebbet. Elnézést kérek, itt a szőlő hibásan van kihúzva, hiszen közben a szőlőre is kiterjeszhető a regionális elem. 66 euró nem kevés, de tény, hogy ez megtörténik, ha a magyar parlament elfogadja. 2013-ban pedig a gabona- és fehérjenövény-termesztők 25-26 euróval kapnak kevesebbet, mintha a SAPS-ban maradtunk volna, a többi növénytermesztő ágazat mintegy száz euróval kap kevesebbet. Ezek a rossz hírek.

Az állattenyésztés egyik ágazata sem kap egy fityinget se, ha a SAPS-ban maradunk, így aztán az egy tonna tejre jutó brüsszeli forrás 2009-ben 32 euróval több, mintha nem mennénk át. 147 euróval ér többet a hízott bika, 9,5 euróval az anyajuh és 173-174 euróval a húshasznú tehén. Ezek a különbségek 2013-ban értelemszerűen még nagyobbak lesznek.

Hölgyeim és Uraim! Sok mindent lehet modellezni. Mi az Agrárgazdasági Kutató Intézetben 2013-ig modelleztük a SAPS és az SPS hatásait, ugyanis nagyjából addig ismertek a pénzügyi peremfeltételek. Van olyan is, amit nem lehet modellezni, ilyenek például az emberi szándékok és döntések. Aztán a zöldség-gyümölcs szektort is nagyon nehéz modellezni, mert ott az éghajlatnak döntőbb szerepe van, mint a ráfordításoknak, az áraknak, a piaci lehetőségeknek. Az általunk végzett modellezés legfőbb következtetése az, hogy a magyar mezőgazdaság főbb ágazatai fejlődési lehetőségeiben a piacnak, az áraknak, a magyarországi makrokörnyezetnek sokkal nagyobb szerepe lesz, mint a támogatási formának. A makrofeltételek közül kiemelném, hogy a versenytársainkhoz képest más a vagyónbiztonság, mások a járulékok, az adó- és munkaerő-ellátási lehetőségek pedig sok esetben rosszabbak. Ennek nagyobb szerepe van az ágazatok jövője szempontjából.

A sertés- vagy a baromfiágazat a másik rendszerben elég komor képet mutat. Ha nem hajtjuk végre az átállást, akkor

egy vegetáló, tovább csökkenő pályán marad ez a két ágazat, ezért döntöttek úgy a döntéshozók, hogy a GOFR-növényeket egy kicsit kedvezőbb helyzetbe hozzák, így segítvén e két abrakfogyasztó ágazatot. Az is látható, ha marad a SAPS-rendszer, akkor a szarvasmarha-ágazat és a juhászat biztosan rosszabb helyzetbe kerül, s még a jelenlegi szolid állomány is tovább fog csökkenni. Sajnos az SPS se garantálja, hogy elárasztsuk Európát jó minőségű hússal, de azért az SPS-ben valamivel jobb a helyzet. Az SPS legnagyobb kedvezményezettje tehát az állattenyésztés, ezen belül is a viszonylag kis területtel rendelkező állattenyésztők. Akiknek nagy területük van, azok többet hoznak a területen, mint a létszámhoz kötődve.

Sokan beszéltek már a feszültségpontokról. Én is azt tudom mondani, hogy van három-négy olyan kritikus pont, amelyeken lehet javítani; de tény, hogy vannak ilyen pontok.

A támogatási jogosultság nem a tulajdon talaján született. A támogatást azok a gazdák, azok a földhasználók kapják, akik élelmet termelnek és közjavakat állítanak elő - ez nagyon fontos - a városi lakosság számára. Ez legitimálja a támogatásukat. Nagy civilizációs vizsga lesz a magyar agráriumban, hogy a földtulajdonosok és a földhasználók, a bérlők miképpen tudnak megegyezni, hiszen egymásra lesznek utalva. A jogosultság semmit sem ér föld nélkül, a föld viszont támogatás nélkül is használható. Egyik csoportot sem lenne helyes méltánytalan helyzetbe hozni, olyanba, hogy valaki kényszerűen adja el a jogosultságát, vagy kényszerűen érje be jogosultság nélkül. Ilyen szempontból azt tartom veszélyesnek, hogy sokkal nagyobb a magyar mezőgazdasági terület, mint a jogosult terület. Van egy manőverezési, ha úgy tetszik spekulációs lehetőség, és ezt a kaput a lehető legszűkebbre kell zárni. Mert nem lenne helyes, azt hiszem, senkinek az érdekét nem szolgálná, ha a támogatási jogosultság a jobb földekről elvándorolna zerge járta rossz területekre, csak a támogatás érdekében. Ez nem lenne jó dolog.

Azt gondolom - és itt nekem őszintén kell beszélnem, hiszen az elnök úr kért fel -, hogy lehetnek viták az ágazati preferenciákból, lehetnek viták, érdekkonfliktusok. Ennekem személy szerint elég egyértelmű az álláspontom, hogy a szántót és a gyepeket nem lenne szabad egyforma intenzitással támogatni, a magyar gyepek 90 százalékán csak vadállatok vannak, haszonállatok nincsenek, gazdasági hasznot igazából nem hoznak. Az már egy másik kérdés, hogy a szántó kultúrái között teszünk-e különbséget vagy nem, tehát hogy a gabona, a szántóföldi zöldség és a szálastakarmányok között teszünk-e különbséget, azt meg lehet vitatni. Világos, hogy miért döntöttek így az előterjesztők: ha valamiben Magyarország versenyképes lehet a világon, az igenis a gabona, a sertés és a baromfi. Ha a sertést és a baromfit nem támogatjuk ily módon, akkor itt is elvesztegetjük az előnyeinket.

Végül van egy vitapont, ez az a bizonyos bázis, a 2006-os bázis. Az államtitkár úr elmondta, hogy korábbi bázis meg több év lehet, csak későbbi nem, későbbi bázisunk nincsen tudniillik, 2007-ben már nem volt termeléshez kötött a Top-up, azt tehát nem lehet választani. Itt én, naiv kutató azt gondolom, hogy minél többet meg kell tenni az átmeneti helyzetek kezeléséért a báziskorrekciónál. Lehet, hogy van radikálisabb megoldás is, de nem tisztem, hogy én erről beszéljek.

Hölgyeim és Uraim! A lényegét én így látom, és talán takarékoskodtam az idővel is. Szokás a végén valami frappáns mondatot mondani, az én mondatom így szól: ha 2009-ben bevezetjük az SPS-t, az nem dráma, ha elhalasztjuk, az sem tragédia - nem tragédia! -, én úgy látom azonban, hogy a 2009-es bevezetése mellett sokkal több érv szól, mint ellene, ellene alig szól valami. Köszönöm a figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen, főigazgató úr. Azt gondolom, az elmondottak mindenkiben ébresztenek gondolatokat. Mi úgy gondoljuk, hogy a támogatási jogosultságok bizony föld nélkül is forgalomképesek és jelentős értéket képviselnek.

Felkérem Benedek Fülöp urat, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. agrárportfólióért felelős vezérigazgató-helyettesét előadásának megtartására. Az ülés vezetését pedig átadom Herbály Imre alelnök úrnak.

(Az ülés vezetését Herbály Imre, a bizottság alelnöke veszi át.)

Benedek Fülöp, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. agrárportfólióért felelős vezérigazgató-helyettese

BENEDEK FÜLÖP, a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. agrárportfólióért felelős vezérigazgató-helyettese: Tisztelt Elnök Úr! Hölgyeim és Uraim! Udovecz Gábor kiállt oda a földre, és számomra is szimpatikusabb lett volna azt mondani, hogy én is földközlelől próbálom elmondani a magamét, de kisebb kockázatnak tartom azt, hogy az elnökségnek vagyok háttal, mint hogy önökkel *(Derűtség.)*, és nem azért, mert azt remélem, hogy nem vágnak fejbe, hanem mert úgy illik talán, hogy mondandómat rövidre fogjam, és az önök iránti tisztelet meg a szakma iránti elkötelezettség vezesse.

Talán két dolgot engedjenek meg előljáróban elmondanom! Az egyik az, hogy mint hogyha az eddig elhangzott

előadásokból azt érzékeltém volna, hogy a többség vagy az előadók egy része abban a tévhitben van, hogy Magyarország meghatározó alkotója az európai uniós politikának, az agrárpolitikának, nem pedig alkalmazója. Tudomásul kell vennünk, hogy csak súlyunknak megfelelően tudunk az európai uniós agrárpolitikában részt venni, ügyeskedéssel néha egy kicsit nagyobb súllyal, de alapvetően sem Franciaország, sem Anglia, sem Spanyolország súlyával sem rendelkezünk, még a lengyelekével sem. Ez az egyik dolog.

A másik, ami a napirenden lévő témát illeti, hogy mint hogyha többen úgy éreznék, hogy arról kell alapvetően vitatkoznunk, hogy ezt az új SPS-rendszert bevezessük, vagy ne vezessük be. Nagyon sok érv hangzott el pro és kontra. Az én megítélésem szerint - erről az előadások többsége meggyőződött, és itt a miniszter úrra és Gőgös államtitkár úrral utalok elsősorban - nekünk itt arra kell készülnünk, hogy erről az SPS-ről nagyobb valószínűséggel lesz törvény egy hónapon belül, mint nem, és akkor már az alkalmazásról, a minél jobb kihasználásáról kellene itt a mai napnak is meg az ezután jövő hasonló fórumoknak is szólniuk.

Ezért tehát engedjék meg, hogy én az előadásomban, nem megismételve azokat a dolgokat, amelyek itt elhangzottak, inkább csak egy gyors áttekintést adjak az SPS-re vonatkozó legfontosabb jellemzőkről - az előadás témáit egyébként 11 pontban foglaltam össze -, és inkább az állami tulajdonú földek hasznosításának tapasztalatairól, valamint az állami tulajdonú földeknek az SPS alkalmazásával összefüggő problémáiról, a jobb kihasználás lehetőségeiről, az ehhez kapcsolódó közös teendőinkről szóljak. Mielőtt azonban erre rátérnénk, talán elevenítsük fel, hogy mi is ez az SPS! Nem területalapú támogatás, hanem alapvetően jövedelemtámogatás, és itt is szeretném hangsúlyozni, hogy összhangban van az Európai Unió politikájával.

Hogyha megnézzük a célokat és a jellemzőket, akkor, úgy hiszem, az itt elhangzottakat sem az SPS-t támogató, sem az SPS-t ellenző vélemények nem cáfolták: mindenki szeretné a jövedelembiztonságot, a piachoz való igazodást, a biztonságos magyar élelmiszert, az pedig, hogy az SPS milyen jellemzőkkel ítéhető meg, az, úgy hiszem, főleg a miniszter úr bevezető előadásában, elhangzott, és ahhoz olyan vitatott tétel, amelyről itt külön szólni kellene, nem volt. És akkor egy gyors rátekintést ajánlok mindenki részére arra, hogy hogy is néz ki Magyarország földterülete, az a kicsit több mint 93 ezer négyzetkilométer a 2006. december 31-ei állapotnak megfelelően - ezt azért hangsúlyozom, mert ugyan 2007. december 31-ére is vannak adatok, de azok a kontrollokon még nem mentek át, és azok nem hivatalosak. És hogyha ezzel összevetjük, akkor a következő táblázat mutatja, hogy hogy is néz ki a magyar állam külterületi termőföldtulajdona. Nézzenek csak rá! 2 millió 570 ezer hektár, igaz, hogy ebből a kivett területek és a különböző művelési ágak szerinti megosztás már egy bonyolultabb, az áttekinthetőség szempontjából több problémát felvető adatsort tartalmaz. Annak mondom, aki esetleg jegyzetelni akar, hogy, gondolom, kiadásra kerül az egész; az adatok olyan sok tételt tartalmaznak, hogy a jegyzetelés nehéz lesz, de rendelkezésre áll.

Hogyha továbbmegyünk, és megnézzük, hogy pillanatnyilag hogyan is hasznosulnak az állami tulajdonú földterületek, akkor ezt a táblát láthatjuk. És hadd fűzzek hozzá néhány gondolatot, mert itt, biztos adatra hivatkozva, tévesen hangsúlyoztak néhányan ezzel kapcsolatos dolgokat is! Tehát olyan haszonbérletünk, ami folyamatos, tehát nem jár le a következő évben vagy az idei évben, 370 ezer hektárra van. Azért van a körülbelüli szám, mert egyrészt ezek egy része értékesítés alatt áll, másrészt a Földalap folyamatosan vásárol fel ilyen területeket. A haszonbérlet új, kiírásra kerülő tétele: 50 ezer hektárnál már elkészült a hosszabbítás, másik 50 ezer hektárral számolunk év végéig. Összesen tehát a magyar állam tulajdonában lévő és haszonbérleti jogviszonyban hasznosított terület nagysága durván 370 plusz 100 ezer, tehát 470 ezer hektár, vagyonkezelésben pedig 1 millió 800 ezer hektár van. A hiányzó terület az előző táblához képest abból adódik, hogy a honvédség részéről még nem került átadásra a vagyonkezelő részére több mint 100 ezer hektár erdő, és nem tisztázott a nemzeti parkok kezelésében lévő rétek, legelők, erdő- és szántóterületek egy része.

A hosszabb távú hasznosíthatóság és az eddigi tapasztalatok figyelembevételével a SAPS kialakításánál is indokolt az állami tulajdonú földterületek hogyan továbbjáról szót váltani. A mi területeink szempontjából kulcsfontosságú momentum - s itt Gőgös államtitkár úrral értek egyet, Tanka professzor úrral nem -, hogy az SPS-rendszer felhajtóerőként fog hatni a termőföldek értékére és vételárára. Ez történt az uniós csatlakozásoknál is, és a nemzetközi tapasztalatok alapján ez történt azokban az utóbbi években az SPS-rendszert bevezetett országoknál is, amelyek fejlettebbek Magyarországnál, de a mezőgazdaságainkban akkora különbségek nincsenek. Azt reméljük, hogy ebből a felhajtóerőből a magyar állam hasznát is növelni tudjuk.

Engedjenek meg egy visszatekintést. Nem egészen hat évvel ezelőtt az itt jelen lévők jelentős körével sok egyéb mellett arról vitatkoztunk, hogy a 2004-es uniós csatlakozásra felkészülve mi lesz a magyar föld sorsa. Akkor attól tartottunk, hogy a föld majd ebek harmincadjára külföldiekhez kerül. Szerencsére nem ez történt. Sőt nyugodtan ellenőrizhető, hogy nincs arányaiban több földtulajdon Magyarországon a külföldiek kezében, mint volt 2004-ben, a csatlakozás idején. Sokkal nagyobb veszély az, hogy ha 2011-ig nem rendezzük a magyar föld sorsát akár a magyarok részére tartós haszonbérleti joggal vagy kedvezményes vásárlásokkal, akkor azt követően - függetlenül attól, hogy a föld ára

emelkedik - elszabadulhat a piac.

Hogy történt ez az elmúlt négy évben? 2003-ban hirdettük meg először az életjáradék-programot. Akkor 100 ezer forintért 19 ezer hektárt vásárolt a magyar állam. Eddig egyébként a négy program keretében 65 ezer hektárt vásárolt meg, további 18 ezer hektárt vásárolt készpénzért, s mintegy 15 ezer hektárral "gyarapodott" az állami tulajdon azért, mert a nyilvántartást pontosítottuk. Így főleg a kárpótlásra kijelölt területek kerültek vissza állami tulajdonba, és sokan tudják, hogy a tavalyi, az elbirtoklás megelőzése érdekében tett intézkedések következtében az állam területe majdnem 20 ezer hektár termőfölddel gyarapodott.

Hogy alakultak az értékesítések? 2006-ban és 2007-ben 52 ezer hektárt értékesített az állam azokból a földekből, amelyeket az életjáradék fejében vásároltunk, és 22 milliárd forint árbevételhez jutott. Az első tétel értékesítésénél 280 és 320 ezer, míg a múlt évi értékesítés utolsó tételénél 480 ezer forint volt az átlagos hektáronkénti értékesülési ár. S ha már ez szóba került, elmondom, hogy a termőföldek hasznosítására létrehozott földalap működésének nem egészen öt éve alatt mintegy 34 milliárd forint bevételhez jutott és - elsősorban az életjáradékok kifizetésére - 27,6 milliárd forint kifizetéséhez adott pénzt.

Ha elfogadjuk azt a tendenciát, amit az eddigi tapasztalatok és a tudományos elemzések is alátámasztanak, akkor a későbbiek során arra kell készülnünk, hogy a magyar földpiacon megforgó földek értéke növekszik, ami a tulajdonos érdekét is szolgálja. Azt nem tudom elvitatni, még akkor se, ha a részaránytulajdon egy részét - ahogy professzor úr említette - kényszerértékesítésre kell odaadni, hogy rosszabbul jár a gazda, ha 400 ezer forint helyett 600 ezret kap érte. Egyébként azok az állami feladatok, amelyek a részaránytulajdonok kimérésére, illetve az erre vonatkozó rendezésre utalnak, mérsékelt költségvetési forrásokkal folyamatosan haladnak.

Ami az eljárásrendet illeti: mint a bevezetőben említettem, arra készülünk, hogy nagyon gyorsan meg kell kezdeni az erre vonatkozó végrehajtási feladatokat. Ezek azok a kérdések, amelyekkel a végrehajtásért felelős minisztériumnak és a civil szervezeteknek - különösen az MVH-nak és az MGSZH-nak - foglalkozni kell. Ugyanez a feladatsor a támogatások igénybevételére vonatkozó fontosabb kitételeknél is. Szeretném megemlíteni, az állami tulajdonú földeknél nem igaz az, hogy a bérlő bemondásra kaphat támogatást, ugyanis az állami tulajdonú földeknél a bérlőnek igazolnia kell, hogy azt az államtól bérli. A magántulajdonú földeknél viszont ez igaz.

Szeretném hangsúlyozni, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörű Részvénytársaságnál a tulajdonosi joggyakorló kétoldalú megállapodással szándékozik hasznosítani az SPS során keletkező jogosultságokat. Elkészítettük a szerződéstervezeteket, de ez az a kritikus terület, ahol el kell dönteni, hogy a tulajdonosi joggyakorló, illetve a tulajdonos között milyen szerződés kerülhet megkötésre annak érdekében, hogy a növekvő SPS-támogatásokból a tulajdonosok akár bérlési jogviszony keretén belül haszonbérletként megkapják azt a többletdíjat, amire jogosultak. Az állam részéről beleillesztve a rendszerbe - értem ez alatt az SPS-törvény most vagy később bevezetendő, de mindenképp meghozandó rendszerében az MNV Zrt.-ről szóló állami tulajdonnal kapcsolatos törvényt - ez szerződéses megállapodás kérdése.

Megjegyzem - noha a jelen lévők többsége tudja -, hogy a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zártkörű Részvénytársaság a húsz évre szóló haszonbérleti jogot értékesíteni szándékozik. Rendkívül nagy az érdeklődés azok részéről, akik most is rendelkeznek haszonbérleti joggal, különösen azok tekintetében, akiknél a szerződés három-öt év múlva lejár és az állattenyésztés fejlesztéséhez szükséges támogatást vettek igénybe. Amennyiben ez a húszéves haszonbérleti jog értékesítésre kerül, a magyar állam e haszonbérleti joghoz kötötten engedi át az SPS-rendszerben azokat a vagyoni értékű jogokat, ami megítélésünk szerint a föld folyamatos művelését, a korrekt együttműködést és mindkét fél kompromisszum alapján történő igényének kielégítését tartalmazza. Nagyon egyetértünk a MÁSZ elnökének véleményével, aki azt mondta, nem lehet úgy SPS-t csinálni, hogy éket verünk a földtulajdonos meg a földhasználó közé. Mind a két társaságnak érdeke, hogy egymással megegyezzenek, s ebben a rendszerben több kell jusson a tulajdonosnak is és a földhasználónak is.

Engedjék meg, hogy összegzésképp felhívjam a figyelmet a fontosabb kivetített pontokra, különösen pedig az utolsó kettőre, amelyek arról szólnak, hogy a magyarországi földbirtok-politika végrehajtása a földművelésügyi miniszter joga és felelőssége. A bevezetendő SPS-rendszerben a földbirtok-politika kiemelt elemei - a tulajdoni viszonyok, az értékesítés, az állami földeknél a haszonbérbe adások és az ehhez kapcsolódó akciók - a miniszter jogosultságával jelennek meg. Ha az érintettek közötti összhang e tekintetben megvalósul, akkor azt a birtokpolitikával összhangban mindannyiunk javára tudjuk hasznosítani.

Mindezekkel együtt az SPS-szisztéma adaptációja szükségszerű a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. megítélése szerint, működésének sikere pedig az állami és a piaci szereplők közös érdeke és felelőssége.

Köszönöm figyelmüket. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen Benedek Fülöp előadását. Előadásával a felkért előadók előadásainak a végére értünk.

Kérdések, hozzászólások, válaszok

Mivel 13 óra 30 órakor befejeztük volna a konferenciát, csak jelezném, hogy most 14 óra 40 perc van, és 8 darab előre benyújtott kérdés, illetve véleménynyilvánítási igény érkezett hozzám. Azt szeretném kérni, hogy akik hozzászólnak, kérdeznek, lehetőleg röviden, 2-3 percben tegyék meg azt, és ha ez nem sikerül, akkor engedjék meg nekem, hogy valamilyen módon, egy leheletfinom mozdulattal, mint az előbb Benedek úrnak jeleztem, jelezzek, mert úgy gondolom, hogy többen vannak még, akik nem nyújtottak be hozzászólási lapot, illetve látom, hogy már türelmetlenkedik a közönség.

Elsőként László Dezsőné gazdálkodónak adom meg a szót, ha itt van még. *(László Dezsőné szólásra emelkedik.)* Igen. Parancsoljon, öné a szó. Mindjárt kap egy mikrofont, már ott is van. Köszönöm.

LÁSZLÓ DEZSŐNÉ: Tisztelettel köszöntök mindenkit! Én Margittai Miklós úrnak szeretném a kérdésemet feltenni. 12 éve vagyok családi gazdálkodó, főállásban, ebből élek. Osztatlan közös tulajdonban lévő földeket vásároltam a tulajdonostársaimtól 2006 folyamán. 2006. december 31-én lejárt a bérleti szerződés, az előző földhasználónak ezt én természetesen tisztességes módon bejelentettem, ő ezt tudomásul vette. A búzatermék betakarítása után én birtokba is léptem, amit az előző bérlő írásban kért. 2006. december 31-én járt le papír forma szerint a bérleti szerződés, és 2007. szeptember 25-e után villámcsapásként ért bennünket a történelmi bázis-rendelet. Szeretném elmondani, hogy csak Felsőánán 600 hektárt érint ez a dolog, mögöttem 40 gazdálkodó áll, akik ugyanebben a helyzetben vannak. 2007. október 31-éig a K-9004-es nyomtatványon bejelentettük, hogy 2006-ban megváltozott a földhasználó személye. 2008 augusztusában kaptunk először az MVH-tól levelet, amelyben elutasítottak bennünket, mivel a történelmi bázis szerintük nem nekünk jár. Szeretném elmondani, hogy közjegyzői okiratot nyújtottunk be az MVH-hoz az előző földhasználónak a földügyes kollégája közjegyző előtt nyilatkozott, hogy 2006 júliusa és szeptembere között megtörtént a területek átadása. Azt is szeretném elmondani gazdálkodótársaimnak, hogy ebben az ajánlott, térítvevényes levélben az állt, hogy a búzatermék betakarítása után a parlagfű-mentesítés az új tulajdonos és gazdálkodó feladata. Mi jó gazda módjára birtokba is léptünk. Ez 2007 szeptemberéig nem is volt probléma - attól kezdve probléma. Úgy gondolom, hogy nekem mint gazdálkodónak és egyben földtulajdonosnak - mert a saját tulajdonomról van szó - a történelmi bázisjog engem illetve meg.

Tabajdi Csaba úrnak szerettem volna elmondani, hogy nagyon örülök neki, hogy ő 2013-ig előre látja a dolgokat; én sajnos még 2006 decemberében sem láttam, mivel a minisztériumtól birtok-összevonási pályázatot nyertem. A minisztérium tehát az egyik kezével támogat, hogy én a gazdálkodásomat folytatni tudjam, a másik kezével meg elvesz. Mondom, 600 hektárról van szó csak Tolna megyében, a mi kis közösségünkben. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Érdeklődöm, hogy Margittai úr vagy az államtitkár úr akar válaszolni. *(Dr. Margittai Miklós jelzésére:)* Margittai úr, öné a szó. *(Gógös Zoltán: Én majd a kellemesekre válaszolok! - Derültség.)* Jó. Margittai úr, parancsoljon! Kérem odaadni a mikrofont.

DR. MARGITTAI MIKLÓS, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke: Mivel itt megegyezés született - úgy tetszett mondani - az átadó...

LÁSZLÓ DEZSŐNÉ: *(Hangosítás nélkül:)* Nem írta alá, annak ellenére nem írta alá, hogy 2006 júniusában értesített bennünket, hogy a terület tisztántartása ettől kezdve ami feladatunk. Nem ír alá.

DR. MARGITTAI MIKLÓS, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke: Tehát gyakorlatilag azt a közös megegyezéses lapunkat, amit kiadtunk, nem írta alá az illető, értem. Ez az a helyzet, amikor egy történelmi bázis esetében vesztesei vannak a rendszerre való átállásnak. *(Közbeszólások. - Derültség. - Közbeszólások: 600 hektár! Szép volt! - Taps.)* Folytatom... *(Közbeszólás: 600 hektár vesztese, frankó!)* Folytatom. Tehát ezen a báziskorrekción, amit említettünk, most dolgozunk. Ez sajnos nehezen tekinthető objektív kritériumnak, mert hiszen a tényleges bérleti szerződés év végén járt le, függetlenül attól, hogy az aratás után átadták a területet, mert a szerződésük valóban év végéig szólt, és de jure tulajdonképpen 2007-ben jutottak a területhez. Azt tudom mondani, hogy a korrekciókat most nézzük, de - még egyszer hangsúlyozom - objektív kritériumok alapján tudjuk ezeket megváltoztatni. A báziskorrekciós igényeket összegyűjtjük, ezekről tudunk dönteni, és hamarosan jogszabály fog születni. Még egyszer hangsúlyozom tehát - és itt mindig szóba kerül 2006, 2007, 2005 -, hogy tessenek elképzelni, hogy ha egy más bázist választunk, akkor újabb sérelmek keletkeznek. A legkisebb sérelem 2006-ban keletkezik, hiszen az a legfrissebb időszak. Ha tovább megyünk vissza, újabb olyan gazdálkodók lesznek, akik sajnos pont 2005-ben nem gazdálkodtak például. Őket tehát

rosszabbul érintené az. Azt gondolom, minden átállásnak van - hogy úgy mondjam - kárvallottja. *(Moraj.)*

Csak hogy a nagyságrendet mondjam: körülbelül 12 ezer ilyen ügyünk van. A 12 ezer ügynek valószínűleg több mint az 50 százalékát objektív okokkal tudjuk rendezni, a fennmaradóról kell még elgondolkodni, azokban kell döntéseket hozni, és a kérdés még nincs lezárva.

LÁSZLÓ DEZSŐNÉ: *(Hangosítás nélkül:)* Csak egy pillanatra szeretnék reagálni. Én nem tudom elfogadni a választát, azért, mert az van a miniszteri rendeletben *(Az elnök cseppet.)*, hogy ha bizonyítható, hogy a terület átadása megtörtént, akkor alá kell írnia. Úgy gondolom, hogy ez egyértelmű.

A másik, hogy a nemzeti tartalék...

ELNÖK: Szeretném jelezni, hogy a Parlamentben vagyunk, még hogyha egy konferencián is. Egyrészt nem hallja senki, csak ön, amit mond *(László Dezsőné: Elnézést!)*, másrészt jobb lenne, hogyha azt mondaná, hogy szeretnék reagálni.

LÁSZLÓ DEZSŐNÉ: Igen, elnézést kérek...!

ELNÖK: Jó, köszönöm szépen, akkor a telefont *(Derültség.)*, illetve a mikrofont vegye kézbe!

DR. MARGITTAI MIKLÓS, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke: Azt szeretném kérni, hogy a konkrét ügyet szíveskedjék nekem megküldeni regisztrációs számmal, névvel, és úgy gondolom, hogy fogunk tudni erről külön, négy szemkört beszélni, vagy akár..., pontosabban szűkebb körben...

LÁSZLÓ DEZSŐNÉ: Az az igazság, megmondom őszintén, hogy a négy szemkörti megbeszéléseknek nem vagyok a híve. *(Derültség, taps.)* Azt akartam elmondani, hogy a miniszteri rendeletben az volt leírva, hogy ha 2006-ban megtörtént a terület átadása, akkor át kell adja.

A másik dolog, hogy az MVH-t miért nem kötik az időpontok. Hogy teheti meg az MVH azt, hogy hét hónapon keresztül nekem egy sort nem ír? *(Taps.)*

Az utolsó kérdésem pedig az, és akkor többet nem fogok kérdezni, másnak is szót adok, hogy mivel már elmúltam 40 éves se fiatal gazdálkodó nem vagyok, sem kezdő, tehát mindenképpen kiszorulok a nemzeti tartalékból. *(Az elnök cseppet.)* Köszönöm. *(Dr. Margittai Miklós: Szabad, elnök úr?!)*

ELNÖK: Parancsoljon, Margittai úr!

DR. MARGITTAI MIKLÓS, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal elnöke: Azért nem kapott választ, mert az említett 12 ezer ügyben még várunk. Azt várjuk, hogy a báziskorrekcióna milyen szabály lesz. Azt várjuk, hogy ezen a parlamenti napon is felszínre kerüljenek olyan jogos igények, amelyek méltányolhatók. A jogszabály hamarosan megszületik, s akkor ezeket meg tudjuk oldani. Másrészt a jogalkalmazásunkban is lehet hiba. A négy szemkörtöt - amit az előbb rosszul javasoltam - úgy értettem, hogy konkrétan az ön ügyét megvizsgálja az MVH, és ha hibáztunk, akkor a hibát korrigálni fogjuk.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Négy olyan kérdés is van, amelyek a bázisidőszak megválasztására vonatkoznak. Szóvivőnek Wagner Mártont jelölöm ki. Parancsoljon!

WAGNER MÁRTON: Én semmi újnak nem vagyok az elrontója, sőt támogatója vagyok. De amíg nem teljesülnek azok a feltételek, amelyek itt elhangzottak akár jobbról, akár balról, mi ezeket a dolgokat nem tudjuk elfogadni. Mi biztonságot szeretnénk. Azt szeretnénk, ha nem hangozna el olyan, hogy a kistermelő az semmi, az egészet a nagyoknak csináljuk, mert a kicsik úgyis tönkremennek. A családi gazdaságoknak meg a kistermelőknek erre a támogatásra igenis szükségük van.

A történelmi bázis kérdésében én inkább azokkal értek egyet, akik nem erre az egy évre, tehát 2006-ra koncentrálnak. Elég nagy probléma volt 2006-ban a paradicsom- meg a zöldségágazatokban. A cukorrépasoknál viszont három év volt a bázis. Ugy számolták ki, hogy a három évet összeadták és elosztották hárommal.

Hadd kérdezzem meg, hogy van-e ebben a teremben olyan ember, aki nemcsak a támogatásokról, hanem a felvásárlási árakról is tud mondani valamit. A kukorica, a napraforgó vagy a búza áráról. Gondolja el, tisztelt államtitkár úr, hogy tizenhárom hónapig egy fillér fizetést sem kap. Mi tizenhárom hónapja elvetettük a búzát, majd learattuk, most a raktárban van, és az atya úristen sem mondja meg nekünk, hogy elviszik-e egyáltalán, s ha igen, mennyiért. Miniszter úr még januárban is azt mondta, hogy legalább nyolc-kilenc évre biztonságos lesz a termelés és lesznek árak. De nemcsak

hogy nem tudjuk eladni, hanem még árat se mondanak és egyáltalán el se akarják vinni. Ha van olyan ember itt a teremben, aki ezzel kapcsolatban tud nekünk valamit mondani, az legyen szíves és tájékoztasson bennünket, hogy az otthoni döntéseinket meg tudjuk könnyíteni. Köszönöm szépen, elnök úr. (Taps.)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Gógös Zoltán államtitkár úré a szó.

GÓGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Én nem emlékszem olyasmire, hogy bárki is azt mondta volna, a kicsik nem számítanak. Ha az Uniónak nem sikerül keresztülvinnie azt, hogy egy hektár alatt nem ad támogatást, az részben nekünk köszönhető, ugyanis mi határozottan ellenálltunk annak, hogy ezt a korrekciót megtegye, mert ez még legalább 40-50 ezer szereplőt kizárna a támogatásból. Az Unióban 1 hektárban akarták meghúzni a támogathatóság alsó határát, ami jelenleg 0,3 hektár. De mi azzal se értünk egyet, hogy plafont határozzanak meg, mert az is igazságtalan. Mi azt szeretnénk, hogy ilyen alapon ne szelektáljanak.

Udovecz Gábor világosan elmondta, hogy a piac érdemben befolyásolja a szereplők megélhetését. Amiről most beszélgetünk az a hab a tortán. Tavaly azért mondtuk, hogy a mezőgazdasági árak várhatóan be fognak állni egy magasabb szintre, mert bizonyos világpiaci jelenségek erre utaltak. Az a trend, ami elindult - hogy érdemben növekedtek az árak -, megtorpant ugyan, de megfordulni nem fog. Időnként én sem hiszek abban, hogy óriási élelmiszerhiány lenne, amikor 18 meg 20 ezer forintokat kínálnak a kukoricáért. Azért viszont senki nem reklamált - akinek egyáltalán termett -, hogy 60 ezerért el tudta adni. Én azt a fajta gondolkodást hiányolom az ágazatból, mint amilyen a régi parasztemberre volt jellemző, aki a jobb évben tartalékol és a tartalékot a rosszabb évben felhasználta. Tavaly egyetlenegy meggytermelő sem állt elő azzal, hogy abból a 160 forintos árból, amit a meggyért kapott, képezzünk valamilyen alapot. Az Unió erre törekedett az intervencióval. Szeretném jelezni, aki nem tudja eladni a gabonát 101 euróért, november 15-étől az EU-kategóriára van intervenciós felajánlási lehetőség, ez ugyanis nem szűnt meg. A kukoricánál se szűnt meg, itt azonban az a probléma, hogy az intervenció keretében egész Európában maximum 700 ezer tonnát vásárolnak fel. Nem lehet tehát sokáig spekulálni.

Tavaly a viszonylag magas világpiaci árakra ráment a gyenge forint. A forintárfolyam 10 vagy 15 százalékos korrekciója elviheti az európai uniós támogatási növekményt. Amikor arról beszélgetünk, hogy hogyan legyen a támogatás, akkor azt is meg kell nézni, hogy egyéb tényezők ezt nagyságrendekkel jobban befolyásolják. De ugyanez igaz a járulékokra meg a bérköltségre is. Aminek jó ára van, az el fogja bírni a termelés költségeit is, ha meg nincs, azt kompenzálni nem tudjuk, de nem is akarjuk, mert nincs rá lehetőségünk. Én itt az öngondoskodást hiányolom, lásd az agrár-kárenyhítési rendszert, ami totálisan megbukott. Azon gondolkodunk, hogy ezt kötelezővé tesszük, de Magyarországon azt sem tartják be, ami kötelező, ami meg választható, azt végképp nem. Abban gondolkodunk, hogy ilyen esetekre legyen valamilyen védelem. Az Unió pedig 2013-ig tartja a jelenlegi piaci védelmi rendszereit, utána viszont erre már abszolút nem lehet számítani. Ma már a gabonaintervenció megszüntetésén is gondolkodnak, és a szavazás során erre a többség - látva Angliát meg a skandináv országokat - valószínűleg össze fog jönni, s akkor még az a 101 eurós gabonaár se lesz, ami a búzánál ma megvan.

Úgy gondolom, hogy ez az egész egy spekulációs játék. Magyarország rossz logisztikai helyzetben van. Ha nem tudjuk növelni a feldolgozó kapacitásunkat, illetve az abrakfogyasztó ágazatokban tönkretesszük azzal, hogy nem váltunk és nem próbáljuk meg őket legalább addig segíteni, amíg az Európai Unió erre lehetőséget ad, akkor a növénytermesztőket senki nem tudja megmenteni. Ez két opció, az egyik az energetika - ami egy új üzletág -, a másik pedig az állattenyésztés rendbetétele, de legalábbis olyan értelmű helyzetbe hozása, hogy amit oda tudok neki adni, azt adjam oda és abból ne vegyek el.

A hároméves bázisét meg lehet csinálni úgy, hogy 2004, 2005 és 2006, de ha ezt megcsináljuk, akkor sokkal többen járnak rosszabbul, mintha csak 2006 a bázisév. Ez újabb 15 ezer szereplőnek okozna problémát. Ahogy Margittai úr elmondta, a korrekció lehetősége megvan, de olyan korrekciót kell alkalmaznunk, amit objektíven el tudunk fogadtatni az Európai Unióval. Egyébként lehet olyan is, akinek az üzemen belüli vetésforgó miatt adódik bázisproblémája, de ez objektív dolog és erre biztosan lehet valamilyen korrekciós lehetőséget alkalmazni. De az, hogy két szereplő egy magánjogi szerződésben nem tud megállapodni - holott a rendelet világosan fogalmaz -, egy kicsit más probléma, és az ilyen eseteket nagy valószínűséggel csak bírósági úton lehet megoldani. A rendelet egyértelmű, s ha az egyik fél azt nem hajlandó betartani, akkor be kell perelni és ez a jogosultság előbb-utóbb a megfelelő helyre kerül. Mi azonban nem foghatjuk meg senkinek a kezét és nem mondhatjuk neki azt, hogy ezt vagy azt márpedig ird alá.

Ez pont olyan, mint bármilyen magánjogi vita. Én úgy gondolom, hogy önnek teljesen igaza van, és az MVH nem tudja máshogy, csak egy adatlap vagy űrlap alapján tudja a rendszert kontrollálni. Ha az nem volt mind a kettejük részéről aláírva, akkor valószínű, hogy ebben az MVH nem hibázott. Az, hogy nem adott még korrekciót, az meg azért van, mert most dolgozunk a korrekciós rendeleten, amit majd az elfogadott törvény alapján kell nyilván megcsinálnunk, de természetesen dolgozunk rajta, és ezek az ügyek pont azt erősítik, amit le is írtunk a Magyar Gazdában, itt van, a

főcímben, hogy a báziskorrektció jogos igény. Ezt senki nem vitatja. Ahol lehet, objektívan meg fogjuk tenni, ennek nyilván lesznek... Azt nem mondom, hogy mindenkinek minden problémáját orvosolni tudjuk ezzel, de típushibákat biztosan fog tudni kezelni a rendszer.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Bába Miklós következik, ha itt van. *(Bába Miklós szólásra emelkedik.)* Parancsoljon, öné a szó. Van mikrofon.

BÁBA MIKLÓS: Köszönöm szépen a szót, elnök úr. Tulajdonképpen egy kérdésemre már meg is kaptam a választ, mert a földbirtok-politikával kapcsolatosan akartam feltenni egy kérdést, hogy hogyan lehetséges az, hogy lassan 20 évvel vagyunk a rendszerváltás után, ha történelmileg vesszük, és nem sikerült megoldani ezt a bizonyos faramuci földbirtokhelyzetet, de Tanka professzor úrtól már megkaptam a választ a miértre. Úgyhogy ezt a kérdést tulajdonképpen nem is taglalnám tovább.

Egy megjegyzés fogalmazódott meg bennem a mai eszmecsere kapcsán. Tulajdonképpen 200 ezer, mezőgazdaságból élő, a mezőgazdaságban dolgozó üzembről beszélünk, de azért azt látnunk kell, hogy a 2006-os bázisévben - ezt szintén említette a professzor úr is - körülbelül 10 ezer mezőgazdasági üzem volt, amelynek a nagytöbbségében, tehát a hektároknak a nagytöbbségében, de az érintett gazdaságok vagy családok tekintetében erősen kisebbségben van ez az érdek, ezt, azt hiszem, leszögezhetjük. Ez volt az egyik megjegyzésem.

A következő kérdésem volna, és ezzel be is fejezném, nem rabolom az időt: felépül az a bizonyos hibridmodell. Előrebocsátom, hogy én nem vagyok az SPS ellen, vannak racionális érvek, hogy miért kell bevezetni. Az a kérdésem konkrétan - nem tudom, hogy ki fog erre válaszolni, hogy ki tud vagy ki akar erre válaszolni -, hogy előírja-e valamilyen szabály azt, hogy a regionális komponens és a történelmi komponens aránya mi legyen. Arra a bizonyos történelmi komponensre azt mondjuk, hogy a 2006. év a bázisév, tehát az szentírás-e, hogy annak 40 százalékának kell lennie, vagy ez szabadon választott? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Az államtitkár úr akar válaszolni.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Csak annyit, hogy ez egy objektív kritérium. Pontosan le van írva, hogy minek alapján, hogyan jön létre. Ebbe nincsen nekünk beleavatkozási lehetőségünk. De Bori úr szól még ehhez.

ELNÖK: Bori Tamás úré a szó.

BORI TAMÁS (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium): Jó napot kívánok! Az uniós szabályozás eredetileg a SAPS-ot alkalmazó országokra úgy született meg...

ELNÖK: Kérem, a mikrofonhoz közelebb beszéljen!

BORI TAMÁS (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium): ...úgy született meg, hogy a SAPS-ról az SPS-re áttérő országok csak a regionális modellt alkalmazhatják. Tehát nekünk jogszabály szerint kötelezően, alpból egységesen kellene hektárra szétosztanunk a támogatást. Ismerve azt a problémát, amit előre láttunk, a cukorreform során sikerült belerakni a tanácsi rendeletbe azt a lehetőséget, hogy objektív kritérium alapján osztunk szét támogatást bizonyos ágazatoknak. Itt az objektív kritérium a lényeg. Az tehát az egyik, hogy milyen ágazatoknak milyen jogcímen adjuk oda. Az összeg pedig attól függ, attól az alapelvtől függ, amit az államtitkár úr is elmondott, hogy egy ágazatnak nyilván nem adhatunk több pénzt, tehát az a maximum, amit mondjuk az Európai Unióban a normál rendszerben kapna. Annál kevesebbet lehet adni, ez egy tagállami döntés. Ez adja az arányt. És tulajdonképpen a modell is azon alapult, hogy a 2006-ban kifizetett összegeket vette figyelembe a modellalkotó. Hogy az 40 százalék vagy 39 százalék, az..., tehát bizonyos mozgástér lehet a modellben, ilyen előírás magában a jogszabályban nincs. Itt az objektív kritériumon van a hangsúly.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Bagdi Róbert következik. Jelen van még? *(Bagdi Róbert szólásra emelkedik.)* Igen. Parancsoljon, öné a szó.

BAGDI RÓBERT: Köszönöm szépen. Üdvözlök mindenkit! Bagdi Róbert vagyok. Az ellen a kérdésem az SPS támogatási rendszerrel kapcsolatban, hogy hogyan kezeli a támogatási rendszer a kedvezőtlen adottságú területek kiegészítő támogatását, megtartja-e ezt a kiegészítő támogatási formát vagy sem? Ha megtartja, akkor milyen formában? Az eddigi éveknél megfelelően külön-külön, minden évben kell-e igényelni ezt a támogatási formát, vagy pedig beolvasztja a gazdaságoknak az 1 hektárra jutó támogatási összegébe? Ha beolvasztja, akkor milyen bázisév alapján? Hiszen a 2009-es bázisév még előttünk van. És hogyha 2009-ben megigényeli a gazdaság a KAT-támogatást, akkor

ezáltal az 1 hektárra jutó támogatási összeg 2013-ig megnő-e, vagy megmarad-e ebben a gazdaságban? Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nyújtó Ferenc úrnak adom át a szót.

NYÚJTÓ FERENC (Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium): Köszönöm szépen. Nyújtó Ferenc vagyok az Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztériumból. A kedvezőtlen adottságú térségi támogatásoknak két fajtáját különbözteti meg a rendszer. Az egyik az, amelyik a régi MVT-ből vagy az OMVT-ből volt adható - ez a mostani tárgyalásunknak nem része. A másik fajta pedig az, amelyik az úgynevezett extenzifikációs, tehát az anyajuhhoz vagy a húsmarhához adható támogatás volt, azt pedig figyelembe veszi a rendszer, bázis alapján kapják meg az üzemek, illetve a kedvezményezettek.

ELNÖK: Köszönöm. Tamási Béláné jelentkezett még. *(Tamási Béláné szólásra emelkedik.)* Parancsoljon, öné a szó.

TAMÁSI BÉLÁNÉ: Köszönöm. Alapkérdésként tulajdonképpen azt szeretném megkérdezni, hogy vagy a miniszter úr, vagy Gögös államtitkár úr szájából - nem emlékszem pontosan, kitől, de ebből a szempontból teljesen mindegy - elhangzott, hogy megtörténtek az egyeztetések, van, akinek nem tetszett. Itt is kifejtette Jakab úr, hogy a MAGOSZ-nak nem tetszik, nem ért vele egyet. Ez legalább 50 százaléka a gazdálkodóknak. Akkor hogy van ez? A magyar gazdák általában nem ismerik az SPS-rendszert. A miniszter úr azt mondta, hogy mindenhova elmegy, ahova hívták. Azt gondolom, a magyar miniszternek kutya kötelessége azt a feltételrendszert megalkotni, hogy minden gazda megismerje, amin az élete múlik. *(Taps.)* Nem is tudja a gazda, hogy oda kell hívni a minisztert, meg nem is biztos, hogy úgy kézre jön neki az, hogy szóljon a miniszternek, hogy jöjjön már el, és magyarázza el neki. Tehát ez fordítva működik, kedves uraim.

Azonkívül pedig egyáltalán nem hangzott el itt, csak a felszólalók részéről, hogy a magyar kormány megalkotta-e a magyar agrárstratégiát, és számba vette-e azt a 2 millió vidéki embert, aki földönfutóvá válik ettől a rendszertől is, meg egyébként az egészségtől is. A fiatal gazdák európai képviselője elmondta a tapasztalatokat, mert az úgynevezett EU-15-ök már bevezették, és elmondta, milyen tapasztalatok vannak náluk. Nem kellene olyan szolgálai követni az EU-t, ha még nem is kötelező, mert figyelembe kellene venni azokat a tapasztalatokat, amelyeket itt hallottunk. És akkor nem kellene, csak a legutolsó pillanatban, amikor esetleg kötelező lesz, akkor kellene bevezetni, de addig is meg kellene tenni azokat a lépéseket, amelyek ezeket a rossz hatásokat lehetőleg kiküszöbölnék, és majd a 15-ök is, akiknél ilyen rossz hatások vannak, rá fognak jönni 3-4 év alatt, hogy mit húztak a saját fejükre, és meg fogják változtatni. Tehát nem kell utánuk rohanni szolgálai módon. A magyar kormánynak a magyar agrárstratégia felállítása az első feladata. Köszönöm szépen. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Államtitkár úr, öné a szó.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Köszönöm szépen. Azt szeretném kérni, hogy akkor azoknak a rendezvényeknek a listáját ha megkaphatnám, amelyeket a MAGOSZ ebben az ügyben szervezett, és ahova én meghívót kaptam, ezt a listát majd legyenek szívesek nekem eljuttatni - ugyanis ilyenről nem tudok. Én egyetlenegyszer akartam elmenni egy rendezvényre, amely a szülővárosomban volt - azt mondták ott, hogy inkább ne menjek. Ennyit a korrekt tájékoztatásról. *(Derültség.)*

Azt gondolom, hölgyem, hogy erről a témáról őszintén kell beszélni. Én elmondtam a jogi helyzetet a mai értekezleten, de annyi összevisszaságot hallottam ma erről a történetről, hogy nem csodálkozom, hogy a MAGOSZ tagsága, azok, akiket mondjuk az illetékes vezetőinek kellene erről korrektül tájékoztatniuk, félre vannak tájékoztatva.

Láttam egy műsort a Duna TV-ben, amelyben egy 300 hektáros gazdálkodó - akinek 40 hektár saját földje van és 240 hektárt bérel, és mögötte ott állt egy viszonylag új géppark - azt mondta, hogy ez a dolog neki biztosan nem lesz jó. Én megkérdezném tőle, ha nem csináljuk meg ezt a rendszert és nem stabilizáljuk a bérleti viszonyokat, akkor mit fog csinálni a vadonatúj gépeivel. Ezt a rendszert tönkretettük a kilencvenes évek elején, amikor iszonyatos vagyonszétét okoztunk ennek az ágazatnak. Ez még egyszer nem fordulhat elő, legalábbis addig, amíg a döntés részben a mi kezünkben van. Mert teljesen nem a mi kezünkben van, hanem a parlament kezében. Ez az agrárkormányzat Európában is elismert módon teszi a dolgát. Ha módosítani akarnánk a római szerződést - ezt professzor úrnak is mondom, aki utalt erre -, ahhoz rajtunk kívül még huszonhat országot kellene meggyőzni, az ENSZ-alapokmány módosításához meg jó néhány százat, erre viszont nincs esélyünk. Ezért a mostani jogi keretek között próbáljuk meg a legjobb rendszert felállítani, természetesen figyelembe véve mindenkinek az érdekét. A termék tanácsok - amelyek hál' istennek nincsenek átszöve politikával - időnként autentikusabb véleményt tudnak mondani, mint a politikával teljesen átszótt különböző érdekképviselők. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Font Sándor elnök úr kért szót egy rövid reakcióra.

FONT SÁNDOR, a bizottság elnöke: Szeretném megkérdezni az FVM vezetőitől, elviekben tudják-e támogatni azt az elképzelést, hogy a jogosultság együtt mozogjon a földdel. Önök szerint ennek mi az akadálya?

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Igen tudjuk, ha a jogi személyek is vásárolhatnak földet.

FONT SÁNDOR, a bizottság elnöke: Ne haragudjon, de ennek mi köze ehhez? A 1782/2003. számú európai közösségi rendelet egyértelműen kimondja, hogy a támogatási jogosultság eladása vagy földterülettel, vagy anélkül mehet. Mi akadályozza meg önöket abban, hogy a földterülettel együtt vezessék be a támogatási jogosultság szabadpiaci mozgását?

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: A dolog nagyjából azért, hogy a gazdálkodók ebből a két opcióból választhassanak. A termelőknek mind a kettőre lehetőségük lesz. Mi nem dönthetjük el a termelők helyett, hogy mit kezdjenek ezzel a jogosultsággal. Itt egy alapvető félreértés van. Az Európai Unió úgy döntött, hogy a rendeletben mind a két opciónak benne kell lennie, és a termelőt felnőttnek tekinti, hogy eldöntse, neki mi éri meg. Egyetlen dolgot tehetünk - ezt meg is tettük, sőt elhangzott olyan is, hogy az 50 százalék nem is elég - : miután nem érdeke Magyarországnak, hogy a föld nélkül mozogjon a jogosultság, az ilyen típusú forgalmazásnál elvonjuk a támogatások felét. Ha a szakma abban egyezik meg a törvény-előkészítés során, hogy ez 60 százalék legyen, akkor annyit fogunk elvonni. Szász Péter mondta el, hogy vannak országok, ahol ezt nem tudták elérni, mert az idősebb termelők ragaszkodtak ahhoz, hogy ezt ne korlátozzák be és ők maguk dönthessenek erről. Egyébként ezt lehet más adóval is sújtani, ha a szakma úgy gondolja, hogy ezt erősítsük. Mi úgy gondoltuk, hogy az 50 százalékos elvonás elég. Még egyszer mondom, a vagyalosság nem azt jelenti, hogy Magyarország ezek közül választhat, hanem azt, hogy mind a kettőt alkalmaznia kell, és a gazdálkodó eldöntheti, hogy ő melyikkel akar élni.

FONT SÁNDOR, a bizottság elnöke: Az uniós szabályok szerint ezt saját nemzeti hatáskörben szűkíteni lehet.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Téglás Zoltán úrnak adom meg a szót.

TÉGLÁS ZOLTÁN: Tisztelettel köszöntök mindenkit. Téglás Zoltán okleveles közgazdász, könyvvizsgáló és oklevél nélküli paraszt vagyok, mindemellett családi gazda is. Kérdésem is van és hozzászólni is szeretnék.

Jövőre be kell vezetni, hogy egyetlen gazdálkodónak sincs ellenérdeke. Tiszta vizet kell önteni a pohárba, először magunk között. Milyen alapon csapjuk be az embereket, amikor földet vásárolunk? Fel kell világosítani a tulajdonosokat és a bérlőket, hogy tulajdonképpen miről is van itt szó. Az a lényeg, hogy ne ködösítsünk.

Mint tudjuk, az ügyvédek, írók, színésznők és más csirkefogók szerezték meg a magyar föld nagy részét. *(Taps.)*

ELNÖK: Ne haragudjon, de nem muszáj minősíteni a magyar társadalom bizonyos rétegeit.

TÉGLÁS ZOLTÁN: Heltai Jenő könyvében János úr minősítette így ezeket a rétegeket. A regény bármelyik könyvtárból kikölcsönözhető.

ELNÖK: Ez Heltai Jenő írói munkásságának a része volt, most pedig egy konferencián vagyunk.

TÉGLÁS ZOLTÁN: Rendben van, azért idéztem, mert ide tartozik. Arról van szó, hogy az új támogatás következtében január 1-jétől 600 ezer forinttal emelkedik egy hektár értéke. Eddig legalábbis így tudtam. De most korrigálok. Miniszter úr azt mondta, hogy nagyjából 50 ezer forint lesz az éves támogatási összeg, akkor - tíz évet számolva - 500 ezer forinttal változik a föld értéke a normál emelkedésen kívül. A birtokviszonyok Magyarországon nagyjából rendezettek. A tulajdonviszonyok bent vannak a földhivatalnál. Azért rendezettek, mert bérleti szerződéssel használnak minden földet. Hogy jó-e a bérlet vagy sem, az egy másik kérdés. Általában keveset fizetünk.

Jó gazda-e az állam? Az állam akkor jó gazda, ha jó alkalmazottai vannak. A földbérletet illetően viszont nem jó gazda. Ácson ma 40-50 ezer forint egy hektár bérleti díja, ami tizenöt kiló búza ára. Magyarországon van Ptk. és az embernek van feje, hogy fel ne csússzon a nyakkendője. Az elmúlt tizenkilenc évben úgy megváltoztak a körülmények, hogy minden egyes szerződés felbontható, illetve azt mondjuk, hogy az új körülmények miatt mindenki adjon új javaslatot. Annak a szervezetnek, amely védi a magyar földet, a magyar gazdákat, a magyar földtulajdonosokat, fel kell világosítani az embereket, hogy megváltoztak a körülmények. Ha lejárt a bérleti idő, ha nem, ezt mondják meg a tisztelt bérlőnek. Gondolom, hogy Font úr is bérel néhány hektárt, én viszont csak a terület 5 százalékát bérelem, a többi a saját tulajdonom, ezért ez engem nem érdekel különösebben. Egyébként pedig venni akarok még, ha tudok.

Arról van szó, hogy megírja a tisztelt tulajdonosnak: barátom, elvtársam, komám, sógorom, megváltoztak a körülmények. Volt, amikor csak 2 ezer forint támogatást kaptunk, utána 4, 8, majd 12 ezret. Családi gazda is lettem, mert annak 24 ezer forint támogatás járt. Ezt a tettem nem tudtam mással megmagyarázni, mint azzal, hogy nem lehetek a családom ellensége, ezért családi gazda lettem. Erre egyébként büszke is vagyok. *(Az elnök jelzi a felszólalási idő leteltét.)*

Nagyon sok fontos dolgot tudnék még elmondani. Önök két órával túllépték az idejüket, én pedig majdnem nem kaptam szót. *(Taps.)* Szeretném tudni - nem a hivatalnokok, hanem a legfontosabb emberek véleményét -, hogy szabad-e foglalkozni Magyarországon ma földadóval. Én paraszt vagyok és azt mondom, hogy foglalkozzunk, mert ezzel a vidék nyer. Köszönöm a meghallgatást.

ELNÖK: Köszönöm. Államtitkár úr, öné a szó.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Igazából ez egy vélemény volt...

ELNÖK: Jó!

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Egy részével egyetérték, egy részével nem, de erre most különösebben nem tudok mit mondani. Egy dolgot szerintem inkább a Fülöp mondana el azzal kapcsolatban, hogy az állam mennyire jó gazda, hogy időnként objektív akadályai vannak annak, hogy az állam emelje a bérleti díjakat - de akkor mondom én, én nem közhivatalnok vagyok.

Volt itt egyszer 12 nagyon jó állami gazdaság, az egyik pont az volt, ahol én dolgoztam - akkor már nem dolgoztam ott - , és ezeket eladták. Hogy? 50 éves bérleti jogviszonnyal, amit utána mi megpróbáltunk megperelni, mert azt mondtuk, hogy az akkori törvényekkel is ellentétes volt, mert érdekes módon a földtörvényben akkor is 20 év volt, de ezekre nézve tettek egy külön szabályt - csak sajnos az a történet megbukott, ugyanis azt mondta a Legfelsőbb Bíróság, hogy ezek érvényben lévő szerződések. Jelzem, hogy ezek a cégek a jelenlegi bérleti díjnak az egynegyedét vagy egyötödét, inkább a negyedét fizetik körülbelül. Ez azt jelenti, hogy iszonyatos versenylőnyök van. A Földalap nyilván azt akarja, hogy ha a bérleti jogot értékesíti, eleve azt, hogy értékesíti a jogot, azért, mert annak megnő az értéke, nyilván pont a támogatások mellérendelése kapcsán, de jelzem, hogy ők semmit nem fizettek azért, hogy 50 évre ott van náluk a föld - fizettek valamit a cégért -, és azért én azt gondolom, már nem bérletről szól az 50 év, hanem tulajdonról. Szóval lehet ezt így is kezelni, meg úgy is, lehet ugyanabból a szájból időnként hideget is meg meleget is fújni. Én azt hiszem, hogy ez nem ránk jellemző.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Kulcsár László jelentkezett, övé a szó.

KULCSÁR LÁSZLÓ: Tisztelt Konferencia! Tisztelt Államtitkár Úr! Tisztelt Elnök Úr! Alelnök Úr! Úgy gondolom, egy igen fontos rendezvénynek lehetünk a tanúi és profitálói. Úgy gondolom, csak köszönettel tartozunk a rendezők számára, hiszen úgy tűnik, hogy elég parázs vita alakul ki az igazságosság érdekében és jegyében azzal kapcsolatban, amit az SPS rendszer felkent védői elmondtak. Az ezt a rendszert propagáló előadók maguk sem titkolták, hogy különféle rétegek rosszul fognak járni, és milyen rendszer lehet az, amely itt, a népképviselőházban, az igazságosság házában eleve úgy indít, hogy bizony egy szűk kört sok milliárddal jutalmaz meg. Én úgy gondolom, hogy '90-ben talán ne ezért dolgoztunk itt.

Vitatkoznak, hogy nem kaptak tájékoztatást a gazdák, a termelők. Megnyugtatom az államtitkár urat, hogy kaptak, hiszen egy éve mást sem csinálunk, mint képezzük és okítjuk a gazdákat. Igaz, hogy oda, a téma megtárgyalására nem államtitkárokat hívtunk, hanem szakértőket. *(Taps, derültség.)* Én ezt véltem alátámasztani a professzor úr részéről is, aki egy tudományos intézmény elemzéseit ismertette, de részben igazolta Udovecz úr intézete is, hogy azért van itt aggály bőven, tehát nem kell ettől félni. És azért ne dicsőítsük már azt a rendszert, amely egy szűk kört most megjutalmaz egy esztendő birtoklása alapján! Ilyen alapon ki lehetne pengetni néhány száz milliárdot hajszín, fejbőr- vagy szemszín alapján is, és lehetne a többinek azt mondani, hogy koniec filma. Tehát ezt azért mérlegeljük, mielőtt ebben döntünk, és ne úgy menjünk innen haza, hogy egy fene nagy társadalmi igazságosság jegyében zajlott le ez a vita!

Nagyon kérem az előterjesztő grémiumot, hogy ezt gondolja meg, egy szélesebb vitát próbáljon ebben csinálni, és ne röstellje felvállalni azt, hogy elmenjen, és meggyőzzön embereket. Hogy lehet erről meggyőzni valakiket? Nem kell ehhez, kérem, se jogászdoktori, se közgazdászoktori, se politikusi oklevél sem, ahol egy szűk kör nyúl le sok milliárd forintot, elnézést kérek... Én csak egy falusi ügyvéd és egy egyszerű gazdaköri elnök vagyok. Köszönöm, hogy meghallgattak. *(Taps.)*

ELNÖK: Köszönöm szépen. Államtitkár úr, öné a szó.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Köszönöm szépen. Én nem falusi ügyvéd vagyok, hanem egy 20 évet a szakmában letöltött gépészmérnök-közgazdász, mezőgazdasági gépészmérnök-közgazdász, és lehet, hogy egy kicsit talán többet tapasztam ebben a szakmában, mint az ügyvéd úr. Hadd kérdezzek rá konkrétan! Milyen szűk körre gondol, amikor azt mondja, hogy milliárdokat nyúlnak le? Pontosan az a bajunk ebben a szerencsétlen szakmában, hogy ezzel próbálnak meghülyíteni embereket, hogy itt bárki mondjuk baráti meg egyéb alapon osztogat pénzeket. Itt nem erről van szó. Itt arról van szó, hogy van egy magyar állattenyésztés, amit ha nem segítünk ki mindenáron - én erre nem tudok mást mondani, csak azt, hogy mindenáron -, akkor hiába termelünk gabonát, nem lesz hova eladni. Hogyha ezt valakik nem értik meg, azok, akik egyébként nem járnak rosszabbul ebben a rendszerben, mert itt, ebben a rendszerben a gabonatermelő - Udovecz úr pontosan bemutatta - nagyon minimálisan jár rosszabbul, mint hogyha maradnánk a SAPS-ban. Aki itt rosszabbul jár, az a rét-legelőtulajdonos, akinek nincs egy darab állata sem, ahol kettő darab szárazással lehetne kapni 100 ezer forintot hektárként minden évben. Azt gondolják végig azok, akik tényleg ismerik ezt a szakmát, meg tényleg láttak már közről mezőgazdaságot, hogy miért adjak én 100 ezer forintot két ötezer forintos műveletet elvégző embernek, amikor az egyébként mellette az égvilágon semmi mást nem csinál, és miért ne annak segítsek, aki mondjuk négy-öt falu határából legalább 100-150 embert foglalkoztat, mert az egy szem foglalkoztató a kertészet mellett - bocsánat, ezt hozzá szeretném tenni - az állattartás. Ha most ezt végképp tönkretesszük, akkor elbeszélgethetünk arról, hogy hova lesz a 2 millió ember. Meg kellene időnként kérdezni a falusi polgármestereket is, hogy nekik mi a véleményük ezekről a töretekről, hogy mikor ki mit tett tönkre ebben a történetben. Vidéken nincsen foglalkoztatás. Az agráriumon meg az élelmiszer-feldolgozáson keresztül tudunk bármilyen foglalkoztatást vidékre telepíteni, nem fogunk tudni mást. Ha a maradékot is tönkretesszük, és nem látjuk be, hogy ötezer hektárt a mai technika mellett 5 ember meg tud művelni, ha nincs mögötte állattartás, akkor, azt gondolom, nagyon nagy hibát követünk el.

Egyébként van agrárstratégiánk. Az soha nem egy kormányának a stratégiája, hiszen az kormányokon átívelő kell hogy legyen. Jó lenne, ha ezt a parlament tudná megalkotni, csak ezek között a viszonyok között, amikor értelmes emberek ilyeneket vágnak egymás fejéhez, hogy egy egyszerű államtitkár, aki ehhez nyilván nem érthet, úgy gondolom, nagyon nehéz ezeket a dolgokat higgadtan, nyugodtan megbeszélni. Én ezt sokszor megpróbáltam, nagyon sok vitát lefolytattunk a parlamentben, sokszor napokig vitatkoztunk dolgokon, csak időnként meg kell hozni a döntést. Egyelőre a döntéshozatali helyzet még nálunk van. Mi megtettünk egyet: beterjesztettünk egy törvényjavaslatot. Ha a parlament, a Magyar Országgyűlés úgy dönt, hogy ez nem szolgálja az ágazat érdekeit, akkor leszavazza. Én mindig azt mondtam, hogy ez a történet akkor fog végigmenni, hogyha parlamenti többség van mögötte. Meg kell szereznünk hozzá a parlamenti többséget. Én úgy gondolom, hogy észérvek vannak, és időnként azokra is apellálok, akik szívük szerint persze elmondanák, hogy nekik is ugyanez ám a véleményük, csak ez nem egyezik meg időnként bizonyos irányvonalakkal, és nyilván nem mondhatják el - én ezt is megértem -, ezek időnként gondolkodjanak el azon, hogy mikor mit teszünk rosszul, meg mit teszünk jól. Én most is azt mondom, hogy állattenyésztés nélkül nincs magyar mezőgazdaság. Ha az utolsó szőnyeget is kirántjuk alóla azzal, hogy szétterítjük az európai uniós támogatásokat a jelenlegi 5 millió hektárra, és majd a 9 vagy 10 forintos tejkiegészítésből - nem tudom, vannak-e itt tejtermelők, akik tudják, hogy enélkül már réges-régen megdőlt volna ez az ágazat - marad mondjuk literenként 2 forint, akkor ki fog tehenet tartani, ki fog embereknek munkát adni, ezt is végig kellene gondolni.

Az a baj, hogy egyik-másik hozzászóló mindig csak a saját szemszögéből nézi. Én nem mondom azt, hogy az sokkal jobban jár ezzel a történettel, aki mondjuk 30 hektáron gabonát termel. Rosszabbul sem fog járni, meg jobban sem. De azért én azt hiszem, hogy nekünk, amikor agrár- és vidékpolitikában gondolkodunk, ennél kicsit mélyebbre kell látnunk. (Taps.)

ELNÖK: Köszönöm szépen. Érdeklődöm, hogy van-e még hozzászóló. (Jelentkezések.) Hűha! (Derűltség.) A hölgyé a szó, kérem, hogy valaki legyen kedves neki mikrofont vinni, és kérem, hogy mondja be a nevét.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Bíró Gáspárné vagyok, és beadtam a hozzászólási igényemet, csak még nem szólított.

ELNÖK: De arra már válaszoltak, hogy a...

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: De közben merültek fel más kérdések.

ELNÖK: Nem adta le, ne haragudjon, énnálam nincs.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Pedig..., na mindegy!

ELNÖK: Mondja, legyen kedves!

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Bíró Gáspárné vagyok. A szomszédasszonyommal egy cipőben járunk a bázisidőszak

megállapításával kapcsolatban. Azzal utasították el az igényünket, hogy a változás nem 2006-ban történt. De ha én be akarom adni a K-9000-es lapot, ami a 2007-es változást vezeti át, akkor ahhoz nekem szerződést kell csatolnom. Milyen szerződést csatoljak, ha lejárt a bérleti szerződés, és a saját földemet vettem vissza? És hogy rendelkezhetnék én a bázisjogról? De amikor öt évvel azelőtt megkötöttük a bérleti szerződést, akkor sem rendelkezünk a bázisjogról, akkor ugyanúgy nem volt érvényben, mint amikor én visszavettem.

A másik kérdésem: ebben az időszakban lehet-e föld nélkül bázisjog alapú támogatást igényelni és csak utána veszik vissza a bázisjogot, vagy már most sem lehet?

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Ha nem tudja aktiválni, akkor egyáltalán nem lehet. Amit önnek most nem ír alá, azt a földterületet nem tudja aktiválni és azt a jogosultságot nem tudja lehívni.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: És ez mikor lesz valahova leírva?

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Benne van a törvényben.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Melyik törvényben?

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Az SPS-törvényben benne van, hogy hogyan kell a jogosultságot lehívni.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Én ilyet nem olvastam a törvényben. De ha így van, akkor alá fogja írni, mert annyira azért nem rosszindulatú.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Higgycs el, hogy utána meg két év múlva elveszti.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Ez nem hit kérdése. Ha le van írva, akkor le van írva, ha meg nincs leírva, akkor nincs leírva.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Még egyszer mondom, ha a jogszabály ellenére valaki nem akarja ezt a jogot átadni, akkor azt meg kell perelni úgy, ahogy autókat is perelnek el meg lakásokat is. Mindenhol van olyan ember, aki nem érti meg, hogy ez van leírva.

ELNÖK: Még szerencse, hogy a Magyar Országgyűlésben nincs mindenkinek egy mikrofonja és nem így megy a munka, mert így aztán senki nem ért semmit.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: Nem baj, így se haladunk meg úgy se haladnánk.

ELNÖK: Legalább azt várják meg, amíg a másik befejezi!

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Egy pillanat, még adnám a Tamást, mert ők a végrehajtás oldaláról kezelik ezt az ügyet.

BODÓ TAMÁS: Ha jól értettem az első kérdését, ön a saját tulajdonában álló földet 2007-ben vette vissza.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: 2006 őszén.

BODÓ TAMÁS: Igen, de a papír szerint, amit az MVH-hoz benyújtott, 2006. december 31-én még nem ön használta. A probléma az, hogy mi 200 ezer ügyféllel foglalkozunk, és a jogszabály egyértelműen fogalmaz, hogy mi csak a rendelkezésre álló dokumentumok alapján dönthetünk. Ha ön nekünk csak olyan papírt tud bemutatni, amely azt bizonyítja, hogy a 2006. december 31-i állapot alapján nem ön használta a földterületet, akkor az MVH nem dönthet másként. Amennyiben több más dokumentumot is be tud mutatni, akkor természetesen lehetőség van arra, hogy ezt a határozatot megváltoztassuk.

BÍRÓ GÁSPÁRNÉ: A 2007-es változást mi alapján vezessük át? Milyen szerződést adjak be?

BODÓ TAMÁS: Itt két dolog keveredik. A 2006-ban bekövetkezett változás alapján a 2006-ban a földterületet használnak automatikusan jár a jogosultság. Ha valaki 2006 májusa és december 31. között új földhasználója lett, abban az esetben neki akkor is automatikusan jár a jogosultság, ha a korábbi ellenérdekelt fél ebbe nem egyezik bele. Ha 2007. január 1-jét követően került valakinek a használatába a földterület, ez a jog automatikusan nem jár, csak akkor, ha

egy kétoldalú megállapodás, adásvételi szerződés vagy bérleti szerződés születik. Ha ön 2007-ben kezdte használni a földterületet, akkor a korábbi jogosultnak - aki ez esetben a bérlő volt - le kell mondania az ön javára, és az említett dokumentumon mindkettejük aláírásával elismerve és a megállapodást csatolva tudjuk az ön nevére írni a jogosultságot. 2009-ben pedig minden olyan jogosultság aktiválódik, ami az ön nevéen van, és a támogatás összegét úgy számoljuk ki, hogy az összes jogosultság szorozva az arra járó pénzüsszeggel, osztva a bejelentett földterülettel. Ezután számít az a két év, ami szerint ha nem aktiválják a következő években a jogosultságot, akkor az visszazáll a nemzeti tartalékba.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még három hozzászólásra van lehetőség. Először Hahn László úrnak adom meg a szót. Parancsoljon!

HAHN LÁSZLÓ: Udovecz László után mondom szabadon, hogy a mezőgazdasági vállalkozók, illetve azok, akik a földdel foglalkoznak, közjavakat állítanak elő. Az SPS nem rendezi a rétek, gyepek és legelők területét, amelyeken nem fognak közjavakat előállítani, de azok fenntartása is rendezésre szorul, akár jogszabályban, akár más formában. Talán a keresztmegerfelelés rendezi ezt a kérdést.

Hasonló problémákat vet fel az a 2006-os bázisévben belvizes terület, amely alapján a gazda nem tudott földalapú támogatást igényelni. Meg tudja-e határozni Gőgös úr százalékosan a GOFR-on kívüli növények földterületét, azt, hogy mekkora az a terület, amely lucernával vagy egyéb olyan kultúrával volt hasznosítva, amely az SPS alapján 2009-től nem lesz jogosult támogatásra?

ELNÖK: A kérdésre Gőgös Zoltán államtitkár úr válaszol.

GŐGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: A belvíz vis maior és a báziskorrekciónal rendeződik. A lucernával kapcsolatos kérdést nem igazán értem, mert mivel azon nem volt Top-up, arra nem jár bázis.

HAHN LÁSZLÓ: Ez a baj!

GŐGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Ha valaki nem GOFR-növényt termelt, az hogy akar bázisjogosultságot arra a növényre a nemzeti kiegészítés alapján? Nem kaphat, mivel eddig se kapott rá támogatást.

HAHN LÁSZLÓ: A lucernaterület valóban nem volt támogatott, de az is beletartozik a nemzeti összterületbe. Racionális gondolat volt a lucerna vetése 2006-ban vagy előtte, holott nem kapott utána támogatást. A rét is hasonló, mint a lucerna, az is az állattenyésztéssel kapcsolatos. Ha valaki most kezd el rajta állattartással foglalkozni, az az SPS-rendszerben nem fog támogatásban részesülni.

GŐGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: A báziskorrekción nemcsak a növénytermesztőkre, hanem az állattenyésztőkre is vonatkozik. Még egyszer mondom, itt két különböző támogatás keveredik. Egyrészt van a nemzeti kiegészítés, ami volt a Top-up. A lucernaterület nem kapott Top-upot, csak a SAPS-ot. De a SAPS-ot ezután is meg fogja kapni! Az a baj, hogy ezt a kettőt folyamatosan keverik. Nem arról van szó, hogy aki nem kapott kiegészítést valamire, az egyáltalán nem kap támogatást. Dehogynem! Kérem, hogy ne keverjük össze a kettőt. Az európai uniós rész ugyanúgy jár a volt lucernaterületre is, de nem adhatunk bázisra GOFR-növénykiegészítést annak, aki nem GOFR-növényt termel.

ELNÖK: Köszönöm. Takács Ferenc következik.

TAKÁCS FERENC: Államtitkár úrnak mondom, hogy hiába is tudnának eladni gabonát, ha közben 2 ezer vagont beolvasztottak. Nem tudom, hogy akarják kivinni az országból. De nem ezért kértem szót.

Benedek Fülöp államtitkár úrtól szeretnék kérdezni. Tudomásom szerint tíz idősebb gazdálkodó tudott beadni pályázatot a birtokátadási programban, aminek a 80 százaléka meg van támogatva az Unió részéről. Hogy ennek mi az oka, azt a saját bőrömmön érzem, mivel 58 éves gazdálkodó vagyok, és szeretném átadni a jogosultságot a fiamnak, aki jogosult arra, hogy átvegye. Ahogy ezt végignéztem - pedig esküszöm magának, hogy átrágtam magamat rajta elejétől a végéig -, gyakorlatilag ha az én fiam átveszi a gazdaságot, szinte azt mondhatom, hogy... Nem meri megtenni, egyszerűen nem meri megtenni, nem meri vállalni, nem meri bevállalni azokat a feltételeket. Ahogy hallottam, ezt már az Uniótól is reklamálták, hogy miért nem javítanak vagy változtatnak ezen...

ELNÖK: Köszönjük szépen a kérdést.

TAKÁCS FERENC: Valahogy így függnek össze a dolgok. Még egy kérdésem van, és befejezem: Alsónémedi

környékén, ha jól tudom, 600 hektár van állami tulajdonban, jelenleg a JOSZ bérlő 20 évre, az én fiam vagy egy gazdálkodó - mert mi megpróbáltunk hozzájutni - hogyan tud ehhez hozzájutni? Körbenéztünk, szinte sehogy, szinte sehogy. (Moraj.) Szinte sehogy. Tehát valahogy így függnek ám össze a dolgok, és innentől kezdve már beszélhetünk az SPS-ről meg bármiről, az én számomra, szinte azt mondhatnom, jelentéktelenné válik az SPS-rendszer, mert nem marad más az én számomra, mint a földért életjáradék. És mennyiért is? És ki is fogja azt kezelni? Na, itt vannak a kérdések! (Az elnök csenget.)

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Hadd válaszoljak erre a Fülöp helyett, mert hogy a birtokátadási támogatás milyen volt, az nem az ő témája, semmi közük hozzá. 60 pályázó volt, közülük 2 felelt meg. Ez azt jelenti, hogy ez a rendszer nyilván nem jó, ezért át is fogjuk írni a rendeletet. De azért szeretnék valamit határozottan elmondani: ez nem nyugdíjat jelent, ez egy életjáradékot jelent, és valószínűleg azért nem jó, mert mi egy az egyben leképeztük az uniós rendszert, és nálunk nem tipikusan az van, hogy van egy farmgazdaság, és van egy öreg gazda, aki majd átadja a fiatalnak a birtokát. Nálunk még nem alakult ki ez a rendszer. Nagyon szűk körben alakult ez ki.

Viszont azért hadd mondjak egy másikat is, nehogy az derüljön ki, hogy akkor itt minden szabályunk rossz. Senki nem gondolta volna, de 2500 induló - direkt mondom: induló! - vállalkozó, fiatal vállalkozó jelentkezett támogatásért, ami maximum 10 millió, 10 millió 500 ezer forint, akik közül 1300 felelt meg, és 13 milliárd forintot fizettünk ki ennek a körnek, amelynek a nagy része nyilván olyan, hogy valamilyen módon gazdálkodni akar vagy gazdálkodni szeretne. Ezek a határozatok ki is mentek.

Tehát átalakítás alatt van a jogszabály, valószínű, hogy több ember bele fog férni, de nem egy tipikusan magyar történet ez, szeretném jelezni. Maga a birtokstruktúra... Ez inkább egy lengyel történet, ahol egy-egy birtokon mindenféle tevékenység folyik, állattenyésztés, növénytermesztés, mert így alakult ki hosszú évtizedek alatt. Nálunk ez nem így alakult ki, ezért gondolom én azt, hogy kevésbé volt vonzó az idősebbek számára. Még egy probléma van különben - ezt meg egy másik kör jelzi -, hogy bizony-bizony a társas vállalkozások menedzsmentjei is nagyon idősödnek, és ők is azon gondolkodnak, hogy hogyan lehet majd megcsinálni esetleg a fiatalítást, mert azért ez is pénzbe kerül, akárhogy is nézem. Egyelőre nincs erre szabály, én tehát nem tudok ilyen szabályt.

A földdel kapcsolatban meg csak annyit, hogy azért van egyfajta termelésbiztonságra való törekvés. Ha egyszer valamikor 20 évre bérbe adtak egy földet, legyen az akár az állam, legyen az akár egy magánszereplő, aki bérbe adta, akkor utána nagyon nehéz azt mondani, hogy jött egy új kör, amely nyilván szeretné ezt a földet, és akkor én a régi alól kirántom a szőnyeget, például úgy, hogy most vállalt be mondjuk környezetvédelmi fejlesztést 100 millió forintért. Mi lesz a fedezete mondjuk, ha mi azon az alapon, hogy másnak is kellene az a föld... Én ezt megértem, meg el is fogadom, de azért egy kialakult rendszert felrúgni, és kidobni emiatt egy csomó befektetést, azt én nagyon megfontolnám.

Hogy a földért életjáradék az egyetlen megoldás, én azt sem gondolom. Nagyon sokan élnek ezzel, mert jobban bíznak az államban mondjuk ilyen szempontból (Derültség.), hogy akkor ők tényleg fognak érte valamit kapni, és nem adja el. Mert egyébként eladhatnák bármikor, senki nem mondja, hogy ne adják el, ennek ellenére óriási igény megjelentek van a földért életjáradék programra, aminek a következő körét várhatóan a jövő hónapban fogjuk meghirdetni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. A következő hozzászóló Font Sándor elnök úr, és ezzel a vitát lezárom.

FONT SÁNDOR, a bizottság elnöke: Köszönöm szépen. Az előbb elhangzott egy megjegyzés, hogy valószínűleg egy szűk érdekcsoportnak az érdeke a jogosultságok megszerzése - ezt az FVM jelen lévő vezetői cáfolni igyekeztek. Én ismertetni szeretném, hogy Magyarországon összességében hány gazdálkodóhoz és milyen mértékben jut el a támogatásle hívás - ebből aztán lehet érzékelni, hogy vajon van-e szűk érdekcsoport.

A teljes magyarországi támogatások összességének az 55 százalékát olyan személyek hívják le, akik 10 ezer eurónál több támogatást kapnak, azaz 50 hektár fölött gazdálkodnak. Összesen 5710 ilyen gazdálkodó van a 200 ezerből. Tehát 200 ezer gazdálkodóból 5710 gazdálkodó elviszi az összes támogatás 55 százalékát. Aztán menjünk egyet feljebb: akik 50 ezer eurónál is több támogatást igényelnek, akik körülbelül 250 hektáron gazdálkodnak minimum - ilyen gazdálkodóból 930 van Magyarországon -, azok az ösztámogatás 31,7 százalékát hívhatják le. Aztán menjünk még egyet feljebb! Akik 500 hektár fölött gazdálkodnak, tehát 100 ezer eurónál is nagyobb támogatást igényelhetnek - mindösszesen 440 ilyen gazdálkodó van -, azok az ösztámogatás 22 százalékát viszik el. Azt hiszem, ezek a számok önmagukért beszélnek, hogy a teljes magyarországi támogatási rendszer döntő mértékét néhány ezer, tehát nem tízezer vagy százezer, hanem néhány ezer gazdálkodó, azaz jelen esetben bizonyára társas vállalkozó gazdálkodási formát választó társas vállalkozás viszi el. Nem kétséges, hogy a támogatási jogosultság ugyanilyen arányban, ugyanilyen mértékben ehhez a néhány ezer gazdasághoz fog jutni, ez tényszerű adat. Köszönöm. (Taps.)

ELNÖK: Köszönöm. Wagner úr akar mondani még egy mondatot...

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: Hadd reagáljak!

ELNÖK: Utána válaszolj, légy szíves, arra is! (*Wagner Mártonnak:*) De tényleg csak egy mondat legyen!

WAGNER MÁRTON: Államtitkár úr, közben vetődött fel az állattenyésztés támogatása. Én 40 éven keresztül az állattenyésztésben dolgoztam, főállattenyésztő, falugazdász voltam, ma is disznóólakat takarítok, etetek, tehát maga gépész, ahhoz ért, én ehhez értek, ezt csináltam egész életemben. Én azért mondom magának ezt az egészet, hogy nem arról van itt most szó, hanem arról, hogy emlékezzen vissza, hogy a Sákán Antal, meg Békéscsabán a Hanó Miklósék hányszor tüntettek itt azért, mert az állataikat ilyen áron, meg minimális áron, meg nem lehet eladni. Most behajjták ebbe a támogatást, megkapják az állattenyésztők, és én azt kérdezem öntől, hogy maga biztosnak látja, ugyanúgy biztosnak látja az állatok értékesítését, mint most a búzáét meg a kukoricáét? Gondolja el, hogy a búzát még le tudom tárolni akár fél évig is, de ha a disznóm megnő, a marhám megnő, az ott döglök meg énnálam, az az én károm lesz. Tehát most olyanokba kellene belevinni az embereket, amit biztosan tud értékesíteni. (*Taps.*)

ELNÖK: Államtitkár úr, öné a szó.

GÖGÖS ZOLTÁN földművelésügyi és vidékfejlesztési minisztériumi államtitkár: '90-ben ez az ország úgy döntött, hogy megszünteti a szocializmust. Abban voltak pártutasítások, hogy meg kell venni a disznót - ma nem ilyen világ van. A piac diktál. Én azt hiszem, mi nem kényszerítünk bele senkit semmibe, főleg fejlesztésbe nem, de aki nem fejleszt, az ki fog szorulni erről a piacról. Ugyanis addig nem fogunk tudni versenyezni, amíg ugyanolyan feltételek mellett mondjuk harmada..., nem harmada, az túlzás, de mondjuk 15 vagy 20 százalékkal kevesebb költségből állítják elő a sertést Dániában, mint Magyarországon. Ennek egyszerű oka van: kevesebb abrak kell, mert jobb a technológiájuk... (*Közbeszólások.*) Disznónál nincs támogatás, megnéztük ezerszer, tehát nincsen. Van támogatás, tudja, miért? Azért, mert ott a termelők tulajdonában van a feldolgozókapacitás, és a szövetkezeten keresztül kapnak vissza árbevételkiegészítést. Ezt pontosan a legelső jobboldali kormány játszotta el - nem akarok visszautogatni - '93-ban. Akkor nem fogadta el a parlament, 3 szavazaton múlt - nem mi voltunk többségben a parlamentben, volt 19 képviselők, szeretném jelezni. Meg kellene nézni, hogy az miért történt. Én most erre próbálok hajtani, a szövetkezésre meg egyébre, de ha kiejtjük ezt a szót, ez rögtön szitokszónak tűnik, pedig tudja mindenki, hogy a TÉSZ nem téeszt jelent, hanem szervezetet, de most még mindig sokan vannak ebben a témában.

Viszont még egy dolgot hadd mondjak el Font képviselő úrnak! Nem egészen elegáns egy bizonyos paraméterét kiemelni a rendszernek. Az elnök úr nem tette hozzá, hogy ez a kör mennyi volument állít elő a magyar mezőgazdasági produktumból, arányaiban, és nem tette hozzá, hogy hány tízezer vagy akár hány százezer embert foglalkoztat. Mert ez így lenne korrekt, elnök úr, nem úgy, hogy kiemel bizonyos dolgokat. Egyébként csak szeretném jelezni, hogy ezek az arányok nagyjából máshol is így vannak Európában, ugyanis nyilván a volumenhez kapcsolódik a támogatás. (*Font Sándor: Ez nem igaz...!*) Tudom Sanyi, nektek az lenne az ideális, hogy 15 hektáros birtokok legyenek Magyarországon és parcellázzunk szét mindent (*Font Sándor: Ez nem igaz!*), mi meg ehhez nem szeretnénk adni a nevünket.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Hölgyeim és Uraim! A mai konferenciát lezárom! (*Taps.*) Megköszönöm a Ház elnökének, hogy ennek a konferenciának a felsőházi teremben adott helyet. Megköszönöm a szervezőknek, a problémafelvetőknek, hogy ráirányították a figyelmet erre a problémára és megszervezték ezt a konferenciát, az előadók pedig azt, hogy elmondták a véleményüket az SPS-rendszerről. Ma világosan láthattuk, hogy milyen sokszínű a magyar agrárium, s nemcsak politikai szempontból, sőt nem elsősorban úgy. A tulajdonviszonyok, a kor, a tudomány, a szakértelem mind-mind más oldalról közelített.

Mégis mi a konklúzió? Van még mit tennünk annak érdekében - s még időnk is van, ha nem is sok -, hogy a beterjesztett SPS-törvényen alakítsunk úgy, hogy lehetőleg a legjobb törvény szülessen meg. Egy biztos, olyan politikai törvényt - mert minden törvény politikai, ami itt a Házban születik - nem lehet hozni, hogy az mindenkinek megfeleljen. De az utóbbi évek történései bizonyítják, hogy szakmai kérdésekben párthovatartozástól függetlenül képesek vagyunk egyetérteni. Az itt elhangzottak alapján megpróbálhatjuk megkeresni azt a legkisebb közös többszöröst, amely olyan lehetőséget biztosít a magyar agrárium számára, amely alapján a magyar gazdák fejlődni tudnak.

Az utolsó szó jogán szeretném bejelenteni, hogy Font Sándor úrnak nincs egy talpalatnyi bérelt földje se, csak a saját területén gazdálkodik.

Végül szeretném megköszönni önöknek, hogy kitartottak. Azt kérem az érdekképviselői szervezetektől, ne azzal foglalkozzanak, hogy mi a rossz ebben a törvénytervezetben, hanem jelezzék az őket képviselő képviselők felé, hogy

min kellene változtatni, a tagságukkal meg próbálják megértetni, hogy mi a jó ebben. Nagyon sajnálom, hogy Tanka professzor úr az idő rövideje miatt csak a hátrányokról tudott beszélni, jó lett volna tőle azt is hallani, hogy ebben a tervezetben mi a jó. Bízom benne, hogy megtaláljuk a közös hangot.

Mindenkinek kellemes őszt és minden jót kívánok. Köszönöm, hogy eljöttek. *(Taps.)*

(Az ülés végének időpontja: 15 óra 54 perc)

Herbály Imre
a bizottság alelnöke

Jakab István
a bizottság alelnöke

Font Sándor
a bizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezetők: Molnár Emese és Soós Ferenc